Юрій Ячейкін.

Біблійні пригоди на небі і на землі

За столом сиділо двос нечистих.

Це був заляпаний чорнилові автор і забризканий тушшю художник.

Обох непокоуло питання:

— А що буде, коли вчені богослови і не менш вчені літературні ортодокси образяться?

Раптом хтось із них прочитас ці оповідки і дасть на них нищівну рецензію:

— Брехня! Нічого цього не було!

Після легких дебатів пара нечистих вирішила відповідати, як і належить істинним атеустам:

— Правильно — брехня! Нічого цього не було!

Отак! Ясно?

КНИГА ПЕРША. ОДНА СТОРІНКА З ЖИТІЯ рНОХА

"рнох жив шістдесят п'ять (165) років, і народив Мафусаула. І ходив рнох перед богом по народженню Мафусаула триста (300) років, і народив синів та дочок. Усіх же днів рноха було триста шістдесят п'ять років. І ходив рнох перед богом, і не стало його, тому що бог узяв його".

БИТІр, розд. 5. ст. 21 — 24.

УНІКАЛЬНА ЗНАХІДКА

"Американському туристові Фреду Куку, що подорожував по святій землі за індивідуальним маршрутом, запала в душу незвичайна фантазія: він вирішив закинути сіті у позбавлене життя Мертве море.

— Невже у такому великому морі нічого нема? — запитував себе практичний містер Кук. — Якщо в наші часи людство перетворюс в гігантське звалище різного мотлоху і непотребу навіть океани, то чому біблійні патріархи не могли з тісю ж метою використовувати свос сдине море? Адже нове — це добре забуте старе!

Та закинути сіті було нелегко — в Мертвому морі не тоне навіть людське тіло. З цісу ж причини досі не написано жодного детективу, де фігурував би покійник з дна тамтешнього моря.

Однак це не зупинило містера Кука. Замість грузил він винахідливо використав свинцеві злитки, що важили по кілограму кожен.

Здорова інтууція не зрадила відчайдухові Фреду!

Вилов виявився казковим — старовинний бронзовий глек з печаткою іудейського царя Соломона. У цьому виробі найдавнішоу металургіу зберігався документ космічного значення. Але добряга Фред про це навіть не підозрював, бо не володів жодною іншопланетною мовою.

Ось чому унікальний глек містер Кук продав за 1.000.000 доларів відомому колекціонерові-мільярдерові містеру Джону Б.Портфеллеру, а незрозумілі папіруси подарував у Національний музей Непотрібних Речей.

Віднині долю документа вирішував директор музею сер Мак-Огон. Спочатку розлючений сер, що сподівався одержати рукопис разом з бронзовим посудом, хотів було викинути папіруси у кошик для сміття. Та в останню мить він усе-таки подав знахідку на експертизу поліглотів з мовознавчого коледжу. Прочитати прадавні незграбні закарлючки виявилося важче, ніж розшифрувати сгипетські ісрогліфи чи розібратися в мотузяних часописах майя. Коротко кажучи, наукова експертиза не дала бажаних результатів.

Тоді сер Мак-Огон передав рукопис у ЦОЦ (Центральний Обчислювальний Центр), звідки й надійшла історична звістка, що блискавкою облетіла всю земну кулю:

— Загадковий документ — щоденник анонімного космонавта з Альдебарана!

— Брати по розуму були на Землі!

— Темні місця Біблію висвітлено!

— Інтимні подробиці життя допотопних людей!

— Жахлива доля янголів небесних!

— Читайте! Читайте! Читайте!!!

Сер Мак-Огон негайно продав сенсаційний документ відомому збирачу старовини містерові Джону Б.Портфеллеру за 2.000.000 доларів.

Нині у некорисливого філантропа Джона Б.Портфеллера зберігасться найповніша колекція сувенірів епохи ковчегобудування!

Цей відомий приватний колекціонер-ентузіаст з властивими йому енергісю та впертістю прочесав драгами усе дно Мертвого моря, яке так довго приховувало своу тасмниці. Але нічого, окрім черепків різних епох та цілком сучасних уламків теперішньоу високотехнічноу цивілізаціу (найбільший вилов — іржаві автомобілі), знайти не пощастило. Ця наполегливість містера Джона Б. Портфеллера коштувала йому ще 150.000 доларів.

— Так недовго й до старцювання з торбою! — пожартував мільярдер-дотепник, що завжди, незважаючи на втрати, перебував у доброму гуморі. Попутно він купив у арабських шейхів кілька нафтових концесій за таку суму, що важко й казати...

Нижче ми друкусмо розшифровані ЦОЦом уривки з щоденника, які золотими літерами (загальна вартість ух становить 3.150.000 доларів) вписані в славну історію людства".

З журналу "ТУДЕИ-СЮДЕЙ"

ЩОДЕННИК КОСМІЧНОГО АНОНІМА З АЛЬДЕБАРАНА

1. ЧЕТВЕРТА ПОДОРОЖ ПО ТРЕТІЙ ПЛАНЕТІ

"...Виявлясться, земляни, як дві краплі Аш-два-о, схожі на корінних альдебаранців. Або навпаки: дивлячись як дивитись.

Геніальний супернавігатор Циркуль Кут безупинно повторюс:

— А що я казав!

І справді, його надприродне передбачення вразило всіх нас. Правильно старі альдебаранці кажуть: око бачить далеко, а розум ще далі.

Сьогодні симпатична, як земні дівчата, астроконсульт Кра Суня, синхрофазотронний роботтлумач Кі Бер і я вирушили в четверту подорож по цій чарівній планеті.

У дорозі Кі Бер, що відзначився тут неабиякою пам'яттю навіть на місцеві анекдоти, оповідав веселі історійки з життя першолюдей Адама та рви, а також ухнього Всевишнього патрона. Та найбільш дотепними, несумнівно, були анекдоти на космогонічні теми Сотворіння Світу. Веселіших нісенітниць досі нам чувати не доводилось...

Ми й незчулися, коли дісталися до міста. Уже під його мурами нас чекала вражаюча дивовижа. На глиняному пагорбі, серед суходолу, височіли ребра фантастичноу споруди. Виявлясться, це будували водоплавний ковчег! А тут же навіть ручая поблизу нема...

Як і минулого разу, ковчегобудівники-різнороби Сім та Іафет були захоплені своєрідним інтелектуальним змаганням — грали в підкидного дурня. Старший виконроб Ной, зрозуміло, зранку подався на чергову виробничу раду в парафіу "Головколодапостачзбуту". Тільки Хам старанно, у поті чола свого, здобував хліб свій на стапелях.

Мешканці міста зустріли нас привітно й радісно. Звідусіль лунали вітальні вигуки тубільців:

— Цирк приухав!

Весело верещали малюки:

— Цирк! Цирк! Цирк!

Очевидно, так ухньою мовою звучало ім'я геніального супернавігатора Циркуля Кута. Безумовно, своуми космічними звитягами він заслугував славу і на цій, третій від місцевого світила, планеті.

Найдопитливіші з тубільців підходили ближче і, мило ніяковіючи, запитували, хто кого покладе на лопатки — наше одоробало (так, очевидно, звучало ухньою мовою слово "робот") чи ведмідь, якого водив по риночку на ланцюгу старий циган. Ми щиро посміялися з цих нехитрих жартів.

— Наш могутній Кі Бер, — нарешті поблажливо пояснив я, а робот переклав, — покладе ведмедя одним щиглем.

— А Великого Ога подужас?

— А хто ж він — цей Великий Ог?

— Ог — гігантопітек, що сидить у шинку.

— Завжди сидить? — одразу зацікавився я.

— Звісно, завжди.

— Але чому?

— Бо такий великий, що в двері не лізе.

— Як же він у шинок потрапив?

— Хтозна! Може, навколо нього будували...

— А далеко цей шинок з Огом?

— Та ось тутечки, за рогом...

Ми усі трос — Кра Суня, Кі Бер і я — не гаючись ані хвилини, швидким кроком рушили по вказаному маршруту, щоб якнайскоріше поглянути на Великого Ога, славетного міського гігантопітека.

2. СЛІДАМИ НЕРОЗГАДАНОт ТАрМНИЦІ

Ми — усі трос — розхвилювалися. Ще б пак! Адже нарешті матимемо змогу поспілкуватися з істотою, прямо причетною до жагучоу тасмниці, з якою ми стикасмося буквально на кожному кроці. Річ у тім, що за місцевими уявленнями велетні — діти земних жінок, які спарувалися з янголами небесними.

Ох, ці янголи! Завдали нам клопоту...

Оповідають, ніби янголи небесні — прегарні хлопці. Поширився навіть стійкий вираз — "янгольське личко". Вони дуже чуттсві і вправні у любощах, чим скоряють жіночі серця. А головне — вони мають крила!

Місце проживання янголів — небеса. І хоч жодного з них ми не бачили, вони стіною повстали на заваді Контакту. З того часу, як ми прилетіли, ми досі не змогли порозумітися з мешканцями планети. Нам ніхто не вірить, що ми прибули з глибин Всесвіту!

А все чому? Бо ми, як і місцеві люди, ніяких крил за плечима не масмо. А далі — логіка проста: якщо крил нема, то й літати не можемо.

Цей опір лінивоу, інертноу думки ми ніяк не могли здолати. Коли на цю тему заходила мова, то ми почували себе, м'яко кажучи, безсоромними хвальками й самозванцями. А якщо казати не м'яко, то — пришелепуватими брехунами.

Як нам шляхом ретельних опитів пощастило дізнатися, янголи розподіляються на десять ісрархічних категорій:

кадошіми, або пресвяті (вони ж — архангели);

офаміми, або швидкокрилі;

ораліми, або найдужчі;

шасмаліми, або променисті;

серафіми, або іскрометні;

малахіми, або посланці;

елохіми, або господні;

бен-елохіми, або діти божі;

херувіми, або бикоподібні;

ішіми, або натхненні.

[Папа римський Григорій і "Великий" "святійшою булою", не питаючи божого дозволу, це "небесне воунство" рішуче реорганізував. За його "вказівкою" янголи розподілені на три адміністративні ступені з трьома чиновними званнями в кожному: перший ступінь — серафіми, херувіми і престоли; другий — янголи сили, влади і панування; третій — янголи початку, архангели і рядові. "Генералів"-архангелів папа розжалував у "сержанти", а бичків-херувимів нагородив генеральськими еполетами. Цікаво: за що?]

тхній патрон, що стоуть над усіма, ходить в божеському ранзі. Ім'я його — Всевишній.

Ось чому ми так поспішали до шинку. Нарешті відкрисмо досі не розгадану нами тасмницю! Підстави для таких сподівань були грунтовні: шинок тут відіграс функціу інформаційного центру. А Великий Ог (мало того, що він сам янгольського походження) у цьому центрі сидить безвилазно! Та нас чекало чергове прикре розчарування.

Ледве ми побачили Великого Ога, як енциклопедист Кі Бер одразу науково визначив його місце в класифікаційній системі:

— Тваринний вид — викопний п'янтозавр, підвид — гігантопияк.

З одного погляду було ясно: на грунті хронічного алкоголізму у Великого Ога розвинулася так звана "слонова хвороба", яку науковці називають більш прозаучно "гігантизмом суглобів".

— Навіщо вам це чудисько? — запитали ми шинкаря.

— Для реклами, — відповів той. — А реклама, щоб ви знали, рушій торгівлі! От ви — ледь прочули про Ога, як одразу прибігли до мене у шинок. Аж захекалися...

Що й казати, шинкар мав цілковиту рацію!

3. КНИГА МІСЦЕВОГО ІНТЕЛЕКТУАЛА

Засмучені, ми ні з чим повернулися на Диско-Літ.

— Так, проблема виявилася дуже складною для розв'язання, — замислено мовив Циркуль Кут, коли вислухав наш невтішний звіт.

— Що ж тепер робити? — розгублено закліпала блакитними очима, що уй вельми личило (я аж замилувався), Кра Суня.

— Що нам робити? — перепитав Циркуль Кут і з притаманною йому мудрістю виголосив: — Наполегливо долати тимчасові труднощі!

— А як? — діловито запитав я, готовий до нових всесвітньо-історичних звитяг у встановленні контакту між двома космічними цивілізаціями.

— Слід розшукати місцевого інтелектуала, — відповів супернавігатор.

— Ха-ха-ха! — науково прокоментував його зухвалий намір Кі Бер в регістрі іржаво-саркастичних модуляцій.

— Де ж ми шукатимемо цього унікума? — спалахнула ніжним рум'янцем ентузіазму (я аж вдруге замилувався) Кра Суня.

— Здасться, я його вже намацав, — інтригуюче мовив Циркуль Кут.

— Невже? — дружно вигукнули ми усі трос в один голос.

— А ось послухайте, — запропонував Циркуль Кут. Він натиснув на пульті кнопку, що з'єднувала з інформбюро Диско-Теки, і попрохав:

— Будь ласка, дайте уривок, який я вам замовив.

З гучномовця залунав зразково відрегульований баритон без шморгання та астматичних хрипів:

"Оскільки значно збільшилася кількість людей, то з'явилися серед них дуже гарні дівчата. І найбільш яснолиці янголи покохали ух, внаслідок чого ступили на шлях збочень. І надихнулися вони, і мовили:

— Підемо на Землю і оберемо собі жінок поміж найчарівнішими дочками людськими".

— Як це романтично! — зітхнула Кра Суня і млосно зашарілася (я аж втретс замилувався).

А баритон не вгавав:

"Тоді Семіазас, якого Всевишній поставив князювати над найблискучішими янголами, мовив ум:

— Цей намір прекрасний, але я побоююсь, що ви не наважитесь здійснити його. Доведеться мені самому народити дітей від чарівних дочок людських.

Та всі заприсяглися:

— Дасмо слово здійснити наш намір! І хай буде проклятий той, хто його порушить.

І посдналися вони присягою. І було ух двісті душ попервах. І трапилося це в той час, коли жив Іаред, батько рноха.

І подалися вони з небес разом і зійшли на гору Хермонську, гору присяг. І ось імена двадцяти найзатятіших поміж ними: Семіазас, Атаркуф, Арасіел, Хобабіел, Хорамам, Раміел, Сампсіх, Закінел, Балкіел, Азакіел, Фармар, Амаріел, Анагемас, Фаузаум, Саміел, Сарінас, Евміел, Тиріел, Юміел, Саріел. Вони та інші, і багато хто ще узяли жінок в дружини в році 1170-му по сотворінню світу. І від шлюбів цих народились велетні...".

— Ах, як це зворушливо! — зітхала і мліла Кра Суня, а я нею невтомно милувався.

— Що це? — запитав сухар Кі Бер.

— Книга місцевого інтелектуала рноха, — пояснив Циркуль Кут.

— Хіба такий існус насправді? — здивувався я.

— Ось це я й доручаю вам з'ясувати, — мовив геніальний супернавігатор.

— Докладемо всіх зусиль! — щиро зобов'язалися ми в один голос.

4. НАДІт І СУМНІВИ

Для нас не становило жодних труднощів з'ясувати, що єдиний придатний нам рнох очолює поважну установу з дикою назвою "Головблажзабез". Наш корабельний синтетичний Мо-Зок без особливих труднощів розшифрував уу як "головну парафію по забезпеченню блаженством".

Але чи він і є той дотепний інтелектуал, якого намацав геніальний Циркуль Кут?

Чи насправді саме він написав гостросюжетний апокриф про інтимні пригоди янголів на Землі?

Бо чи до лиця солідному патріархові найвищого чину вдаватися до фривольних і сумнівних літературних вправ?

Щось тут не те...

Однак нас окрилювало надією пряме посилання в рукописі на Іареда, батька Автора. А наш рнох з "Головблажзабезу" і був сином того Іареда.

Я наголошую на цій обставині тому, що мався ще один рнох — син карного злочинця Кауна.

Родовід блажзабезівського рноха поки що в історіу нічим не уславився. Тут, на Землі, щоб поніжитись у променях слави, треба або вибити когось, або вчинити щось вкрай аморальне, або верзти такі дурниці, які б всіх навіки вразили свосю непрохідною глупотою. І тоді, о диво, це старанно занотовується до місцевого часопису — Бібліу.

Приміром, узяти рід Кауна, первістка прабатьків Адама і рви. Нащадків у нього вже досить багато: рнох, Ірад, Мехіаель, Мафусал, Ламах, від якого на сьогодні сущі сини Іавал, Іувал, Тувалкаун та дочка Ноема. А зажили гучноу слави з усього цього генеалогічного древа лише двос — Каун. та Ламах.

З Кауном все ясно: він прирізав, мов баранця, рідного брата Авеля. А от з Ламахом — складніше.

Ламах примудрився уславитися подвійно — аморальністю і дурістю. Він укладався спати одразу з двома дружинами — Адою та Ціллею. Від кожноу мав по двос дітей. А молов таке, що вуха в'янули!..

— Жони Ламахові.! — якось заволав він, що й занотовано в Бібліу. Уважте слова моу: я вбив мужа і згубив отрока! Якщо за Кауна відплата буде всемеро, то за Ламаха в сімдесят разів всемеро.

— Фі, як огидно! — з такою гидливою відразою закопилила рожеві губки Кра Суня, що я аж замилувався.

— Паталогічний потяг до злочину, — поставив непомильний науковий діагноз далекий від емоцій Кі Бер.

Рід же рноха йде від третього сина Адама та рви, якого ніхто вже й не пам'ятас, бо за ним нема ніякого злочину. Хоч і важко було, та

дізналися його звали Сіф. Так само поглинула плебейська безвість його нащадків рноса, Каунана, Малелеула та Іареда. Аристократизм без пролиття крові неможливий.

І от що найдивніше: обидва роди живі і досі у повному складі, починаючи від Кауна і Сіфа, яким минуло вже понад дев'ять сотень років. Правда, синтетичний Мо-Зок радить скорочувати вік патріархів у десять разів. А набавляють вони собі років, щоб зажити більшоу суспільноу ваги як люди з багатющим життсвим досвідом. Знову ж таки — це допомагас керувати. Недарма головна настанова всіх без винятків інструкцій складається з двох слів:

— Слухайся старших!

5. ЧИСТИЛИЩЕ ПЕРЕД СВЯТ-МІСЦЕМ

Головна кумирня по забезпеченню блаженством своуми архітектурними особливостями нагадувала канцелярську мегатумбу. З деяким хвилюванням ми переступили уу поріг: це була перша установа на дивній планеті, яку ми наважились відвідати.

У прийомному чистилищі стояв крижаний холод і мертва тиша, хоч вздовж стіни нерухомо стояла досить довгенька черга. З облич закам'янілих відвідувачів ясно читалося, що всі вони — великомученики.

Стіна перед ухніми очима була шикарно орнаментована промовистими штампами на всі випадки службового життя:

ЗАЙДІТЬ ЗАВТРА!

РЕМОНТ!

ЗАЧИНЕНО НА ПЕРЕОБЛІК!

ЙДЕ НАРАДА!

ПРИЙОМУ НЕМА І НЕ БУДЕ!

ПЛЮВАТИ ЗАБОРОНЕНО!

Подейкують, що одного разу щось наплутали і табличку "Зачинено на переоблік" почепили на громадську вбиральню. Але це трапилося в іншій спархіу і до мосу космічноу оповідки ніякого стосунку не мас.

Гарненька жриця гадючим поглядом гіпнотизувала чергу великомучеників. Не маю сумніву, що якби в цьому чистилищі з'явився гігантопітек, вона б вмить перетворила його в занюханого пігмея. Та на мене, що пройшов спеціальний психотерапевтичний гарт, уу моторошні чари не діяли.

— Абра кадабра! — ввічливо сказав я.

Та не встиг робот-тлумач перекласти на людську мову мос альдебаранське привітання, як зі жрицею сталася дивовижна метаморфоза.

Дівчина легко піднялася з-за столу, привітно посміхнулася і привселюдно сотворила чудо: відчинила двері до святоу святих — особистоу кумирні патріарха найвищого чину.

Великомученики остовпіли.

— Пане рнох, — ніжно проворкотіла ця спритна особа, — до вас іншомовна делегація...

— Хай заходять!

— Прошу! — усміхнене мовила вона і зачинила за нашими спинами двері.

6. ПІД ПЕРСОНАЛЬНИМ НІМБОМ

Патріарх рнох ніжився під ласкавими променями персонального німбу, явно розрахованого на ієрархічний виріст його носія. Зараз німб був патріархові не за розміром. Під ним вмістилося б з півдюжини таких носіув, як рнох, але самого патріарха це, очевидно, анітрохи не турбувало, а навпаки тішило.

Трійко штатних лакуз курили свосму владиці густий фіміам. На вилогах хитонів були написані імена кожного з них — Гог, Магог і Демагог.

— Абра кадабра! — привітався я.

— Здоровенькі були! — негайно переклав Кі Бер.

— Привіт, привіт, — кисло озвався патріарх.

— Арба дакарба акра бакра Альдебаран! — гордо повідомив я.

— Ми посланці планетноу системи Альдебарана, — переклав робот.

— А тепер ви опинилися в системі сонцесяйного рноха, — солодко проспівав Гог.

— Ми летіли багато світлових років, щоб зустріти братів по розуму, старався ретельний роботтлумач.

— Зверніться в адресний стіл, — флегматичне порадив Демагог. — Там вам слід вказати рік народження братів, ухню стать, ім'я та по батькові, з якого коліна вони походять...

— Ми вже зустріли ух! — захоплено вигукнула розбурхана першим офіційним контактом з людьми Кра Суня.

— Нашій радості немас меж, — дещо стриманіше виголосив я обов'язкову контактну формулу.

— То чого ж ви вдерлися до мене? — раптом набурмосився патріарх. Командировочні посвідчення ви могли відмітити і в канцеляріу...

— Ви нас не зрозуміли, — розгублено пролопотіла Кра Суня. — Ми прибули тунелем субпростору з позачасовими феноменами на пі-мезонному зорельоті!

— З неба! — більш дохідливе пояснив я, до краю спрощуючи повідомлення.

— А довідка у вас про це с? — з байдужим, аж сонним виразом на обличчі запитав Магог.

Я ошелешено замовк.

На нас дивилися, мов на ідіотів.

Кі Бер від безсилоу люті скреготав усіма своуми блоками.

В прекрасних очах Кра Суні блищали сльози. Але я тісу миті навіть забув (сам не знаю, як це зі мною сталося) помилуватися цісю вишуканою чарівницею. Замість того я зловісно просичав:

— Амба карамба!

Робот-тлумач не вважав за потрібне перекладати оті моу цілком приступні для розуміння слова.

7. НЕСПОДІВАНКА ЗА НЕСПОДІВАНКОЮ

— А ви не гарячкуйте, — зупинив мене патріарх. — Ми не такі дурні, як ви думасте, і розумісмо, що ви прилетіли до нас, а не до мавп.

— Мавпи вам добових не випишуть і номер у готелі не замовлять, нахабно пояснив Демагог.

— Ми розумісмо також, — вів далі патріарх, — що, коли с в наявності зореліт, значить, хтось таки прилетів. Але ми не впевнені, чи це ви прилетіли, чи хтось інший. Не знасмо також, звідки ви або якісь інші з'явилися. Де гарантія, що ви або якісь інші прилетіли саме з Альдебарана, а не, скажімо, з Сіріуса? Такоу гарантіу у нас нема, бо у вас — ні довідок, ані посвідчень... Це ж несерйозно, громадяни! Ну, що я з вами тепер робитиму?

Ми пригнічено мовчали, переможені його залізною логікою.

— Ну то що, довго будемо в мовчанку грати і марнувати дорогоцінний час відповідальних працівників? — уже ласкавіше пробурчав рнох, милуючись нашою цілковитою безпорадністю. — Скільки, кажете, мандрували?

— Краба аба!

— Ну, от бачите... Пару місяців ще витримасте, нічого з вами не станеться. Відпочивайте, набирайтеся свіжих сил... А ми тим часом влаштусмо науково-теоретичну балаканину з питання прийому

космічних заблуд без довідок та командировочних посвідчень. Мабуть, я сам, особисто, докладу всіх зусиль, щоб це питання поставити...

Остання його заява запалила кабінетних блюдолизів на схвальний спів.

— Руба! — гукнув Гог.

— А то й ребром! — помірковано додав Магог.

— Та ще й загострено! — захоплено верескнув й мерзотник Демагог.

Патріарх розчулено засвітився, як і його безрозмірний німб.

— Ідіть собі з богом, — помахав він нам ручкою. — І наступного разу записуйтесь на прийом у загальну чергу великомучеників. У нас, знасте, демократичні правила прийому відвідувачів. Однакові для всіх...

Коли ми навшпиньки залишали святилище патріарха "Головблажзабезу" пана рноха, я ще встиг почути солоденький шепіт:

— Правильно ви ух — цих літунів...

— Звалилися на нашу голову...

— Ота білява — натягла на себе "балон" і вже думас — цяця!

— Ваша правда, хлопці! Хоч би вчасно попередити про свій приліт, щоб ми встигли відповідно підготуватися. А то ж навіть жалюгідноу промовки у нас нема... Ач, які швидкі!..

Коли ми вийшли з мегатумби на двір, Кра Суня засмучено мовила, ні до кого не звертаючись:

— Невже цей задерев'янілий німбознавець спромігся на зворушливий твір про янгольську любов?

— Ха-ха-ха! — з іржавими модуляціями прокоментував Кі Бер уу риторичне запитання.

— А хто ж тоді? — озвався я. — Хтось із трійці лакуз постарався за шефа?

— Ха-ха-ха! — вже з модуляціями металевоу труби відповів робот. — Це ж в якому куточку Всесвіту, у якій планетній системі ви бачили творчо обдарованих підлабузників?

Безумовно, наш несхибний робот мав цілковиту рацію!

— А яка твоя гадка, Кі Бере? — поцікавився я.

І тоді робот висунув сміливу, але суто наукову гіпотезу, що містила в собі уже чимало реальних фактів:

— Інок написав — рнох підписав.

— Для чого це Інокові?

— Щоб мати хоч дещицю від безрозмірного патріаршого блаженства.

А я ж одразу відчував: щось тут не те...

8. КАТАСТРОФА

Геніальний супернавігатор Циркуль Кут перебував у похмурій задумі.

— З вашого звіту мені важко щось второпати, — нарешті сказав він. — Це ж треба — ніяк не можемо налагодити Контакт! І це з істотами, які подібні до нас, як дві краплини Аш-два-о!

Ми усі трос — астроконсульт Кра Суня, роботтлумач Кі Бер і я — скрушно зітхнули.

— На перший погляд, — вголос розмірковував Циркуль Кут, — в усіх цих подіях відсутня елементарна логіка. Але оманлива відсутність логіки лише свідчить про те, що ми погано вивчили логічні закони людського мислення. А ви не припускасте, може, це якийсь ритуальний обряд або відгомін язичництва? — з надією запитав він.

Ми мовчки вбили очі долу.

— Коротко кажучи, — махнув у безнадію рукою Циркуль Кут, — нехай ситуацію проаналізус Мо-Зок.

Ми й не знали, що стоумо на порозі страшноу й непоправноу катастрофи.

Коли в аналізаторі почали прокручувати двосторонню розмову космічних цивілізацій, що відбулася в святилищі патріарха "Головблажзабезу", Мо-Зок спочатку побуряковів, потім позеленів, нарешті набрав зловісного кольору фіолетового зміщення в світловому спектрі. А тоді нараз ще й затрусився, ніби його лихоманило короткими замиканнями.

Відтак натужно забелькотів:

— Бюррр... юррр... бюрррро-у-у-у... крррат!..

І нарешті в останньому зусиллі розумовоу агонію провив, як пес, на місяць:

— ...-и-и-и-изм!

Наші серця стривожено затріпотіли: Мо-Зок раптом заговорив дикою, незрозумілою мовою, на яку його ніхто й ніколи не програмував!

Стало цілком ясно: разом з фіолетовим зміщенням Мо-Зок зсунувся із здорового глузду. Тепер його електрони закрутилися в непередбачених комбінаціях. Логічні ланцюжки порушились.

До того ж вже наступного дня з "Головблажзабезу" прибув терміновий посланець з спростуванням в одній руці і розпискою на його одержання в другій. Спростування було коротким, але рішучим:

"Вельмишановний пане Циркуль Куте!

Цим листом офіційно сповіщасмо Вас, що Ваш так званий Синтетичний Мозок насправді с брехун і наклепник.

З приязню б'ю Вам чолом!

ПАТРІАРХ НАЙВИЩОт СВЯТОСТІ рНОХ.

Вірно: ГОГ, в.о.ДЕМАГОГА"

Як не прикро, а нам доведеться негайно повертатися на Альдебаран. Тільки там, у гарантійній майстерні старого Кон Структора, ми зможемо приборкати бунтівні електрони Мо-Зку.

9. ДОДОМУ!

Між тим час минав.

В парафіу патріарха рноха скликали науковотеоретичну балаканину з питання прийому космічних гостей без довідок та командировочних посвідчень. В гострих дебатах з блискучими промовами виступили Гог, Магог і Демагог. Вони запропонували виявити в цьому кардинальному питанні наукову обережність та розсудливість. Внаслідок цих розумних пропозицій наукова думка не ухвалила ніякого рішення. Натомість порекомендувала створити ревізійну комісію, щоб на реальних фактах перевірити, чи це ми прилетіли, чи якісь інші, і звідки ми або якісь інші прибули — з Альдебарана чи з Сіріуса. Повноважним головою комісіу одностайно було обрано патріарха рноха.

Отже, ця загадкова людина летить з нами...

На борт зорельота він прибув з двома грубезними валізами. В одну напхав добові та готельні, а в другу — довідки на всі можливі й неможливі випадки життя в системі Альдебарана чи Сіріуса.

На урочисте зібрання з нагоди закриття нашого прильоту збігся велелюдний натовп.

Серед присутніх я впізнав пристаркуватого карного татя Кауна, святійшого розпусника Ламаха з обома дружинами, найстаріших молодиків Еноса, Ірада, Мафусала, Каунана та Малелеула, славних ковчегобудівників Сіма, Іафета та Хама на чолі зі старшим виконробом Носм, меткого шинкаря з Великим Огом, так несподівано осиротілих лакуз Гога, Магога і Демагога, череду великомучеників під наглядом гарненькоу жриці з гадючими очима, а ще..."

ВІД ВИДАВЦЯ

На цьому рукопис космічного Аноніма, на превеликий жаль, уривається.

І що цікаво: наукова дискусія, яку започаткував патріарх рнох, тривас й понині. Відмінність у темі — дуже незначна. Якщо у допотопні часи гостро стояло питання "Прилетіли чи не прилетіли?", то тепер вчені мужі не менш гостро сперечаються по темі: "Прилітали чи не прилітали?"

Важко переоцінити всесвітньо-історичне значення знайденого рукопису. По-перше, ми з'ясували одне з найтемніших місць Бібліу; по-друге, нині можем зробити реальніший висновок про причини Всесвітнього Потопу; по-третс, здогадусмося, чому Всевишній позбавив янголів плоті і перетворив ух у безтілесних істот. Але це — зовсім інша історія...

Тепер ми твердо знасмо, кого малювали первісні художники на скелях Сахари, хто залишив у джунглях Амазонки велетенські кам'яні кулі і хто збудував у Баальбеку циклопічний стартовий майданчик для зорельота.

Але ми не знасмо, чи прилетять до нас знову сміливі космічні мандрівники з Альдебарана?..

КНИГА ДРУГА. МАНДРИ ПІД ВСІ ВІТРИ

"І узрів господь (бог), що великий занепад людей на землі, і що всі думки і помисли серця ухні були зло повсякчас.

І розкаявся господь, що сотворив людину на землі, і засмутився в серці свосму. І сказав господь: винищу з лиця землі людей, котрих я сотворив, від людей до худоби, і гадів і птахів небесних знищу; бо я розкаявся, що сотворив ух".

БИТІр, розд.6, ст. 5-7.

ПРОЛОГ. ОЙ ЩО Ж ТО ЗА ШУМ УЧИНИВСЯ?

"Коли люди почали множитися на землі і народилися у них дочки, тоді і сини божіу побачили дочок людських, що вони гарні, і брали ух собі у жони, хто яку обрав".

БИТІр, розд.6, ст. 1-2.

Уся ця прадавня історія почалася з дрібниці — ординарного наклепу штатного кляузника до Божоу Канцеляріу. Ось вона — від першоу літери і аж до останньоу крапки.

"Богові-батькові

від директора театру "Одного Глядача",

херувіма Підлабузела.

Адреса помешкання: Третс Небо,

хмарина-перина N 13, райський кущ N 21.

Копія: богові-сину.

Копія: богові-духу святому.

ЯБЕДА

ЯСНОВЕЛЬМОЖНИЙ ПАНЕ ВСЕВИШНІЙ!

Уклінно творю Вашій Високості янгольські письмена, сповнені душевноу гіркоти й службовоу розпуки.

Доношу і складаю до Вашого престолу:

а) деякі солісти янгольського хору живуть воістину безбожно. Замість цілодобово на арфах грати і осанну Вашій Високості співати, вони безсоромно волочаться за людськими дочками. А котрі надто нектар та амброзію полюбляють, то у нетверезому стані на птеродактилях та архіоптериксах гасають, порушуючи правила нашого безхмарного існування. Уявіть собі. Ваша Високість, сатанинську картинку: бовдур з таранею в зубах таранить якусь тиху й мирну хмарину-перину! Жах!

б) внаслідок злісних порушень з боку отих волоцюг та бешкетників вже неодноразово були зірвані дуже відповідальні репетиціу в театрі "Одного Глядача". Порядок і послух як чорт язиком злизав.

в) мені як службовій і обважнілій в обов'язках особі ці гріховодники відкрито погрожують страхітливими карами. Так, приміром, янгол Азазел при свідках заприсягнувся, що вискубе з крил моух усі пера, аби виявити мос справжнс сство, як безкрилого "гада повзучого" (це його, а не мій вислів).

Господи, а як же я тоді доноситиму до Вашого престолу ябеди про поточні справи та янгольські виправи? Мені ж ніхто навіть ламаного пера не позичить.

Амінь!

Херувім Підлабузел.

Власноручно, року 1170 від Сотворіння Світу".

Якби хвацький парубок Азазел не забув свосу обіцянки погадати на крилах Підлабузела за й понині поширеним методом "Любить — не любить", не було б і ніякоу ябеди. А не прийшла б до Божоу Канцеляріу ота ябеда, не почалася б і уся ця історія.

А відтак — ось уу початок.

Була така світла ніч, якоу ніколи не бувас у детективних романах. У таку ніч хлопці замість газированого нектару п'ють солодкі дівочі поцілунки. П'ють і не нап'ються!

І хлопці срібними крилами горнуть дівчат до себе.

Золоті струни арф тчуть чарівне мереживо небесних мелодій. Тихо линуть звуки зоряних сфер. Зірки переморгуються у музичних ритмах.

У хлопців дужі руки. Вони можуть нести дівчат далеко-далеко. Аж до самого обрію. Туди, де сходить осяйне сонце.

А можуть полетіти високо-високо і зірвати коханій зірку першоу величини, на яку астрономи й досі тільки заздро поглядають у телескопи. А коли кавалер не скупий, він несе дівчині ціле зоряне намисто.

— Азазеле, ти мене кохасш? — ніжно шепоче дівчина.

— Про що й питати! — освідчусться хлопець. — Ти моя найчарівніша комета, що спалахус і розсіюс пітьму й морок... Ти мов веселка, зіткана з усіх кольорів сонячного спектру... Ти примхлива гра тіні і світла на казкових планетах подвійних сонць... Хочеш, я кохатиму тебе цілу вічність?

— Ой, правда?

— Щоб мою арфу грім побив! Щоб моу крила блискавка спалила, коли брешу!

А далі солов'у слухають довгу й тасмничу морзянку поцілунків, яку ми можемо передати хіба що найщедрішою багатокрапкою.

— Що то за хмарка пливе, Азазеле?

— Де?

— А он — понад лісом...

— Господи! Це ж не хмарина, а божа перина! Не спиться старому, кари на нього небесноу немас! Катасться по парафіу опівношник!.. Ану, хутенько ховайся за моу крила, щоб Всевидющий не побачив...

А з неба уже гримить Гучномовець:

— Азазеле, де ти?

— Ось я! — озивасться хлопець.

— А що там у тебе за крилами?

— Тінь моя.

— Гарна тінь твоя... Вродлива... Викапана праматір рва... І що ти з нею робиш, Азазеле?

— Славлю ім'я твос!

— Як це?

— А от послухай...

І він заспівав янгольським голосом:

Ніч яка, господи, місячна, зоряна,

Видно, хоч голки збирай!..

І сказав Гучномовець:

— Це добре!

Ліг Всевишній на теплу перину та й поплив над грішною землею далі. А хлопець знову вдарив по золотих струнах:

Ой не світи, місяченьку,

Не світи нікому...

Ой, давно це було. Вже й того бога немас, а закохані і досі за небом пильнують...

Вранці на небі стався шарварок. Херувімчики вмочували пензлі у веселку і, зазираючи у шпаргалку, сумлінно мазали на хмарах:

"Солісти янгольського хору! Всі, як один, віддамо славоспіви своу Всевишньому!"

"Спасибі, боже, вам за те, що ви нам сонце запалили!"

"Янголятам до 16 віків дивитися на грішну землю — зась!"

"Слава нашому батькові рідному!"

"Пийте божественний нектар!"

"У раймазі с великий вибір арф та німбів усіх розмірів і фасонів".

"До відома солістів янгольського хору: _згуртовано здамо крила у небесну чистку_! Строк — три доби".

Навіть на Місяць причепили табличку:

"Зривати з неба зірки суворо заборонено!"

Того ж дня оповідали першу сатиричну притчу:

"Один янгол запитав другого: "Де ти сьогодні во славу співасш?" — "Я? Ніде, — відповідав той. — А ти?" — "А я — напроти тебе..."

Біля бочок з нектаром реготали.

Янгол Азазел пустив по світу свіженький афоризм:

— На бога сподівайся, а сам не зівай.

Авторитет Всевишнього хитався.

Другого дня Наймудріший викликав до себе серафімів з трубами і наказав:

— Свистати всіх нагору!

Потім він зачинився у Канцеляріу з головнокомандувачем війська небесного архангелом Михаулом.

За годину сполохані трубними звуками янголи вже юрмилися на подвір'у Божоу Канцеляріу. Подейкували, що Всевишній і головнокомандувач сидять і обговорюють якийсь "блискавичний план". Ходили чутки, що з того сидіння великий грім буде. У повітрі пахло озоном...

Блискучий князь Семіазас божився, що такого не було ще з часів гріхопадіння Адама і рви:

— Пам'ятайте, тоді до дерева пізнання поставили вартового херуба з вогненним мечем...

— А тепер до дівчат приставлять?

— Киньте жарти! Ви чули, що утнув Азазел?

— Знову він?

— Авжеж! Він здав крила у чистку...

— Не може цього бути? Скоріше Азазел віддасть богові душу, аніж крила!

— Щоб чорти німб у Всевишнього вкрали і хулахуп крутили, коли я брешу! Справа у тому, що він здав крила не у небесну, а у земну чистку... А там три роки треба чекати! До того ж для нестандартних замовлень у них нема устаткування. З однаковим успіхом Азазел замовив би ум вивести плями на Місяці. Тепер він сидить собі у вишневому садочку і Всевишньому дулі крутить... Хитрюща штучка цей Азазел!

Опівдні з Божоу Канцеляріу, як вихор, вилетів янгол-охоронець престолу господнього.

— Янгола Рафаула до Всевишнього! — розкотисте гукнув він.

Янгол Рафаул миттю піднявся на своух могутніх крилах.

Всевишній та головнокомандувач війська небесного архангел Михаул схилилися над величезною картою світу.

Архангел рішуче рубав повітря рукою:

— З Атлантидою ми покінчимо одним ударом! Завдяки цьому ми одержимо казкові запаси стратегічноу сировини — кількасот мільярдів (а може, й більше — я рахувати не мастак) куболіктів добірноу морськоу води.

— Як так? — не втямив Всевишній.

— Згадайте майбутній закон майбутнього Архімеда, — скоромовкою пояснив генерал і у захваті продовжував: — Далі ми вийдемо на рубежі рвропи. Це класичний стратегічний плацдарм, не скористатися яким було б просто грішно!

— Подалі від гріха, Михайле! — суворо застеріг Всевишній.

— Слухаюсь! В рвропу ми вторгнемося двома могутніми потоками — з норда й зюйда. Розріжемо білий континент одним ударом і візьмемо в залізне кільце штормів. Найбільші пункти опору безжалісно оточимо з усіх боків! Одріжемо від усього світу! Накрисмо! Знищимо з лиця Землі! Кілька надпотужних стомегатонних блискавок довершать справу! І тут ми одержимо прекрасний стратегічний плацдарм, не скористатися яким було б просто грішно...

— Дивись у мене, Михайле!

— Слухаюсь! Це Африка, яку з'єднус з Азією лише вузенька нікчемна смужка суходолу. Ситуація, про яку справжній стратег може тільки мріяти! Ми розріжемо цю смужку одним рішучим ударом, розірвемо материки і кинемо на Африку штормові хвилі потопу! Кілька днів буде досить, щоб торпедувати і пустити чорний континент на дно. І тоді

перед нами у всій своуй первозданній красі відкриється прекрасний стратегічний плацдарм...

— Не вийти на який було б просто грішно!

— Слухаюсь! Перед нами жовтий материк — Азія! На цей момент блиск-кригу вона опиниться в глибокому оточенні... Про глибину я зараз точно не скажу, бо рахувати не мастак.

— Я гадаю, що з Азією ми покінчимо одним ударом! — задумливо мовив Всевишній. — Сотнядруга добірних блискавок, і від континента не залишиться й гадки!

— Геніальне рішення, Ваша Блискавичність! Тоді нам залишасться дрібниця — безпощадно зламати хребет Америці і покінчити з червоним континентом одним ударом! Ось коли втілиться у життя віковічна мрія стратегів про світове панування! Шкода тільки, що про це втілення у життя вже ніхто з живих не дізнасться...

— Ну, це вже моя турбота, — заспокоув засмученого генерала Всевишній і ще раз кинув орлиний погляд на план блиск-кригу. — Але ми забули про Австралію, Михайле! Я не бачу плану вторгнення на цей прекрасний плацдарм!

— Ет! — недбало махнув рукою головнокомандувач. — Самі подумайте, що таке Австралія? Та потопити уу — це ж вам раз плюнути...

— Блискуче рішення! — схвалив Всевишній і почепив на груди генерала орден Святого Духа.

В цю урочисту мить до покоув влетів янгол Рафаул і вправно спікірував до ніг стратегів.

— Господи, ось я! — відрапортував він, падаючи навколішки.

— Бачу, сину мій, — по-батьківськи мовив Всевишній. — Нічого синочок вимахав, слава мені, справжнісінька довбня... Як хлопець, Михайле? Впорасться?

— Бугай здоровий — мусить! — гаркнув бравий генерал.

— Слухай, сину мій, слово мос і волю мою. Зараз підеш до скарбниці. Там тобі випишуть підйомні для термінового відрядження на Землю. Злови лиходія Азазела і заточи цього бунтівника, що мене забув, у печеру, яку обладнано в пустелі Додосл. А перед тим добряче поскуби його! Щоб з нього пух і перо полетіло! Ну, ні пуху ні пера! А для моух розбещених овечок ми іншу кару придумали...

І стратеги знову схилилися над блискавичним планом.

ЧАСТИНА ПЕРША. ОЙ НЕ ЗНАВ КОЗАК...

"І зробив Ной все; як наказав йому

(господь) бог, так він і зробив".

БИТІр. розд. в. ст. 22.

1. ХОБІ ПАТРІАРХА НОЯ

Праведний Ной був на диво віруючою людиною: він вірував навіть у прогнози погоди. Такого дивака і в наші освічені часи знайти важкувато, а тоді, коли ще й у згадці не було синоптиків, і поготів.

Власне, і часопис "Небесний кур'ср" Ной передплачував лише для того, щоб за легким сніданком смакувати чергове метеопророкування. У

цій справі старий був справжнім гурманом. Він не хапався, як отой холерик, одразу за віщування погоди, а майстерно роз'ятрював свій апетит гострими приправами, за які йому правили постійні рубрики "Пригоди" та "Хроніка життя вищого світу".

Свосу звички праведний Ной не ламав вже щось 500 років. У цій галузі він був свосрідним рекордсменом.

От і цього біблійного ранку старий почимчикував у затишний садочок, вмостився в качалку, завбачливо замотав шию густою патріаршою бородою, щоб, бува, не схопити нежить, і розпочав традиційну газетну естафету.

І ось які чудасіу він вичитав.

2. ВІКОПОМНІ СВІДЧЕННЯ ДОПОТОПНОт ІСТОРІт

З часопису "Небесний кур'ср".

"СПІЙМАЛИ НА ГАРЯЧОМУ"

Вісник з тверді земноу поспішас возрадувати наших дорогих читачів свіженькою й пікантною пригодою.

Цісу ночі правоохоронець порядку в чині молодшого серафима янгол Рафаул, що чергував за графіком, спокійно й безшелесне облітав свій регіон спостереження.

Коли раптом (ох, ці "раптом"!) його нашорошені вуха вловили якийсь підозрілий шепіт. І це — серед ночі! Коли порядні люди сплять! Це насторожило пильного янгола. Ані секунди не вагаючись, він сміливо кинувся у кущі.

Виявлясться (ох, ці "виявлясться"!), що під покровом ночі безкрилий янгол Азазел цілувався з гарненькою дівчиною. Навіть уявити собі важко! Таке падіння? І кого? Небожителя!..

— Ану, розійдись! — з природженою ввічливістю запропонував чемний молодший серафим Рафаул цій безсоромній парі. Погодьтеся, ніякий суд з такою невимушеною легкістю не вирішус справ про розлучення.

Але зловредна парочка відмовилась!

— Котися до бога! — брутально образив Азазел молодшого серафима Рафаула під час виконання службових обов'язків. Милосердному слузі божому нічого іншого не лишалося, як затримати обох порушників на місці злочину.

Як під час слідства з'ясувалося (ох, ці "з'ясувалося"!), колишній янгол Азазел вступив зі свосю коханкою в злочинну змову з підступною метою розхитати віру в божі приписи. Вони намагалися довести, ніби райського блаженства можна вкусити і під земним кущем. Але хто повірить у таку нісенітницю? Та останній злидень засвідчить, що краще ночувати у хаті, ніж просто неба під кущем. Самі подумайте: а раптом піде дощ?

Після нетривалого судового засідання порушників покарано на довічний строк і обох ув'язнено в печері Додосл. Судді зустріли цей вирок з великим задоволенням.

Янг БРЕХУНЕЛ.

ГЛЯДАЧ СХВАЛЮр

У театрі "Одного Глядача" відбулася прем'сра новоу музичноу комедіу "Ех, яблучко!" Картини райського життя дихають життсвою

правдою, хоч дещо і переобтяжені нежиттсвими образами Адама і рви. Хвилюють свосю емоційною силою сцени гріхопадіння, відтворені в оголеній реалістичній манері. На жаль, сцени вигнання з раю мають дещо декларативний присмак. Демагогічні натяки, що лунають в монологах Спокусника, зайві. Але в цілому суворий Глядач схвалив нову виставу.

Сер ТЕАТРАЛ.

МЕТКИЙ ГЕНЕРАЛ

Учора в рай-мазі видавали місячні пайки райських яблучок. Ще зранку утворилася величезна черга. Коли за пайкою прийшов головнокомандувач війська небесного Михайло Архистратиг, черга вже губилася за рогом базовоу хмари. Але генерал не розгубився. Він дав коротку команду:

— Крррю-гом!

Таким чином архангел Михаул ще раз продемонстрував свій талант тонкого стратега і, як і належить хороброму воунові, опинився на чолі.

Арх БАХВАЛ.

ГОЛОВНЕ — ПИЛЬНІСТЬ

Янголи Сампсіх та Анагемас до нестями покохали одну дочку людську на ім'я Рахіль. Але вони ніяк не могли з'ясувати, до кого з них Рахіль прихильніша. Вона охоче хилилася до обох, правда, жодному не даючи переваги. Аби покінчити з цим непевним станом невагомості і нарешті розв'язати пікантну тасмницю, Сампсіх запропонував Анагемасові:

— Брате мій небесний! Треба нам випробувати Рахіль. Зробимо так. Коли прийдемо до неу додому, давай удамо, що сваримося, і влаштусмо дуель на блискавках. Але насправді спопеляти один одного не будемо. Потім обидва попадасмо, ніби наші душі вже відлетіли до бога.

— І що ж ми цим з'ясусмо? — запитав Анагемас.

— А от що! — відповів Сампсіх. — До якого трупа Рахіль кинеться першого, того трупа вона і кохас дужче.

— Може, ще й поцілус! — у захваті вигукнув Анагемас.

Так вони і зробили. Прийшли і посварилися. Блискавки! Грім! Коли на цей гвалт Рахіль вбігла до кімнати, до побачила, що обидва коханці валяються на підлозі і не дихають. Дівчисько кинулося... до шафи.

— Виходь, Атаркуфе! — радісно покликала вона. — Ці два дурні повбивали один одного!

Отака-то вірність у дочок людських...

Янголи, будьте пильні в інтимних діяннях з мальованими красунями.

Нектарій де АМБРУАЗ.

3. ПРОГНОЗ НА СТО РОКІВ УПЕРЕД

— Чого це слуги божі —до молодят чіпляються? — здивувався було патріарх Ной. — Ну, кохаються... Одвіку ж так було! Що тут такого? Знайшли що в часопис тулити... Аби патякати та плітки множити!

І щоб вгамувати розбурхані почуття, він вийшов на фінішну пряму:

ПРОРОКУВАННЯ ПОГОДИ

Останніми днями зберігається ясна безхмарна погода. Тільки вночі земну твердь рясно вкривас роса. Але велелюбний Всевишній готус людству присмний сюрприз. За відомостями Небесноу Служби Хмар у найближче століття слід чекати Всесвітню Зливу. За попередніми даними розкішний водоспад триватиме сорок діб".

— Господи, спаси і помилуй! — заблагав Ной, вражений цим нечуваним прогнозом, що пророкував — не мало не багато — всесвітнс стихійне лихо.

А вдень сонце пряжило так, що аж у носі пересихало. Люди посміялися з явно недоречного прогнозу, та й по тому. Тільки віруючий Ной, як то інші кажуть, не складав гостроу полемічноу зброу.

— Погода до дощу повертас! — бубонів він, витираючи з лисини рясні краплі поту.

— Та що ви, батечко! Який дощ у спеку?

— А хіба це спека? От колись була спека! Пригадую, усі льодовики розтанули, а твердь земна до того всохла, що уся перегорбилася... Отаке було! Усім спекам — спека!

— Так уже ніхто й не пам'ятас, коли це було...

— Нагадаю недавню спеку, будь ласка! Вона лише якихось триста років, як минулася...

— Це ви про яку?

— А про ту, що призвела до перманентного заколоту. Пам'ятаю, сонце до того смалило, що модниці припинили вештатись до перукарень. Вийде молодиця на сонечко, і волосся само кучерявиться. Перманент готовий! А що вже перукарі небо сварили — страх! А потім вони змовилися між собою і гуртом виканючили у Всевишнього перше затемнення Сонця!

— Та коли це було...

— Як то коли? Зовсім недавно! У нашій місцевості й досі усі кучеряві, а засмаглі такі, ніби пропечені... А ви кажете — давно!

А вночі йому приснився блаженний сон. Ніби йому на ювілей п'ятсотліття небесні херувимчики подарували парасольку з непромокальноу чортовоу шкіри. Але тільки-но патріарх зібрався за ту зворушливу турботу подякувати, як якась бісова душа почала у двері грюкати. І так несамовито грюкала, що старий прокинувся.

У двері й справді хтось нахабно ломився.

— Господи! — простогнав Ной. — І кого це глупоу ночі до мене нечиста сила несе?

— Бога! — пролунало знадвору.

"Ой, лишенько! — жахнувся патріарх. — Що ж це я з дурного сну ляпнув?"

Тремтячими руками він похапливо відкинув клямку і впустив несподіваного гостя.

— Господи, ось я! — вичавив з себе.

— Бачу! — мовив Всевишній і суворо запитав: — Чи ти молив вранці спасти тебе і помилувати?

— Я, о господи!

— Так от: ти — сдиний, хто склав таке розумне й завбачливе моління. А тепер слухай і запам'ятовуй.

4. ДОБРА НАРАДА — НЕ ДЛЯ НАРАДА

На порядку денному сімейноу ради: що зробити, щоб себе не втопити?

Присутні: Ной, Сім, Іафет, Хам.

З коротким вступним словом виступив патріарх Ной:

— Сини моу! Ви вже знасте з пророкування погоди, що протягом найближчого століття станеться вікопомна подія — Всесвітній Потоп. Не буду від вас приховувати: минулоу ночі мені були спущені згори додаткові вказівки. Нашій невеличкій, але згуртованій навколо мене сім'у дано надлюдьске завдання — у рекордно стислі сроки спорудити цільнодерев'яну плавучу базу за габаритами 300 на 150 на ЗО ліктів. Для чого потрібен такий великий ковчег? Щоб під час вікопомноу подіу врятувати на ньому від неминучоу погибелі усякоу тварі по парі. Які будуть думки і пропозиціу?

Сім. Батьку і брати! Давайте без зайвоу паніки подумаймо, чи буде це величне завдання нам під силу, якщо ми візьмемо за міру довжини, наприклад, лікті Хама?

Хам. До чого тут я?

Сім. А до того, милий братику, що лікті у тебе довжелезні, немов сажні.

Ной. Що ж ти пропонусш, сину мій?

Сім. Я пропоную обрати за міру довжини лікті малогабаритні. Чого ми цим досягнемо? Поперше, достроково виконасмо почесне завдання! По-друге, збережемо не один куболікоть цінного будівельного матеріалу. По-третс, ці високі виробничі показники забезпечать нам преміу та інші вияви матеріального і морального заохочення.

Хам. Оце утяв!..

Ной. Хаме, припини неорганізовані вигуки! Слово для виступу надасться Іафетові. Підготуватися — Хаму.

Іафет. Батьку і брати! Високе звання ковчегобудівника возвеличус...

Хам. Кого?

Іафет. ...накладас...

Хам. Що?

Іафет. ...і кличе!

Хам. Куди?

Ной. Востаннс попереджую: Хаме, припини!

Іафет. Ми, славні ковчегобудівники, творимо післяпотопну історію, бо споруджусмо перший у світі плавучий зоопарк за промовистими габаритами 300 на 150 на ЗО. Всі — на вахту! Всі, як один, будемо

працювати і бога не забувати! Але не слід також забувати і святу молитву. Та одній людині не під силу і трудитися, і молитися у рекордно стислі строки. Ось чому я сміливо відкидаю недоречну зараз скромність, яка може тільки зашкодити загальній справі, і з усією відповідальністю даю вам слово: весь молитовний клопіт я беру на себе! Невтомно молитимусь з ранку до вечора за всю будівельну бригаду. Нашим виробничим гаслом хай буде: один — за всіх, всі — за одного!

Ной. Слово для виступу надасться Хамові.

Хам. Нарешті... Батьку і брати! Я чув тут дивні слова. Деякі промовці, бачу, ладні замість ковчега влізти в бочку з-під оселедців. А деяким надміру пишномовним базікам я хочу нагадати: скільки поклонів не бий, а лобом цвяха не заб'сш! Хочу звернути увагу зборів на інше, а саме на батьків дороговказ — узяти всякоу тварі по парі" Але чи відомо шановним зборам, скільки на землі усього сущого?

Сім. А звідки нам знати?

Іафет. Регламент!

Ной. Помовч, Іафете! Хам діло каже...

Хам. Дозвольте познайомити збори з деякими науковими підрахунками. Тільки ссавців на землі існус близько 3500 видів. Додайте до них ще 8600 видів пернатих, підкиньте до загальноу цифровоу купи 5500 видів рептилій та амфібій, насипте туди ж 750 000 видів різних комах і 300.000 павукоподібних, подвойте усі цифри, і ви матимете 1.595.200 пасажирів. А я не рахував ще членистоногих, молюсків, хробаків, слимаків та інших нижчих безхребетних! Та на них усіх цілоу ескадри ковчегів за відомими вам габаритами буде замало! рдина втіха у тому, що нам не треба сушити голову над рибами: земля і так перетвориться на суцільний акваріум...

Голоси. Непогрішимий помилився! Треба негайно сповістити Всемилостивого! Хай підкаже нам Наймудріший!

Хам. Батьку і брати! Та хіба Непогрішимий визнас своу прикрі помилки? Таж він визнас лише одностайне схвалення! Ну, прийде до Божоу Канцеляріу наш науково обгрунтований запит, то й що? Невже ви вважасте, що з нашого грому та дощ буде? Аж смішно! Ось що буде: бог-отець кивне на бога-сина, мовляв, той роззява. Бог-син звинуватить в огріхах бога-духа святого. А той знову припише усі прорахунки богові-отцю. І коло замкнеться! Ми тільки даремно згасмо час у цій знеособленій невеселій каруселі.

Ной (понуро). До чого ти ведеш, сину мій?

Хам. Ось до чого. Перше: міряти моуми ліктями. Друге: усяких тварів, сущих в рідині або водоплавних, з рахунків скидасмо і за борт кидасмо. Третс: тварин-гігантів, більших за слона, спишемо у допотопні, щоб майбутні палеонтологи на хліб мали. Інакше — ніяк! У одного диплодока черево таке, що наш ковчег... Якщо спаде ще якась путня думка, внесемо у генеральний план евакуаціу в робочому порядку. Ото й усе!

Пропозиціу синів Носвих були поставлені на тасмне голосування. Бюлетені кидали у місткий дзьоб пелікана. Після підрахунку голосів з'ясувалося: за пропозицію Хама було подано 2 (два) голоси, проти — І (один), утримався І (один). Таким чином, переважною більшістю голосів були ухвалені пропозиціу Хама.

5. НАРОДЖЕННЯ МІФА ПРО ЛАБІРИНТ

Статистики підрахували, що в середньому людина робить за день двадцять тисяч кроків. Але навіть сучасне Центральне статистичне управління не мас жодних цифрових даних про те, скільки кроків робить людина, якщо вона, приміром, просить дозволу будинкового управління

поставити у своуй квартирі тимчасову перегородку. Перша і остання спроба розв'язати цю тасмницю була зроблена ще в допотопні часи.

Щоб підрахувати оті кроки, один прадавній обліковець наважився на відчайдушний крок.

Цей сміливий дослідник з письмовим проханням куболіктя дров в одній руці та рахівницею в другій хоробро кинувся в ісрархічні хащі виробничоу парафіу "Головколодапостачзбут" (скорочено — "Колода").

Тиждень про героя не було ні слуху ні духу. Але його ще чекали з трудовою перемогою.

Ще через тиждень відчайдушного дослідника звільнили з роботи за прогул.

Через місяць у часописі "Небесний кур'ср" з'явилася об'ява: "Шукасмо сина, чоловіка і батька".

Наймані родиною жертви статистичноу науки приватні пошукувачі збилися з ніг...

Несподівано з "Колоди" відрядили термінового гінця по "швидку допомогу". Поширилися чутки, ніби якийсь надто вразливий відвідувач з'ухав з глузду і тепер ломиться в усі келіу, хоч на кожній с табличка: "ПРИЙОМУ НЕМА!".

А якщо цьому психові, що почувас себе на волі, потрапляс до рук хтось з парафіяльних головколодників, він штемпелюс ух краденою печаткою. Отець-кадровик одразу відреагував наказом:

"ОСІБ З ПЕЧАТКОЮ ВВАЖАТИ НЕДІЙСНИМИ".

Перед "Головпостачзбутом" швидко ріс натовп вуличних гаволовів. Батько міста про всяк випадок підняв на сполох дружину. Вулицями посунули наглядачі на бронтозаврах. За порядком спостерігали й з птеродактилів.

Один нажаханий колодник, що потрапив до "недійсних", схвильовано ділився останньою новиною, не добираючи з переляку поштивих до зверхників слів:

— Нашу головну колоду псих заклинцював у дверях і зараз намагасться пробитися діркоколом. Верещить на всю губу, мов свиня недорізана...

Інший свідок повагом оповідав:

— А ще раніше той псих підшив жрицю з передпокою до фоліанта з вхідними та вихідними паперами. Від нещасноу дівчини поодверталися всі уу залицяльники. То вони обіцяли носити уу на руках, а тепер того фоліанта й з місця зрушити не можуть. Слабаки!..

Коротко кажучи, весь натовп з непідробною цікавістю чекав з'явлення психа народові.

Нарешті він з'явився в оточенні дванадцяти дужих приборкувачів.

Його несли на руках.

Псих, розмахуючи Великою Круглою Печаткою, звернувся до присутніх гаволовів з полум'яним закликом:

— Я всевладний Параграф Перший! На коліна, вірнопіддані параграфи! Бо всіх кину за графи!

Чи варто оповідати, що це був загадково зниклий і пошукуваний відчайдуха-обліковець?

Пізніше цю легендарну подію так довго переоповідали і з такими неймовірними подробицями, що вона перетворилася в міф про страхітливий лабіринт, де вхід с, а виходу нема, і де в похмурих закапелках никас моторошний, кровососний Монстр. І щороку те страховисько вимагас все нових жертв...

А кроки середнього прохача так і лишилися не обчислені: ні в кого із статистиків нестало відваги, щоб піти по слідах героя.

Це зробив старий Ной.

Але він, на жаль, не був обліковцем.

6. ХОДІННЯ НОЯ ПО МУКАХ

Правду кажучи, Носві страшенно поталанило: в парафіу "Головколодапостачзбуту" саме був оголошений Тиждень боротьби з тяганиною.

Кожного бадьорили і надихали гасла:

ДІЙ ЗА ПРАВИЛОМ: ЗАЙШОВ І ОДРАЗУ ВИЙШОВ!

КОЖНІЙ СПРАВІ — ОДНУ ХВИЛИНУ!

ПАМ'ЯТАЙ: ЩОБ СКАЗАТИ "НІ", ПОТРІБНА ЛИШЕ МИТЬ!

ЛАСКАВО ПРОСИМО!

І справді. Тиждень боротьби з тяганиною був у розпалі.

В асортиментній келіу Ноя зустріли по-діловому:

— Вам чого?

— Дерево гофер для будівництва ковчегу.

— Верф у вас с?

— А що це таке?

— А я звідки знаю?

— Чого ж питасте?

— Про верф у вашому проекті сказано.

— То що ж мені робити?

— Спочатку зайдіть з вашим замовленням у конструкторське бюро за технологічними розрахунками.

У бюро Ноя зустріли по-діловому:

— Ковчег? 300 на 150 на ЗО? Цікава ідея... Стапелі збудували?

— А що це таке?

— А ми звідки знасмо?

— А що ж мені робити?

— Зайдіть з вашим замовленням до плановиків. Нехай спочатку ідею запланують. Поза планом ніяка ідея не піде...

У плановій келіу Ноя зустріли по-діловому:

— Ковчегобудівник? Дуже перспективна професія! Можна сказати престижна! Обов'язково слід поставити ковчег на рейки залізного графіка! Але ми планусмо на твердій матеріальній основі. А де основа? Вказівка с матеріального забезпечення нема. Відтак вам лишасться одне — зайти до постачальників.

У келіу постачання Ноя зустріли по-діловому:

— Що вас цікавить?

— Дерево гофер для будівництва ковчега.

— Сміливий задум! Але спочатку зайдіть до келіу збуту — хай дадуть згоду!

У келіу збуту Ноя зустріли по-діловому:

— Вам чого?

— Згоду для келіу постачання.

— Назвіть артикул!

— Який ще артикул?

— А мені звідки знати, який вам потрібен артикул? Ми будусмо чи ви?

— Та мені не артикул, а ділову деревину — дерево гофер для будівництва ковчега.

— Невже ви гадасте, що я всі дерева пам'ятаю? З .мене задосить знання артикулів! Отож, зайдіть до келіу номенклатури і там запитайте про артикул.

У келіу номенклатури Ноя зустріли по-діловому:

— Чого вам тут треба?

— Артикул для келіу збуту.

— А ум навіщо?

— Щоб дати згоду для келіу постачання.

— Та ви нас не заплутуйте! Кажіть прямо: що вам потрібно?

— Артикул!

— Та який артикул?

— Дерева гофер згідно з вказівкою Всевишнього про будівництво ковчега.

— Здуріти з вами можна! Такого артикула нема! І дерево гофер не існус! Ходять тут усілякі...

— Але за проектом Всевишнього...

— Ми вам людською мовою кажемо: Всевишній за тісю штурмівщиною забув дерево гофер сотворити! По валу він план таки дав, а от по номенклатурі не додав...

— Не може цього бути!

— Ха, не може бути! Та він навіть наших пращурів сотворив некомплектноу Добре, що вчасно схаменувся. А то довелося б вам тепер до мавп звертатися...

— Що ж мені робити?

— Вам, діду, слід замовити реальний будівельний матеріал. Порадьтеся у келіу промбудматеріалів.

До пізньоу ночі чекали батька сини Носві. А сам патріарх знесилено звалився в якомусь глухому закапелку "Головколоди" і згорнувся клубочком на ніч, щоб зранку ринути до келіу промбудматеріалів. Уже не було жодних сумнівів, що його там зустрінуть по-діловому: боротьба аж буяла...

7. ВІДЧАЙДУШНЕ РІШЕННЯ ХАМА

Тиждень кінчався, а про батька — ні слуху ні духу. Пішов і як у воду впав.

Завбачливий Іафет заходився писати некролог, щоб заробити гроші. Істинно сказано: нема біди без добра.

Практичний Сім подався до батьковоу кошари, щоб визначити, скільки удоків запросити на поминки.

Лише Хам пішов шукати грішне тіло необачного патріарха.

Хам — яке щастя! — знайшов батька ще живого. Це сталося наприкінці робочого дня. Патріарх, мов храмовий жебрак, канючив перед зачиненими дверима прийомного чистилища:

Сонце низенько,

Вечір близенько,

Згляньсь на мене,

Мов серденько!..

Крізь обшиті вогнетривкою дідьковою шкірою двері чистилища почувся обурений голос сторожовоу відьмочки:

— Я ж вам вже чорті-скільки казала: прийому нема і не буде! Тиждень боротьби з тяганиною закінчився! Слід було вкладатися у вказані строки!

— Серденько мос...

— От же зловредні ці старички!..

— Ходімо додому, тату, — похмуро сказав Хам.

Удома Ной, знесилений тижневою боротьбою з тяганиною, розпачливо оповідав:

— Сини моу! Я вибив з цих колодників дев'ятнадцять резолюцій, виканючив сорок один підпис і вимолив тридцять шість штампів та печаток різноу конфігураціу — трикутних, чотирикутних, прямокутних, круглих та овальних, малих і великих. Мені лишалося вполювати лише підпис головколодника, аж тут — о лишенько! — тиждень боротьби закінчився. Тепер оголосили місячник боротьби за удосконалення прийому відвідувачів. А вже удосконалюють зовсім страх! Хоч у стіну головою бийся. Та хіба допоможе? Тільки гулі наб'сш. Поки не удосконалять, прийому не буде...

— Тату! — раптом звівся на ноги Хам. — Благословіть на подвиг, тату!

І з цими словами він рішуче взяв зі столу проект ковчега, що від химерноу суміші підписів, кольорових резолюцій та різнокаліберних печаток і штампів нагадував дивовижний мистецький шедевр, що й не снився навіть абстракціоністам.

— Невже підеш? — ще не вірячи, запитав Ной.

— Піду! — твердо запевнив Хам.

— Дорогий братику, — розчулився Іафет, — коли що, не хвилюйся, я на твій похорон складу зворушливу промову.

— А я. Хаме, — розбурхався й Сім, — на поминки заколю твого кабана! Щоб твоя жінка з тим о доробалом клопоту не мала... Чи, може, ти дозволиш засмажити ще й своух поросяток?

8. ЦИРКУЛЯР ДРУГИЙ

Мабуть, в очах Хама таки було щось дике. Щось таке, що одразу насторожувало і породжувало в серці невиразний неспокій. Від таких очей слід або тікати, або негайно на них реагувати.

Чарівній відьмочці, що всевладне панувала в прийомному передпокоу тутешнього патріарха, тікати було нікуди. Більше від того — навіть протипоказано: вона виконувала тут обов'язки каменюки на шляху. Кожен, хто ломився до святая святих, мусив на ній обламатися.

Тому-то вона — ледь зазирнула в очі Хама — негайно й рішуче відреагувала:

— Книга скарг знаходиться у схованці на десятому поверсі. Сходи на ремонті. Ключ від схованки давно загублено, бо якась нечиста сила викинула його у сміттспровід.

Як.правило, опісля такоу заяви ошелешений відвідувач задкував до дверей, оббитих вогнетривкою шкірою (уу шляхом дуже хитромудрих комбінацій виміняли у пеклі на річний запас дров). Але цей прохач замість заголосити дурним базарним криком лише осяйно всміхнувся, ніби почув дотепний жарт.

Відьмочка глянула на нього ще з більшою підозрою. Воістину якийсь ненормальний! Ти йому про загублений ключ, а він тобі — зуби вискалюс. Точно псих! І не інакше!

— Ви довго будете заважати мені плідно працювати? — запитала вона з емоційністю придорожнього стовпа.

— І багато таких, що вам заважають? — не реагував на уу промовисті натяки Хам.

— Трапляються, — відрубала язичком, мов сокирою, відьмочка.

— Та що ви кажете?

— Що знаю, те й кажу. Недавно був тут один чокнутий. Його не долікували і випустили, а він до нас з претензіями прийшов. Якщо народився дебілом, то це вже невиліковно. Ви часом не з його родичів?

— Здасться, ні, — замислено відповів Хам.

— То хто ж ви?

— Не впізнасте?

— Ха! І ще тричі — ха-ха-ха!

— Я всевладний Циркуляр Другий! Коли що, вмить кину за графи!

Якби цісу миті на стіл відьмочки вибігла жива миша, вона б менше жахнулася.

А Хам не вгавав:

— Чи знасте, що я з вами зроблю? От візьму і зроблю! Тут нікого нема...

— Що?!

— Проб'ю діркоколом!

— Ой!

— Засуну в найдовшу шухляду!

— Ай!

— Личко так проштемпелюю, що мати рідна не впізнас!

— Ой-ой-ой!

Відьмочка притьмом випорхнула з-за столу і вмить зачинилася в інвентаризованій шафі.

Шлях до святоу із святих був звільнений.

Візит до головколодника минувся ще в більш божевільному темпі: щоб здобути останній підпис, на проекті ковчега вистачило однісу

хвилини. Сталося чудо — нарешті збулося закличне і, здавалося б, міфічне гасло: "КОЖНІЙ СПРАВІ — ОДНУ ХВИЛИНУ!"

Рівно за хвилину Хам вийшов з кумирні. Зачиняючи за собою двері, ще й встиг гукнути:

— Свідків нема!

Потім мимохідь штурхнув ногою інвентаризовану шафу.

— Ай! — почулося звідти.

У келіу промбудматеріалів сказали:

— Ну, от бачите! Чого було гарячкувати? Не мине й ста років, як ви свій ковчег збудусте...

Наступного дня заклали стапелі.

У цю урочисту мить старший виконроб Ной виголосив коротеньку, мобілізуючу промову:

— Ну, з богом!

Іафет підслухав, що Хам пробурчав:

— Допоможе нам цей боже, як сліпому окуляри...

9. ХАМ НІЧОГО НЕ РОБИТЬ САМ

Уривки з щоденника різнороба Сіма.

"До Потопу залишасться ще сто років. Цілий вік! І з тих ста років жодного дня не можна згаяти даремно. Кожного вечора ми мусимо з гордістю (безумовно, заслуженою) підсумувати:

— День минув немарно!

Старший виконроб, майстер на всі руки Ной наказав, щоб кожен славний ковчегобудівник вів виробничий щоденник, у якому хоча б кількома словами писав про своу виробничі звитяги та легендарні діяння. Щоб ані зернини вікопомних подробиць не згубилося в допотопній безвісті.

Аж подив бере: до чого мудра думка!

Адже прийде далекий час, коли наші дурні нащадки почнуть сушити собі голови:

— Як це славним ковчегобудівникам пощастило? Як це вони, хитрюги, примудрилися? Подумати тільки: сто років будували ковчег без жодного як поточного, так і капітального ремонту! Тут не встигнеш будинок звести з промислових панельних блоків, як він уже потребус ремонту... А ковчег! Та за сто років коли почнеш ладнати ніс, корма вже зійде на порох... Ех, пришелепувата наша цивілізація — нове видумус, а секрети давньоу майстерності втрачас. Біда...

Аж тут — мій щоденник!

І наступні покоління з вдячністю дізнаються, що голови сушити нема над чим. Бо секрет старовинноу майстерності полягав в тому, що я дійшов до геніального за свосю простотою технологічного рішення : дев'яносто дев'ять років лежати у холодочку, а в останній рік — працювати з вогником! Уявлясте? Хіба може щось зіпсуватися, коли його нема?

Мою пропозицію обговорили на виробничій раді. Проти неу найбільше вередував Хам. Однак його підступні діу, скеровані на те, щоб усі наші зусилля і приховані від обліку резерви звести нанівець, виявилися марними. Старший виконроб Ной прямо в очі присутнім і з усісю принциповістю заявив:

— Я проти волі колективу не піду! Як більшість, так і я...

Ми з брательником Іафетом у голосах були явно переважні. Нас хоч на ваги став!"

"До Потопу лишасться ще цілий рік!

Але за наказом старшого виконроба Ноя треба вже сьогодні братися за нульовий цикл. Хам світ за очі кинувся на фронт будівельних робіт. Ще тільки сіріло, а він уже гупав на трудовій вахті.

Увечері старший виконроб Ной вітав його з першою трудовою перемогою, бо цей Хамлюга один виконав аж три норми. Де це бачено, щоб людина отак явно відривалася від усього колективу?

І взагалі: який висновок можна з цього зробити?

Ясно який: Хам з першого дня явно збився з графіка. Необхідно вжити твердих й рішучих заходів, щоб цей недотепа остаточно не зламав гарно намальовану на стенді графічну лінію. Адже якщо графік зламасться, а лінію ніхто не перемалюс, то що вийде? Масте рацію: окозамилювання!

Як же виправити вкрай загрозливе становище, що з першого дня склалося на ковчегобуді?

Коли я спав під копою сіна, в моуй голові сама собою народилася геніальна за свосю простотою рятівна ідея: завтра не вийду на роботу з

метою вирівняти графічну лінію нашого стрімкого руху уперед. Негайно поділився ідесю з Іафетом. Брательник гаряче підтримав мою напрочуд цінну ініціативу. Ми покажемо Хамові, як слід боротися за ритмічність!"

"До Потопу лишасться ще десять місяців!

Як подумаю, скільки мені ще мозолів наживати та здоров'ям зловживати, серце починас тіпатися, а також підвищується або нижчас тиск в залежності від ваги атмосферного стовпа. Знову ж таки на самопочуття негативно впливають як циклони, так і антициклони. Режим роботи повністю руйнус науково вивірений режим харчування, що успішно впровадили в життя свос деякі довгожителі. Я про це дізнався з дослідів геронтологів, які вони з дивовижною відданістю цій воістину життєвій науці сміливо провадять на самих собі".

"До Потопу лишасться ще вісім місяців!

Мені повезло: умовив лікарку знайти у мене хворобу. Байдуже яку! А вона й не шукала. Коли почула, що в моуй торбі порося верещить, одразу второпала: ревматизм! А я хіба проти? Тепер одержую гроші за лікарняною карткою. Порося вже окупилося...

Ревматизм лікують теплом. От я й вигріваю кістки на сонечку. Ковчег вже величенький — вже тінь дас. Якби не затятий придурок Хам, тут був би райський куточок. А то цей Хамлюга з ранку до вечора безупинно гепас молотком. Цвяхи ніби в мою хвору голову вбивас. Тьху, я й забув. У мене ж ревматизм!.."

"До Потопу лишасться ще аж півроку!

Моух хвороб уже ніхто не визнас: до мосу лікарки виявили увагу і забезпечили казенними харчами на тривалий строк. Доводиться байдикувати на роботі. Та нічого! І за це платня йде...

Сьогодні Хам вивісив перший номер бортовоу сатиричноу газети "З НАЖДАЧКОМ!", бойовий орган ковчегкому.

Іафета редактор Хам змалював правильно. Це я мушу сказати як об'єктивна людина. Вийшло гостро і дотепно. Словом, вийшло так: у гурті наших майбутніх пасажирів бракороб Іафет будус ковчег. Все йде у нього шкереберть. А звірі так обговорюють його роботу:

— Чого йому бракус?

— Якості...

Однак карикатура на Іафета — єдина в Хама творча удача. Це я мушу сказати як об'єктивна людина. Далі тонке почуття міри, без якого немислимий справжній митець, редакторові зрадило. Це я кажу як принципова людина. Крім Іафета, якого Хам намалював навіть мало, він ще зобразив мене. Антиісторичність, недоречність і шкідливість цього малюнка одразу впадас в око: читач бортнівки з першого погляду бачить, нібито я будую не ковчег, а величезну ложку. Та ще й згори написав — "ЛОЖКОБУД СОБІРОБА СІМА". А внизу — такі слова, ніби я своєю працею ще й пишаюся:

— Оце ложка — аж до миски не лізе!

А між тим, досить повернути голову праворуч, щоб реальна й світла дійсність перекреслила цей чорний наклеп: на стапелях стоуть хоч і неоковирний, але ковчег! Зовсім не ложка! Це ж ясно видно...

Ну, Хаме, зачекай! Я ще зроблю з тебе карикатуру! Мавпячій морді люмпен-резуса позаздриш!"

"До Потопу залишасться ще аж чотири місяці!

Про розваги ковчегобудівників ніхто не дбав. Навіть у карти не граю: Іафет в очко обібрав мене до нитки. Хожу тепер, мов лахмітник, бо зняв одяг з опудала. Ось тільки сьогодні був влаштований цирк. Та й то випадково: просто саме сьогодні Хам заходився ресструвати чотириногих пасажирів. За гирю Хамові правив індійський слон. Усяку звірину, що виявлялася важче слона. Хам списував за борт. Гармидер зчинився неабиякий. Звірі вили, гарчали, рикали, скавучали, скімлили — аж у вухах лящало. Ото комедія була, коли черга дійшла до мамонта! Ясно, що ця волохата гора з бивнями до землі не мала ніяких шансів потрапити на ковчег. Припленталися і різні стегозаври, диплодоки, тиранозаври, ігуанодони, динозаври, бронтозаври та ще якісь заври — цілий натовп. Хам ледве відігнав ух хворостиною.

— Киш, киш! — кричав він, мов на горобців. — Ану, паняйте у музей! Бо й кісток ваших палеонтологи не зберуть!

От сміху було! Я так реготав, що в мене молоток в трюм упав і загубився..."

"До Потопу залишасться ще аж два місяці!

Мене все дужче хвилює проблема харчування. Це ж на борту ціла отара удоків поназбиралася. На виробничій нараді я це питання загострив, підняв на належну височінь і поставив руба:

— Чи думав Хам про те?

— Думав, — каже Хам.

— Еге ж, ми це знасмо: дурень думкою багатіс...

Але сьогодні Хам пригнав сорок возів пресованих у камінь вітамінів. З розрахунку: на кожен день плавби — по возу. Що корми пресовані в камінь не біда: на те й Потоп, щоб стало чим розмочувати. Але

подумаймо: якби не моя завбачливість, чи були б оті вози? Виходить, що Хам нічого не робить сам".

10. НА КОВЧЕЗІ ЗЛИЙ СОБАКА

Витяги з щоденника Іафета.

"Через сто років — Потоп.

Сміливі рішення про Всесвітній Потоп, узяті з неба, стали головною подією нашого життя. З надвисокого престолу Творець зобов'язус, надихас і кличе (тільки Хам не тямить — куди). Нині немас в світі людини, яка б чітко не усвідомлювала свос чільне місце в майбутніх легендарних звершеннях — неозорих водах Потопу. Всі знають: буде непереливки всім синам і дочкам гріха та пороку. Оповідати про славні діла Творця — найвища честь, яка тільки може випасти на долю простого і нічим не примітного смертного. Осанна!

Сьогодні на виробничій раді переважною кількістю голосів (перечив тільки Хам) ми прийняли конструктивну пропозицію різнороба Сіма: скоротити планові строки ковчегбуду у сто разів! На такий великий стрибок ще ніхто не наважувався. Що це дас практично? Передусім дас нам змогу показати вікопомні зразки звитяжноу праці у рекордно стислі строки. Труднощі нас не лякають: з нами — бог!

А в заощаджений спільними зусиллями час слід подбати про те, щоб знищити з лиця земноу тверді книжки з химерними й гнилими теорійками на зразок "Як навчитися плавати" та "Як рятувати потопаючих". Вони — ні до чого, бо в світлі накреслених господом завдань нігілістичне паплюжать і спотворюють моральну проблематику Потопу".

"Через рік — Потоп.

Трудовий подвиг мене завжди зобов'язус, надихас і кличе. Зобов'язус висловитись, надихас на промову, кличе на трибуну. Коли Хам повертався з будівельного фронту у німбі трудовоу слави, почуття свята сповнило мою душу. З серця линули слова подяки. Я не міг мовчати і, мов пташка небесна, злетів на трибуну. Моя вітальна промова тривала 7 годин 59 хвилин 40 секунд. Ледве не дотягнув до повноу зміни! Це мій достойний подарунок скромному, скупому на слова трудівникові. А потім, після вечері, перед заслуженим відпочинком, я розбудив героя-ковчегобудівника і запитав його, кому він присвячус свою трудову звитягу. Адже не може звитяга завалятися просто так, мов якийсь непотріб. Якщо мені, то це передчасно, а Сімові взагалі не треба. Старший виконроб Ной — теж людина не марнославна. Отже, лишасться...

— Ти хочеш сказати, що марнославець — Всевишній? — схидно запитав Хам.

Я отетерів.

— Ти мене неправильно зрозумів, — намагався я йому пояснити.

— Іди ти до дідька, паперовий пацюк! — тут раптом вилаявся він. — Ще й спати не дас...

Отак Хам відкрив свос справжнс мурло бридкого заробітчанина. Що йому Потоп? Що йому велич легендарних діянь? Йому аби виконати потрійну норму, щоб до платні по виробітку мати ще премію і прогресивку, а потім набити утробу та й спати! Про Хамську байдужість до легендарних діянь та зневажливий відгук про Всевишнього, якого він вголос охрестив "марнославцем", я тісу ж ночі написав відповідну заяву на ім'я видатного легендографа Ноя. Як і слід було чекати. Хамові винесли догану з суворим попередженням".

"Через вісім місяців — Потоп.

Хам зовсім не працюс над собою, а працюс виключно над ковчегом. Ця тактика замаскованого ледаря, що не дбас про свій духовний рівень, вже дасться взнаки: Хам не росте, а росте ковчег. Моральний занепад Хама знайшов свос яскраве втілення у розмові з Сімом, яку я підслухав.

— На ковчезі мас бути сектант, — сказав Хам.

Про цей богопротивний, сретичний намір Хама я негайно доповів праведнику Пою, цьому визнаному апостолу з першооснов слова божого. Як і слід було чекати. Хама спорядили спокутувати своу гріхи на найтяжчих і малооплачуваних роботах. А цей нахаба Хам, виявлясться, до того розпаскудився, що замість смиренно каятися богом присягався, ніби він сказав "секстант", а не "сектант". Ач який! Ще й намагався ославити мене як наклепника і брехуна. Дяка господу нашому: мене виручив Сім. Він неспростовно засвідчив:

— Звісно, Хам казав про сектанта! Бо я навіть зрадів, що в нас буде четвертий грати в підкидного дурня. І справді: чому б сектантові не пошитися в дурні?"

"Через півроку — Потоп.

Сьогодні вийшов перший номер бортгазети "З НАЖДАЧКОМ!". Живе слово, безумовно, принесе свою об'єктивну користь. Воно зобов'язус, надихас і кличе. Зобов'язус критично поглянути навколо себе, надихас н^ нові звитяги, кличе до усунення прикрих недоліків. Про це яскраво свідчить хоча б глибокозмістовний, високохудожній, дотепний малюнок "Ложкобуд собіроба Сіма".

Але, на превеликий жаль, це перша й остання спроба редактора бортгазети Хама піднестися на рівень поточних завдань сьогодення. Другий малюнок своум беззубим комікуванням, свосю художньою немічністю, свосю композиційною недосконалістю, свосю байдужістю до корінних проблем сучасності і своум безпринципним зубоскальством

тільки паплюжить славний колектив ковчегобудівників в очах наших майбутніх пасажирів.

На мос рішуче і всебічно аргументоване клопотання, гаряче підтримане різноробом Сімом, голова ковчегкому Ной власноручно зняв наклепницький номер бортнівки. Товариський суд розглянув ганебну поведінку Хама, який маскус власне неробство показною, розрахованою на дешевий ефект громадською діяльністю: час, що пішов на творення бортнівки, міг би з більшою користю бути використаний на будівництві. А в цілому номер бортнівки був оцінений як такий, що не зобов'язус, не надихас і не кличе, а навпаки — сіс зневіру у справі і відчай у серцях".

"Через чотири місяці — Потоп.

Нарешті Хама спіймано на великому злочині! А до цього, бачив я, давно йшло.

Хам знехтував дороговказом самого Всевишнього: узяти на ковчег усякоу тварі по парі. Про будьякі винятки у вказівці, що надійшла до нас з найвищоу інстанціу, й слова нема! Але Хам узяв та й одним помахом пера списав за —борт цілий тваринний світ в його найбільш показних представниках.

Звісно, суд не забарився розглянути цей нечуваний карний злочин. І ось присуд: віднині в порядку відшкодування страхітливих матеріальних збитків (підраховано господарську та промислову вартість списаноу за борт великогабаритноу худоби) Хам та його діти на віки віків приречені "тяжко трудитися у поті чола свого". У зв'язку з цим довготривалим присудом усіх нащадків найбільшого злочинця в світі, а також на вшанування безневинно загиблих творінь божих усіх нащадків Хама іменувати "тварюками", "бидлом" і "двоногою худобою". І торгувати ними дозволено, як скотом. Саме ім'я "Хам" виключити із списка людських імен і звести до рівня загальновживаноу брутальноу лайки.

Ну, то що. Хаме? Ти багато заробив на ковчегбуді? Це тобі не жалюгідні вправи "з наждачком"...

"Через два місяці — Потоп.

До ковчега страшно підійти.

На ньому буквально клубочаться різні гади і плазуни. Мавпи вільно вдаються до дрібного хуліганства: з ними ніхто не веде виховноу роботи, щоб підняти до людського рівня. Рикають леви, тигри, кугуари, пантери, гепарди і пуми. Човпляться слони і носороги...

А навколо ковчега немас навіть хирлявоу огорожі! Хоч би благенький напис начепили: "Стороннім вхід на ковчег заборонено". А так — кожному вільно лізти прямо в пащу крокодила. Це ж скільки треба було докласти зусиль, щоб зібрати цей зоопарк на плавучу базу! Скільки вимагалося від кожного наснаги, наполегливості, мужності! А тепер якийсь пройдисвіт може спокійно покрасти найцінніші екземпляри земноу фауни! Адже на ніч ми не виставлясмо ніякоу охорони! Дожилися...

Я знайшов вихід із цісу скрути: посадив на ковчег брехливого дворнягу і почепив промовисту засторогу — "НА КОВЧЕЗІ ЗЛИЙ СОБАКА".

Тепер можна спати спокійно".

11. ДОЩИК, ДОЩИК...

Останній запис в щоденнику Сіма:

"Матінко моя! Завтра — Потоп, а моя каюта досі не готова. Хоч перебирайся з манатками у гальюн!

От біда!

Масмо ще радість: Всевишній спустив додаткові вказівки — замість кожноу тварі по парі тепер наказано брати по сім пар чистих і по парі нечистих. А які з них чисті? Які нечисті? Сказитися можна!

І це — в останні хвилини!

І ще новина: замість сорока днів, як було розраховано за перспективним планом, плавба триватиме півроку. Жах! Врятуються самі кістяки!

Дощик, дощик, крапас дрібненький...

P.S. Сьогодні баті минуло 600, а цей скаредний дід не поставив навіть по 100..."

Останній запис в щоденнику Іафета:

"Сьогодні урочистий день — відкриття Всесвітнього Потопу. З цісу вікопомноу нагоди Всевишній ощасливив наш невеличкий, але міцний колектив новими конкретними й далекоглядними вказівками, які зобов'язують, надихають і кличуть. Це буде суворий, але славний іспит нашоу відданості справі, наших знань і нашого фахового уміння долати все нові тимчасові труднощі. Чого бажати справжній людині, коли не нових легендарних дерзань?

Сьогодні у нас ще одне свято — старшому виконробові Ною виповнилося 600 років. З цісу нагоди вдарив грім — набат історіу".

ЧАСТИНА ДРУГА. ВІЮТЬ ВІТРИ, ВІЮТЬ БУЙНІ!

"У шестисотий рік життя Носвого, у другий місяць, в сімнадцятий (27) день місяця, в сей день розверзлися всі джерела великоу безодні, і вікна небесні відчинилися".

БИТІр, розд.7. ст.11.

12. СВИСТАТИ ВСІХ НАГОРУ!

— Вітер свіжішас, адмірале, йде штормяга.

— Свистати вахту з штірборта!

— рсть, адмірале!

— Всіх нагору!

— рсть, адмірале!

— Узяти рифи на топселях та бомбрамселях! І хутчій, сто штопорів вам у пельку і жодноу пляшки!

— рсть, ссть, адмірале!

Адмірал Ной Біблійний був у строкатому тільнику і картузі з живим малогабаритним крабом. Наказував він виключно для підтримки авторитету. Хто не дас вказівок, той ніколи не заслугус авторитарноу шани. І от що дивно: хоч Ной вигадував морську термінологію на ходу, вона потім прижилася по всіх флотах світу.

Але для боцмана Сіма мобілізуючі вигуки адмірала Ноя були суцільною кабалістикою. Проте це анітрохи не заважало йому на кожну команду бадьоро погукувати: "рсть, адмірале!" Адже якщо зверхнику для підтримки свого високого авторитету треба весь час ошелешувати

підлеглих вказівками, то підлеглому належить ух негайно схвалювати, хоч би ті вказівки були зовсім бездумні або позбавлені найменшого здорового глузду. Інакше підлеглому на своуй посаді не всидіти! А це — вже точно, зрозуміло й дохідливо...

— Адмірале, з обрію суне чорна хмара. Це на два пальці праворуч од вітру...

— Підняти триселі і трюмселі!

— рсть, адмірале!

— Підняти ліселі!

— рсть, адмірале!

— Підняти на реу все до останньоу ганчірки від буршприта до клотиків!

— рсть, ссть, адмірале!

Найцікавіше було те, що ковчег й досі міцно стояв на суходолі. Правда, дощ добре періщив. Та хіба по калюжах попливеш?

13. ПОЛУНДРА!

— Боцмане, скільки команд я тобі дав?

— Багато, адмірале.

— Чого ж ти стовбичиш? Ану, ворушись!

— рсть, адмірале!

— Лізь на щоглу, риб'яча кров, і доповідай, сто штопорів тобі у пельку!

— рсть, адмірале!

Боцман Сім хвацько відповів, але навіть не ворухнувся. Він уже лазив на щоглу, де бджоли обладнали під вулик дозорну бочку. Боцман сунув палець до меду, та набрався біди. Ліве око так запухло, що довелося перев'язати його чорною стрічкою. Тепер боцмана ніхто й дрючком на щоглу не загнав би, і взагалі Сім був убраний у таке зашморгане опереткове дрантя, що скидався на зубожілого пірата, а не на боцмана всесвітньовідомого екіпажу.

— Ти й досі тут?

— Не можна лізти на щоглу, адмірале.

— Як не можна, коли я наказав?

— Бджоли обладнали дозорну бочку під вулик. Бачите, що з мене зробили?

— Ну, то лізь на рею!

— Ви гадасте з реу линви звисають?

— А що ж то?

— На реях гади повзучі влаштувалися.

— Ага! Ну, нехай...

Адмірал кинув орлиний погляд на свій нечисленний екіпаж, що юрмився на палубі серед хатніх бебехів, пов'язаних у вузли. Сім — боцман і за сумісництвом кок— Іафет — судовий капелан і за сумісництвом каптенармус. Хам — стерновий і за сумісництвом приборкувач хижаків. Веслярі — Арфаксад та і ухааз, повнолітні парубки старших синів Носвих. Юнга — Ханаан, підліток стернового Хама. Дружини синів Носвих Хазва, Фазма та Язва пралі і за сумісництвом, посудомийниці, прибиральниці, куховарки, підсобні різноробки, а також слугині в непередбачених ситуаціях. На ці ж посади зараховані дочки ухні.

Ото й усе. Що не кажіть, а некомплект! Тут і сумісництво не зарадить. Це вам будь-який морський вовк скаже. Навіть вовченя. На добру яхту і то мало. А що вже казати про здоровезну плавбазу, напхану звіриною...

— Боцмане!

— Слухаю, адмірале.

— Розподіли екіпаж по каютах.

Та не встиг боцман хвацько бовкнути чергове "рсть, адмірале!", як голим, мов бубон, степом набігла перша фіолетова хвиля. Ковчег захитався і зарипів, а наступноу миті вже тоскно скреготав днищем на мілині. Навкруги плавали потрощені уламки стапелів.

З-під картуза, що з'ухав адміралові на ніс, лунали незрозумілі команди і цілком зрозуміла лайка.

— Бом-бром-бам-брам!.. Сто радикулітів вам у боки і морську хворобу на додачу!

У цей критичний момент капелан Іафет зазирнув у трюм і одразу почав панікувати:

— Щури з ковчега тікають! У трюмі — потоп! Ловіть щурів, бо не врятусмось!

Враз зчинився жіночий лемент.

Боцман Сім без зайвих слів кинувся до щогли і вийшов несумнівним переможцем у легкоатлетичному змаганні з мавпами. Звідти він загорлав, ще більше жахаючи:

— Полундра! Рррятуйся хто може!

Адмірал Ной уже виборсався з-під картуза.

— Корми — на корму! — волав він. — Слонів — на відкачку! Боцмане, простеж! Де боцман, сто штопорів йому у пельку!

Стерновий Хам всім корпусом прикипів до важкого керма.

Юнга Ханаан міряв глибину.

Два бовдури Арфаксад та ухааз недоладно ляпали веслами по воді.

Ковчег, загрозливо потріскуючи і ледве не репаючиеь, зсунувся з мілини і важко рушив під всі вітри. Знамените ходіння до гори Арарат почалося.

14. НА ТРЬОХ КИТАХ

Нині у великій літературній моді ходить документалістика. Белетризуються стенограми, звіти, томи кримінальних справ, довідки,

протоколи і навіть резолюціу. Зрозуміло, усе те величасться як найліпші зразки новітньоу художньоу прози. Це робиться легко й невимушене.

Наприклад, у стенограмі сухо сказано:

"ЧЕРЧІЛЛЬ: Я вас слухаю".

А в романі це звучатиме з яскравою виразністю :

"Черчілль звичним порухом язика пересунув сигару з одного кута рота до іншого і невдоволено пробурчав:

— Я вас слухаю".

Та от біда: авторові отакоу белетризаціу весь час треба доводити, що він — боронь боже! — не дозволив собі ані на кому відійти від істини, що він нічого не придумав і не дозволив собі ніякоу фантазіу.

Ця осоружна творча фантазія — нині великий гріх. Кожен критик за неу шпетить...

Отож, аби не мати клопоту з отісю морочливою самореабілітацісю, автор цих рядків вирішив просто цитувати наявні документи. Усе буде ясно і зрозуміло. Документ с документ. Він ніякоу підозри у вигадці та фантазіу не викликас. Тому й скористасмося витягами з бортового журналу ковчега, який зберігся до наших днів у біблійних апокрифах, ще й досі не знайдених.

Відтак — почнемо.

Цитусмо!

"Дня божого, погожого.

Де пливемо, не знасмо, бо секстанта не масмо.

Черговий навігатор — адмірал НОЙ БІБЛІЙНИЙ.

Вже два місяці минуло, як ковчег тримасться на трьох китах. Судно таке діряве, ніби його сліпі майстрували. Якби не кити, ми б давно риб годували.

До речі, з кормами сутужно. На ковчезі назрівас голодний путч. Напучус ненажерливих заколотників завжди голодний боцман Сім. Він навіть у собацюр із зубів дерев'яні цурпалки видирас. Він запевняс, що при нагоді з'ув би й старезного морського вовка разом з картузом та крабом. Хоч би той вовк виявився всохлим, як підошва. Натяк? А коли так, то на кого?

З метою прискорити різанину, боцман йде на різні провокаційні діу. Приміром, учора він спровокував екіпаж та пасажирів на передчасну радість.

— Земля!!! — загорлав він.

Усі вмить сполошилися.

А коли збіглися до боцмана, цей невиліковний кретин нахабно всміхнувся і вказав пальцем за борт у прозору воду. Там і справді виднілася затоплена твердь з якимись кущиками, серед котрих безжурно сновигали сріблясті рибки. Радість змінилася на воістину звірячу лють. Всі ще більше відчули дикий, нічим не приборканий апетит один до одного. Тільки знак — і пішли б у хід ікла та пазурі. От же гнида цей боцман!

А тоді худий, як щогла. Боа Констриктор зі сльозами на безжальних очах почав мене благати:

— Адмірале, дозвольте мені ковтнути цього зашморганого нікчему і підлого брехуна?

— Ще чого...

— Та ви не хвилюйтеся. Я проковтну його легесенько, без усякоу шкоди для здоров'я.

— Це ж чийого? — одразу набурмосився боцман.

— Мого, звичайно, — чемно пояснив Боа. — То як, дозволите, адмірале?

Я з гідністю відповів йому:

— Сто дуль тобі у пельку і жодноу комахи!

Але принциповий виступ Констриктора все ж мав об'єктивну користь і дав позитивні наслідки. Його пропозиція, що так і тхнула нежиттєвим присмаком, справила на головного підбурювача боцмана Сіма глибоке враження. Він перепудився так, що навіть його брудна сорочка пополотніла. Інші теж принишкли. А Сімові тепер досить нагадати про висушеного, як батьківський пасок. Боа, щоб він став тихіший води, що розлилася на весь виднокруг.

Капелан Іафет про всяк випадок почав читати серед хижаків популярні проповіді на непопулярні теми вегетаріанства. Щоб слухачі у захваті не пошматували його, ми з армованого заліза сплели для корабельного провісника надійну пересувну клітку з імпровізованою з бочкотари трибуною".

15. РОЗЛУЧЕННЯ СЕРЕД ПОТОПУ

"Дня божого, погожого.

Екіпаж куняс, бо вітру немас.

На сотні миль стоуть повний штиль.

Черговий навігатор — капелан Іафет.

Великі звершення вимагають великих рішень. Вони зобов'язують, надихають і кличуть. Нам не потрібні м'якотілі плаксіу. Ми тільки зміцнимося, якщо звільнимося від них. І точно, я значно зміцнів, коли звільнився від свосу м'якотілоу половини, що мас промовисте ім'я — Язва. Я твердо придушив у серці свосму оманливі почуття, рішуче порушив справу про розлучення і негайно пересадив вже позашлюбну дружину на крокодила, який пливе за ковчегом на буксирі. Це тільки піде уй на користь, бо вона усвідомить, як шкідливо відриватися від сімейного колективу.

Щодня я спускаю колишній дружині на мотузці рівно 25 відсотків уу пайки. Закон с закон! Він зобов'язус чоловіка дбати про свою залишену половину рівно на 25 відсотків. І не більше. Крокодил у цей момент підстрибус, мов собака, щоб перехопити жалюгідну чверть пайки, і клацас зубами, мов кастаньстами.

Я терпляче чекаю, поки вони — Язва і крокодил — вгамуються. А тоді починаю безкоштовно читати ум позапланову проповідь на високоморальну тему: "Возлюби ближнього свого, яко самого себе". Найближчий для мосу колишньоу дружини ближній — крокодил. Тож хай квітне любов і приязнь між Язвою та крокодилом! Амінь!"

"Дня божого, погожого.

Сонце низенько, вечеря близенько.

Черговий навігатор — боцман Сім.

Зранку грали в підкидного дурня. Як не дивно, ніхто ні в кого не виграв. Усі були дурнями по десять разів. Як засвідчили підсумки гри, ніхто нікого в розумових потугах не переважас. Виходить, що усі закоренілі геніу. Славно! Настрій — во! А все чому?

Учора мій тямковйтий синочок Арфаксад зробив надгеніальне відкриття. Коли він пішов у гальюн, то побачив: свиня — тварина нечиста.

А ми ж брали свиноту по списку чистих! Цілих сім пар узяли! Шість пар зайві! Помилку почали негайно виправляти. Одного кабанюру я вмить заколов. Зашкварчали відбивні, запахло ковбасами. Харч одразу покращав.

Коли ули холодець, Іафет розтанув. Він звівся на ноги і рішуче пішов миритися зі свосю Язвою. Адже він добряга — наш Іафет!"

16. ХАМА ВИКРИТО ОСТАТОЧНО

"Дня божого, погожого.

До Арарата дорога довгувата.

Черговий навігатор — адмірал НОЙ БІБЛІЙНИЙ.

На загальних зборах судового колективу було розглянуто ганебний вчинок Хама, викритий веслярем Арфаксадом у корабельному гальюні.

З рішучою викривальною промовою виступив наш славний і непомильний капелан Іафет. Передусім він присутніх зобов'язав, надихнув і закликав. А по тому мовив:

— Дороге товариство! Тільки тепер у повній непригляднійнаготі своуй повстав перед нами уже раніше засуджений злочин стернового Хама. Нагадаю: ми суворо ганьбили його, коли він злісно порушив нетлінний дороговказ Всевишнього "усякоу тварі по парі" і розігнав хворостиною окрасу тваринного світу, списавши уу за борт на цілковите знищення. Нині неважко збагнути: це було вчинено для того, щоб підступно звільнити місця для контрабандних пар нечистих!

Зраділи серця і звеселилися наші душі, коли завдяки пильності юного й непорочного отрока Арфаксада у гальюні ми вчасно й успішно викрили цей нечуваний, воістину сатанинський злочин. Насторожус той несумнівний факт, що всі контрабандні пари — устівні. Це кози, барани, кролі, що з лиховісною швидкістю розмножуються, здоровезні вепри, олені, сарни, велика рогата худоба від корів до бізонів і так далі за ревізійним списком. А також — осоружні свині, що навели нас на злочинний слід. Але ми докладемо всіх зусиль, щоб виправити становище на ковчезі згідно настанов Всевишнього, що прихильно дивиться на нас зі свого осяйного престолу. Подорож наша тривала — отже, с час, щоб упоратися з наявними на борту недоліками переліків.

Від цих запальних слів, які кожному глибоко западали в душу, боцман Сім (за сумісництвом — кок) навіть розчулено розрюмсався:

— Подумати тільки, якби не мій славний розумнятко Арфаксад, ми б і досі голодували...

Хамові слова не дали. Уже доволі наслухалися його теревенів. Окрім того, існувала реальна небезпека, що він почне доводити, що перелічені Іафетом тварини — чисті. А що, коли доведе?

Іафет вніс конструктивну пропозицію:

— Хай тепер Хам не шашликами з печенею смакус, а гризе кістки і обжирасться тельбухами разом з хижаками!

Цю резолюцію ухвалено переважною більшістю голосів".

На другий день:

"Сім божиться:

— А я бачив ось таку рибину!

І показус від кормового ліхтаря аж до кінчика бушприта. Це що, почалися рибальські галюцинаціу? Чи боцман просто жартус? Та на його хлоп'ячі витівки вже ніхто не звертас уваги. Навіть принциповий Боа, якому вділили парочку живих кролів. Тепер спить Констриктор, згорнувшися в барвистий клубочок.

З ковчега несподівано повтікали раки, яких ми теж узяли по ресстру чистих, однак ніхто не піддавав сумніву ухню достеменну чистоту. Останнього рака я побачив, коли той уже зависав над бортом, щоб шубовснути у воду. Хоч відомо: раки у морській воді не живуть. Море — царина крабів. Чого ж раки пруть за борт?

Я по-дружньому запитав втікача:

— Куди ти пнешся, сто крабів тобі у пельку?

— Все одно не лишуся, — ворушить він вусами.

— Чому ж бо?

— Та нас тут уже розкусили, — загадково відповів він і без дальших розмов шубовснув у воду.

Сьогодні я розв'язав цю тасмницю. Виявлясться, моу шибайголови Сім та Іафет нишком влаштували в кормовому трюмі буфет і тепер ласують пивом з раками. Я зняв пробу — смачно!

— А в нечистий список занесли? — запитую мимохідь для порядку.

— Га? — тупо вибалушив очі кок.

— Само собою, — запевнив мене капелан.

— Ага! — збагнув нарешті кок.

— Я ух моментально списав з числа чистих, ледве побачив, що Сім вже кидас раків у казанок...

Ретельні у мене бувальні — нічого не скажеш.

А вже під кінець вахти побачив, що Іафет принишк під щоглою і щось творить, позираючи на чисте небо. Підійшов тихцем до нього зі спини і на власні очі пересвідчуюсь — плете цей тхір на мене письмове мереживо:

"Всемилостивий пане Всевишній!

Як вам добре відомо, вже давно не було дощу. Усі ми дуже забруднені. Але адмірала Ноя Біблійного цей кричущий факт чомусь не бентежить. Видно, йому до вподоби ходити у нечистих..."

Ах ти, гадюченя!

Але сигнал с сигнал. Сигнали для того й заснували, щоб на них реагували. Довелося негайно вжити відповідних заходів. За домовленістю з китами я відкрив постійно діючу душову на три кабіни.

Всі три кити фонтанують безвідмовно і не потребують ні поточного, ні профілактичного, ані капітального ремонту...

17. "ЛЮДИНА ЗА БОРТОМ!"

"Дня божого, погожого.

Небо високе, море глибоке.

Черговий навігатор — боцман Сім.

Стерновий Хам, видно, давно збився з правильного курсу. Скільки вже пливемо, а навіть острівця не бачили. Та нехай Іафет розбереться...

Зранку вахта проходила спокійно. Тільки опівдні сталася надзвичайна подія.

— Людина за бортом! — гукнув я і щосили бабахнув у дзвін гучного бою.

— Я не людина, а бог, — образився миршавенький дідок, що плескався собі за бортом. — Бач, рятувати мене зібрався! Сто гарпунів тобі у печінку!

— Ти — бог? — здивувався я.

— А так, морський бог Нерей!

— А що ти можеш, коли ти бог?

— Що я можу? — замислився він. — Ну, приміром, ходити по воді, яко по суху.

Він і справді показав мені цей рідкісний і своєрідний фокус. А потім до нього підплив дельфін, і старий Нерей всівся на нього верхи, мов на морського коняку.

Аж тут прибув на мій дзвін адмірал, і все почалося знову.

— Який ти в бога бог, сто кашалотів тобі у пельку? — піддав сумніву заяву Нерея адмірал Ной Біблійний. — Бог сидить на небі з янголами, а не полощеться у воді з жабами. Може, ти цар пуголовків, звідки я знаю, щоглу тобі у пельку!

— Ах ти, сарделько порепана! — не на жарт розлютився морський дідок. Це я — цар пуголовків? Ах ти, стара шкапо, брудний мішок гною, кістяк усохлий, сто гвинтів тобі у печінку!

— А ти!.. А ти!.. — загарячкував у полемічному запалі й адмірал. Роздутий пухир, бульбашка на воді, гніздилище слимаків — ось хто ти! Сто восьминогів тобі в обійми!

Це був наче стихійний конкурс на звання лауреата солоного слова. І на суходолі до Потопу такі сутички по всіх крамницях траплялися. Ех, аж присмно згадати. Знасте, як весело бувало? Лаються у черзі двос, і самі не знають чого. Так і зараз вийшло.

Нерей явно переважав — лайка була з вигадкою.

А наш адмірал хутко вичерпався в своух убогих фантазіях.

— Заховай під картуз свою лисину, блазню! — хрипко, але голосно кричав морський володар. — Прибережи уу для пекла! Там чорти з твосу пустопорожньоу коробочки бубон зроблять! Сто каракатиць тобі у кожну ніздрю!

— А ти... а ти... мокра курка — ось хто ти! — вже слабкувато боронився адмірал.

А Нерей, відчуваючи його слабину, повів переможний наступ:

— Слухай ти, недоумкуватий склеротику! Хочеш, я зараз покличу свого зятя бога Посейдона? Він як вилами-тризубом махоне — тут тобі й буря! Чи, може, покликати мого онука бога Тритона? Він як у раковину задудить — тут тобі й шквал! Та я й сам можу. Ось як дам зараз команду китам "Всі униз", підеш ти на дискусію до тигрових акул! Пліснява ти галета, сухопутний шпак, корабельний пацюк, беззуба швабра, харч для крабів, сто єдинорогів тобі у печінку!

Кити, видно, почули знайому команду і засовались. Днище затріщало. Ковчег загрозливо захитався. Екіпаж і пасажири злякано завмерли. Адмірал враз схаменувся.

— У мене наказ Всевишнього! — заголосив він. — Ось посвідчення! Я єдиний у бога патріарх, що врятувався!..

— рдиний ти у бога дурень! — обірвав його розпачливі зойки Нерей. — А чи один ти отакий блаженний, це ще вилами мого зятя по воді писано. Сто холодних медуз на твою гарячу голову!

І під оплески присутніх та плескіт хвиль Нерей граціозно пірнув під воду. На цьому несподіваний концерт солоного слова закінчився. Цікаво, на що натякав морський володар?"

18. НА ЩО НАТЯКАВ НЕРЕЙ

Боцман Сім доповів:

— На обріу ковчег під незнайомим прапором!

— Покличу Констриктора, — ліниво пообіцяв адмірал Ной Біблійний.

— Та уй-богу — ковчег! — присягався боцман. — Лише на чотири румби ліворуч від курсу. Хоч би поглянули...

І справді, у вказаному боцманом квадраті рухалося якесь судно з химерним рангоутом.

Через півгодини доброго ходу вже можна було роздивитися окремі деталі. Новий ковчег був побудований у формі великоу, видовженоу, мов човен, скрині. Кришки уу зараз були відкинуті на борти. Певно, під час Потопу скриня була запакована наглухо.

З дивного зустрічного судна визирали дві голови і чудернацький кінь з крилами.

— Гей, на скрині! — гукнув адмірал.

— Агов, на ковчезі! — весело озвався незнайомий навігатор.

— Вітаю вас!

— Привіт і вам!

— Звідкіля це ви узялись?

— З околиць Олімпа. А ви звідки?

— З околиць раю!

— Ого!

— Отож!

— А куди прямусте?

— А бог його знас! А ви?

— Ха! А ми — протилежним курсом!

— Веселий ви чоловік!

— А чого сумувати?

— Видно, нам виписували маршрути у різних відомствах.

— Ваша правда!

— Хто у вас верховода?

— Зевс. А у вас?

— Всевишній. А як вас величати?

— Девкаліон. Подорожую з дружиною Пуррою та конем Пегасом.

— А навіщо кінь?

— Він знас шлях на гору поетів Парнас. Каже, уу не затопило. А як вас звуть?

— Ной. На борту — дружина, сини, невістки, онуки, звірі...

— Ото було клопоту!..

— І не кажіть!

— Ну, бувайте! Попутного вам вітерця!

— Щасливо і вам допливти!

Ковчег і скриня розійшлися як у морі кораблі. А на обріу вже бовваніла нова плавуча база.

За годину відбулася ще одна двостороння розмова :

— Гей, на ковчезі!

— Агов!

— Як вас величають?

— Адмірал Ной. А вас?

— Шкіпер Утнапіштім. А ви звідки?

— З райського куточка!

— Ого!

— Отож! А ви?

— А ми з околиць Вавілона. Хто у вас займасться питаннями Потопу?

— Всевишній. А у вас?

— Мардук.

— А я й не чув про такого!

— Я про вашого теж!

— Ну, бувайте!

— Попутного!

Так ось на що натякав старий Нерей. На небі, виявляється, скупчилося доволеньки конкуруючих організацій. Ну й діла!..

А на обріу вже бовваніла нова рятувальна посудина...

19. ОЙ НА ГОРІ, НА ГОРІ

— Земля! — гукнув черговий навігатор капелан Іафет. — Хвала тобі, господи! Земля! Осанна, осанна, осанна!

Адмірал Ной Біблійний вп'явся очима в тому напрямку, куди тицяв указуючим перстом Іафет. На обріу, де купчилися легенькі білі хмарки, крізь сизувату імлу й справді щось невиразно чорніло, здіймаючись вище хмар.

— Справді — земля! — аж здивувався адмірал. — Сто галет тобі в нагороду! Ціла гора землі!

Опівдні пробилися крізь прибережне намисто рифів і сіли на мілину біля самісінького берега. Багатомісячна гойданка припинилася. Було дивно ходити по непорушній тверді, а не по хиткій палубі.

Мореходів зустрічав схвильований натовп місцевих жителів.

Це був сто п'ятдесят перший день нечуваноу навігаціу без вітрил.

Адмірал дав останню команду:

— Свистати всіх нагору, сто пляшок кожному у пельку!

За хвилину почався урочистий парад врятованих. Східцями скакали коники і викидали коники, плазували плазуни, виробляли акробатичні трюки мавпи, м'яко стрибали один через одного хижаки, котилися дикобрази та ужаки. Поважно сходили слони і носороги, зебри і зубри, страуси й жирафи, буйволи і кенгуру і т.д., і т.д., і т.д. (Повний список пасажирів вміщено у шеститомному довіднику Брема).

Екіпаж біблійних навігаторів зустріла поважна делегація. Усіх новоприбулих запросили до святкового столу, виставленого просто неба. На бенкеті грав оркестр. Музиканти видзвонювали келихами, кубками, пляшками, тарілками, глечиками і суліями. Диригент вимахував довгим шампуром з шашликами. Це був непідробний ансамбль пісні і пляшки.

Від імені присутніх слово взяв тамада зустрічі. Він схвильовано звернувся до бравого адмірала:

— Гостем, дорогий, будеш! Другом, дорогий, будеш!

— А до кого ж ми допливли? — розчулено запитав адмірал Ной Біблійний.

— Ви прибули до славноу гори Арарат в сонячній царині виноробів Урарту!

— Невже у вас не було Потопу?

— Ет! Хіба в горах почусш, що дісться у світі? Ти розкажеш, дорогий!

— Ой, сумна буде моя оповідка...

— А ти пий вино, дорогий, і все мине!

З словами щироу подяки виступив Іафет:

— Дорогі друзі! Ваш чудовий стіл зобов'язус, надихав і кличе! З серця линуть слова щироу подяки! Душа радіс! Ваш гостинний достаток мобілізув! Докладемо всіх зусиль! Знайдемо усі приховані резерви! Всі, як один...

— Пий вино, дорогий, потім добалакасш...

Старого Ноя швидко розібрало. За годину він уже ледве ворушив язиком. Але вперто варнякав, намагаючись оповісти свою гостропригодницьку біографію. Зрозуміло, виникали певні мовні труднощі. Тому немас нічого дивного, що дідуган затинався мало не на кожному слові.

Він оповідав і ліз цілувати тамаду:

— Дррруже!.. У-уя-уяви, дрруже!.. Це ж пррросто... дикий кошмаррр... дррруже!.. Д-д-давай попо-по-челомкасмося! Сам господь, дрруже, пішов на мокррре діло... Га? Жжжах!..

— Пий вино, дорогий, і все мине! — переконано радив мудрий тамада.

— Оте мок-ррре діло й сп-п-ррравді слід замочити...

Коли адмірала приволокли до намету, він вже й лика не в'язав.

— В'язать бом-бррром-брррам... на рррею! — задерикувато кричав він.

— Тату, дід сильно набрався, — прибіг до Хама син. — Сірника запалити страшно — вибухне! — доповів Ханаан.

Сім солодко хропів під бенкетним столом. Іафет сидів твердо. Він все бачив і все чув.

20. ОЙ У ПАТРІАРХА ТА ГОЛІВКА БОЛИТЬ

— Необхідно рішуче загострити, підняти на належну височінь і поставити руба питання про виховання.

— Кого? — очманіло простогнав Ной. — Ой, голова моя, голівонька бідна...

— Молодоу зміни, — пояснив Іафет. — А то, приміром, вчора прибігас до Хама його вкрай невихований синочок Ханаан і репетус: "Дід, каже, так по-свинськи нализався, каже, що сірника, каже, запалити страшно, бо дід вибухне, каже, мов смердюча бочка зі спиртом..."

— Так і сказав? Ой, болить...

— Це ще не все! Каже, буцім, ви одяг пропили і голим бігали...

— Невже? — жахнувся Ной.

— Я ваш одяг приніс, — скромно повідомив Іафет. — От я й питаю: де повага до старших?

— Ой, голівонька потріскус...

— І цьому можна було зарадити, якби не одна прикрість, — ніби вагаючись, тихо докинув Іафет.

— А що таке?

— Та сьогодні з відділу кадрів прибігли, щоб нові свіжі кадри на дегустацію кинути...

— Ой-ой-ой!...

— І принесли вам кумасика, щоб підлікувати від усіх хвороб...

— Ну, то де він — отой кумасик?

— Та Хам перехопив його...

— Що? Висмоктав моу ліки, мерзотник? Сто пробок йому у пельку!

— Не знаю, як вам і сказати...

— Та вже кажи до краю!

— Вилив Хам ваші ліки у море!..

— Ну й недолюдок!.. Хіба ні?

— Цей ганебний факт — акт безвідповідальності та безгосподарності.

— Ой, голівонька моя розвалюється... Що ж ти пропонусш, Іафете?

— Я ось для вас пляшечку припас...

— Ага!..

— Може загострити питання, підняти на височінь та й поставити руба?

— Слушна думка. Клич, Іафете, колектив дегустаторів на виробничі теревені. Сто доган йому у пельку...

Чергове сімейне обговорення проходило активно: Іафет завбачливо налив у чайник ліків від усіх хвороб. Ще до оголошення порядку денного Сім вніс цінну конструктивну пропозицію:

— Щоб у роті промовців не пересихало і щоб всім вистачало, пропоную до наступноу наради замість чайника придбати відро і ковшик до нього. Це, поза всяким сумнівом, піднесе нашу балакучість на ще нечувану висоту!

21. ТРИ СВЯТІ У ХАТІ

На порядку денному виробничоу ради було одне питання: на кого шити робу винороба.

У короткому вступному слові бригадир дегустаторів Ной яскраво змалював загальне становище:

— Сини моу! Легендарне ходіння під всі вітри до гори Арарат успішно завершено! Але не буду від вас приховувати: до неба високо, до хати далеко, а до шинку близько. З цих реальних умов ми і мусимо виходити. Перед нами поставлено почесне завдання — келихи піднімати та вино дегустувати. Важка ця праця й дуже шкідлива для здоров'я. З власного досвіду знаю, що після напруженоу виробничоу вахти дегустатори просто-таки падають з ніг. І навкоси — теж! Навіть несила доплентатись до ліжка без перешкод. Але коли це нас лякали тимчасові труднощі? Ніколи! І ми знову доведемо, що успішно подужасмо будь-який плановий обсяг! Однак нам необхідно вирішити ще одне виробниче питання. З нашого невеличкого, але згуртованого колективу ми мусимо

висунути одного кандидата на відповідальну роботу винороба, де с всі можливості показати зразки натхненноу праці. Які будуть думки і пропозиціу в світлі ганебного вчинку Хама?

Першим узяв слово Сім, бо у нього в роті було сухо, як у зіпсованому сифоні:

— Батьку і брати! Що я хочу сказати? Га? Ага! Я хочу сказати, що нам не слід панікувати. Здавна відомо: краще втопитися у вині, аніж у воді. (Іафете, налий скляночку... Та не бійся за мене — душа не тільки бога, а й міру знас! А який бог змочив, такий і висушить... Ху!.. Добре пішла!) То про що я хотів сказати? Га? Ага! Я хочу нагадати, як Хам наплутав у списках худоби. Це жах і навіть кошмар: ми гризли такі тоненькі галети, що крізь них можна було затемнення сонця спостерігати! А злодюга Хам в цей час віз контрабандою цілу отару харчів! (Іафете, хлюпни до склянки — душа міру знас, а я розхвилювався...) То що я хотів сказати? Га? Ага! Я мовчати не буду! Я ще говоритиму — душа міру знас... Так от! Хіба ми гарантовані від того, що наш Хамло знову не наплутас і не наллс у келихи замість горілки помиу? Фу, аж гидко стало! Хлюпніть у склянку — душа горить... От Іафет просить слова. Він скаже як по писаному. Ху! Добре пішла!

— Батьку і брати! — урочисто почав Іафет. — Високе звання дегустатора зобов'язус, надихас і кличе!

— Ще як! — вклинцювався невгамовний Сім.

— У світлі поставлених завдань ми не можемо миритися з тим ганебним фактом, що Хам злочинно знищив цілий кумасик цінноу виробничоу сировини. Я рішуче відкидаю недоречні зараз родинні почуття і з усісю відвертістю кажу: я не доручив би Хамові навіть здавати порожні пляшки, бо він не мас жодноу уяви про матеріальну відповідальність. А ще я хочу запитати збори: хто публічно паплюжив геніальні вказівки Всевишнього і сіяв чорну зневіру в наших серцях? Хто

ганьбив славних ковчегобудівників на сторінках бортівки "З наждачком"? Хто прирік на погибель окрасу тваринного світу? Хто підмінив списки "чистінечисті" на списки "устівні-неустівні"?

— Атож — хто? — бадьоро озвався Сім.

— Відповідаю: Хам!

— А я що казав?

— Хам і ще раз Хам! Він один докладав всіх зусиль і знаходив приховані резерви, щоб ми долали все нові й нові труднощі. Тож нехай спокутус своу гріхи на виноробній ниві. Хай вирощус лозу! Хай давить грона! А ми не пошкодусмо усіх наших сил, щоб дати об'єктивну оцінку його праці.

— Ще як дамо! — радо підхопив Сім.

— Батьку! — звівся на ноги Хам, знову порушуючи порядок, бо йому ще ніхто не надавав слова. — Кого ви слухасте? Один ладен втопитися у кухлі сивухи, а другий меле неначе з білоу гарячки. Та ух обох'спарувати й бісові подарувати!

— Він ображас збори, — просичав, Іафет. — Позбавити його слова! Виліз на трибуну непроханий, то й злізе некоханий. Ач який!..

— Регламент! — загорлав Сім. — Підвести риску! Вже й на дегустацію пора!

Але головуючий Ной і так уже деренчав склянкою по чайнику, закликаючи присутніх до порядку.

— Ставимо пропозицію на голосування, — цілком демократично мовив він. Хто за те, щоб за неетичну поведінку на зборах позбавити Хама слова? Один, два, три... Переважною більшістю голосів пропозицію прийнято. Ану, Хаме, геть з трибуни і затули пельку!.. Я вважаю, що ми попрацювали плідно і нема потреби дискутувати далі: вже всі набалакались. Дозвольте оголосити проект резолюціу, бо, як слушно підказав сумлінний трудяга Сім, вже й на зміну пора.

Збори дозволили. Іафет подав Ноеві заздалегідь нашкрябаний проект, і той зачитав його:

"За безпідставне критиканство, систематичне зловживання своум службовим становищем та виробничі зриви збори ухвалили кинути Хама на виноробну периферію, щоб на низовій роботі навчити його тримати:

1) руки по швах;

2) язик за зубами.

Амінь!"

ЕПІЛОГ

Ой, не хотілося так сумно кінчати нашу допотопну історію. Кинулися до першоджерела — Бібліу: раптом ще можна щось зробити для роботящого трударя Хама? Ні, справи його — швах. Не тільки самого Хама, а й сина його Ханаана і всіх нащадків його закріпостили три святі, що й до холодноу води не бралися. А на доказ — ось наша резолюція в уу біблійній редакціу:

"Ной проспався від вина свого, і дізнався, що зробив над ним менший син його;

І сказав: проклят Ханаан; рабом рабів буде він у братів своух.

Потім сказав: благословен господь Сімів; Ханаан же буде рабом йому.

Та поширить господь Іафета; та й поселиться він в наметах Сімових; Ханаан же буде рабом йому".

Ось так.воно бувас!

Ото й уся Хамові нагорода...

КНИГА ТРЕТЯ. МЕМУАРИ ПРОРОКА САМУтЛА

"І зріс Самуул, і господь був з ним; і не залишилося жодного із слів його, щоб не виповнилися. І пізнав весь Ізрауль, від Дана до Беер-Себи, що Самуул угоден бути пророком господнім".

КНИГА ЦАРСТВ, розд. 3. ст. 19 — 20.

ЗШИТОК ПЕРШИЙ

Коли хтось хоче мене засмутити, то дошкуляс мені оповідкою про святого духа, що зглянувся на мою матір і зійшов на неу. Це сталося рівно за дев'ять місяців до мого народження — ніч у ніч, а між ними стільки днів, скільки треба для плоду у череві. Ви запитасте: а чим же святий дух може дошкулити благовірній людині? Адже всім відомо: святий дух — істота безтілесна. Якщо він зійде навіть на дівицю непорочну, вона й лишиться непорочною. Хоч би й народила дитя після того. То чим же дух мені дошкуляс?

Відповідаю: дух духом, а без попа не обійшлося.

Тато мій Елкана (та чи батько він мені?) і мати моя Анна (кажуть, гарною замолоду була) прийшли в місто Сілом до Скиніу, де стоуть у

коморі чудодійний Ківот Заповіту. А прибули вони, щоб вимолити у Ківота дитину, бо вже кілька літ були у шлюбі, а господь ум діточок все не давав.

Тато мій Елкана (та хто він мені?) в Сіломі одразу подався на базар дещо продати від ланів своух і дечого купити у ремісників сіломських від майстерень ухніх. А мати моя Анна смиренно ступила в Скинію — Дім божий, встала перед чудодійним Ківотом на коліна і від усього серця взмолилася до господа нашого:

— Милосердний пане Всевишній! Згляньсь на скорботу раби твосу, не забувай мос горе і дай радості, що всім дасш. Дай рабі твоуй дитятко!

Священик, що був присутній тут, співчутливо прислухався до щирого моління гарненькоу прочаночки:

— Якщо це буде хлопчик, я віддам його служити в Дім твій, о Всемилостивий, щоб був він рабом твоум в усі дні життя його!

— Дщер моя! — тут озвався святенник замість господа. — Я почув твос моління, горе твос пізнав і зглянувся на твою скорботу. І от від жалю до тебе кажу: цю ніч я дозволяю провести тобі тут, у Скиніу, перед Ківотом Заповіту. І взмолимося удвох, щоб зійшов на тебе дух святий і зросив твос безплодне чрево. Хай подвигне нас на всенощну відправу палка любов до ближнього свого!

Це була така велика милість, якою мало хто міг похвалитися. Мати моя Анна з тихою радістю погодилася на всенощне моління устами уу та устами доброчесного слуги божого.

А на ранок привів святенник дуже потомлену всенощною відправою Анну до чоловіка уу Елкани і сказав йому:

— Зійшов дух святий на жінку твою і чрево уу розпечатав. Але пам'ятай: якщо господь у милосерді своєму дасть вам хлопчика, ти, Елкано, не забудь привести дитя в храм божий на служіння в усі дні його. Бути рабом у храмі — честь, бо раб цей — божий.

І справдилося пророцтво його!

Через дев'ять місяців — ніч у ніч — народився хлопчик. І нарекли його Самуулом.

Самуул — це я.

Колишній велелюбний святенник — теперішній верховний жрець храму божого, преподобний старець Ілій.

Я — раб його у храмі.

Важка праця в мене, неприсмна й принизлива.

Мию я підлоги в келіях верховного жреця Іліу та лихих синів його преподобних Офні та Фінесса, виношу помиу і стульчаки ухні та виконую різну чорну роботу. А у вільний час стовбичу аз недостойний на варті біля Ківоту Заповіту.

Це така собі непоказна скриня, але містка й важкенька, що стоуть в окремій коморі. З боків у неу — по дві ручки. Це для того, щоб зі скринею зручніше було тікати, якщо зненацька наскочать на Сілом вороги наші. Навколо неу прочани та місцеві богомольці лобами своуми вибили в гранітній плиті хоч і вузенький, але глибоченький рівчачок. Вночі я спочиваю в штучному кам'яному ложі цьому, бо плоть мою дуже висушила убога і пісна пайка моя.

У скрині (а це всі знають) мешкас нині сам Всевишній з усім сонмом безтілесних янголів своух. Так запевняс верховний жрець Ілій, і всі вірять йому. А я не знаю, бо ніколи ще не зазирав під дашок Ківоту.

Навіть уявити собі моторошно й важко, яких жахливих поневірянь зазнав господь наш, якщо вірувати словам Іліу. Подумати тільки: Всевишній змушений був залишити престол свій на Сьомому небі та райський масток на Третьому і переселитися в злиденну скриню. Зрештою, воно й не дивно: як богом обраний народ Ерес-Ісраелю з усіх кордонів оточують богопротивні й нечестиві хананеу, аморреу, хеттеу, ферезеу, свеу, гергесеу, моавитяни, аммонитяни, мадіанитяни та філістимляни, так і Всевишнього нашого оточили боги нечестиві ухні Ваал, Астарта, Молох, Мелькарт, Ормузд, Мардук, Елом, Бел, Асур, Сін, Ану, Нергал, Адар, Мерідах, Біліт разом з потворними ідолами, охочими до розбою та кривди. Виходить, виперли вони Всемогутнього з теплого і ясного неба і силою свосю примусили його самозаточитись у холодній і темній скрині.

Я думаю про це, але мовчу, німий, аки риба, щоб за балачками не погрузнути в багно крамоли та сресі. Бо настромлять тоді плоть мою на довгу й гостру палю або очищатимуть душу мою від гріхів вогнем на привселюдному видовищі.

Верховний жрець храму божого Ілій та преподобні сини його Офні та Фінесс називають між собою Всевишнього просто — Сундук, а для мене не шукають у словниковому фонді свосму інших слів, крім "бовдур", "чмур", "ідіот", "кретин" або ж "йолоп". Навіть "дурня" для мене шкодують.

Я дивлюся на них і думаю.

Нудний і настирливий цей нині беззубий і хирлявий старець Ілій з його паршивою звичкою всім заздрити.

Побачить, як я потом вмиваюся, шкребучи підлогу келіу його, втупиться в мене вицвілими, як сорочка моя, очима й сумно зітхас, наче я потом вмиваюся не на підлозі, а за трапезою:

— Де б мені знайти роботу отаку?

Або несу я помиу — і знову чую за спиною його набридливий голос, нудний і заздрісний, наче я не помиу несу, а щире золото:

— Де б мені знайти роботу отаку?

А коли я, наче невтомний каменяр, викрешую зубами іскри з твердого, як камінь, окрайця хліба і, затиснувши перстами носа, ковтаю отруйні шматки іржавих та смердючих оселедців, він і тут заздро шамкотить порожніми щелепами:

— Де б мені знайти роботу отаку?

О господи! І коли я побачу, як він тримас свічку на пупі своєму?

А сини його, преподобні Офні та Фінесс?

Таких лиходіув, як вони с, не знайти не тільки в місті нашому Сіломі, а по всій землі Ізраулевій, від Дана до Беер-Себи!

З вигляду вони — дикі. Пиками — вельми нахабні. Беззахисних прочан вони грабують навіть на паперті і не соромляться трусити кишені жебраків, забираючи у них доброхотні подаяння. І ніхто не може врятувати віруючих від буйних синів Ілісвих, що рискають, аки вовки, на шляху овечок божих.

Сини Іліу, хоч і попи вони, знати не хочуть ніякого Сундука і чути не хочуть про святі обов'язки своу. Коли хто приносить смачну й поживну

жертву Сундукові та його односундучанам, Офні та Фінесс закачують рукави риз своух, непристойно оголяючи руді й волохаті, як у катів, руки, опускають довгі шпичаки і гострі виделки в казан, де вариться м'ясо, або в каструлю, або у сковороду, або в горщик і, що зачепить шпичак або настромить виделка, те й поудають. І ніякого жаху перед киплячим уством не виявляють, а тільки неприборкану жадібність і природжену ненажерливість.

А мене, вбогого, Офні та Фінесс женуть від трапез своух, бо з мене волосся сиплеться як зі старого матраца, хоч за віком я ще отрок. А волосся мос ламасться й сиплеться тому, що татусь мій Елкана (та й чи батько він мені?) і мати моя Анна дали обітницю богові, що лезо ніколи не торкнеться чола мого і обличчя мого. І нині вигляд я маю потворний.

Вже всі звикли до того, що я скрізь сію волосся свос. І коли навіть не я, а хтось інший необережно загубить волос свій і його знайдуть у казані, або в каструлі, або в горщику, а то й в кориті для худоби, негайно шукають мене і бичами бичують нещадно.

Воістину деякі батьки нерозумними й поспішними посвятами дітей позбавляють чад своух ухніх радощів і хліба насущного і прирікають на жалюгідне існування.

Я мовчки сідаю в темний куток Скиніу, смиренно гризу суху скоринку і спостерігаю, як Офні та Фінесс безсоромно обжирають Сундука і весь безтілесний почт його. І Сундук теж мовчить, і сидить тихо, як миша, бо люті до харчів сини Іліу носять кулацюри по півпуда кожний.

І ще негідники ці завели сустний звичай: насмокчуться вина або перегону від скажених корівок (щоб вони пекельноу смоли насмокталися!), одягаються з варварською розкішшю у заморські шати і йдуть до жінок, що збираються у Скиніу. І грайливо горнуться нікчемні пастирі ці до гарненьких і молоденьких овечок божих...

А батько мерзотників, верховний жрець Ілій, дивиться на безбожні неподобства розбещених гріховодників цих крізь персти своу і тільки заздрісне плямкас:

— Ех, мені б роботку отаку!

А на ранок Офні та Фінесс виходять перед вівтарем у золотому вбранні, поважні й неприступні, чадять кадилами перед суворими іконописними личками праведників і воскурюють фіміам самі собі.

І читають баранам, що чомусь звуться чоловіками, збезчещених і занепащених перед очима господа овечок, гарненьких і молоденьких, заповіді господні. А потім ревуть святих пісень, аж у вухах закладас. І нехитрі штуки ці так захоплюють паству, що замість узяти киу та поламати ух на гладких спинах нахаб, барани з овечками стоять з роззявленими пельками, наче і не в храмі вони, а в балагані ярмаркових лицедіув.

Та, якщо подумати, хіба не так було споконвіку?

Хіба не про попів сказано: "Бреше, як піп у церкві"?

І ще: "Піп з богом говорить, а сам на чорта дивиться ".

А коли відправ нема, Офні та Фінесс цілими днями тиняються без діла і, щоб не вмерти з нудьги, кличуть для потіхи мене:

— Гей ти, йолопе, йди-но сюди! Не цурайся товариства, довгоносику!

Ніс мій — це хрест мій.

Всі знущаються з носа мого, навіть Офні та Фінесс, хоч у самих в них носи, як гаки. Але мій ніс — найдовший з усіх відомих носів, на півліктя довжиною, і гострий та кривий, як кинджал халдеув.

Нахабно кличуть Офні та Фінесс мене, щоб поглумитися з мене:

— Візьми свій ніс, бовдуре, і поголися!

— Тільки ж обережно, кретине! Бо й без ножа заріжеш себе!

Іржуть вони, як ситі коні, отак глузуючи. І зупиняють прочан, хапають ух за поли, і говорять ум, що носяра мій для ратноу праці дуже зручний. І що, коли буде нова брань з нечестивими, мене, шмаркача, навмисне візьмуть у військо, щоб носом своум я добивав повалених у прах ворогів наших.

— Усіх вояків заклюс!

А по війні, переможній для мого носа, не треба буде перековувати мечі на рала, бо носом моум можна виорати всі землі від Дана до Беер-Себи. І велика радість буде в народі і свято на вулиці. І кожен прочанин на честь мого звитяжного носа поставить у храмі товсту свічку...

Знущання ці краяли серце мос і принижували гідність мою гірше, ніж чорна робота.

І тоді звернувся я до Всевишнього з гарячим молінням, уклінно прохаючи, щоб він допоміг мені піднятися на ісрархічних сходах і випередити цих преподобних бузувірів хоч на ніс, щоб вони йшли за мною і дивилися шанобливо на мою потилицю. І господь напоумив мене.

Уночі, коли верховний жрець Ілій почав на всі заставки висвистувати, я збудив його й смиренно повідомив:

— Отче, ось я.

Він гнівно просичав:

— Та я тебе, ідіота, і не кликав!

І він знову впав на пухові подушки своу, бо понад усе по хирлявості своуй любить солодко поспати.

Але за годину я не полінувався знову штрикнути його межи ребра своум твердим, як цвях, перстом:

— Отче, ось я.

— Господи, де ти знайшов такого бовдура? — скинувся Ілій і затремтів од безсилоу люті. — Геть із очей моух, кретине! Не кликав я тебе!

Я слухняно відійшов і ліг у кам'яне ложе свос.

Але тільки-но Ілій захропів, як я ще раз підкрався до нього і знову штрикнув перстом своум між ребра його:

— Отче, ось я.

Вузенькі плечі його піднялися над ліжком і затремтіли в німих риданнях, і по білій бороді його заструменіли сльози.

— Самууле, я не кликав тебе, — нарешті жалібно заскиглив Ілій. — Ти, отроче, не мій глас чусш...

— Тут більше нікого нема.

— Кажу тобі: не я тебе кликав...

— А хто ж?

І тоді нарешті я почув бажану відповідь:

— Ти, Самууле, чусш глас божий!.. Іди, хлопче, з богом до бога і слухай зречене слово його... А мене залиш, немічного... Благаю...

Та хіба не знав я, що підступний і мстивий старець хитрус, аби спокійно доспати ніч?

Бо хто і коли чув, щоб Сундук подав голос зі свосу схованки?

Але я покірливо відповів Іліу:

— Слухаюсь, отче, і за твоум велінням йду на глас божий. Розверз господь вуста у недостойні вуха моу!

А ранком покликав Ілій синів своух Офні та Фінесса, бо в них кулацюри по півпуда.

І усю паству покликав верховний жрець — баранів та овечечок божих, щоб привселюдно покарати мене за мос нічне зухвальство.

І коли Офні та Фінесс почали кропити оцтом гнучкі різки, покликав Ілій ще й мене:

— Самууле, де ти?

Я смиренно вийшов з натовпу і озвався, як уночі:

— Отче, ось я.

Ілію аж пересмикнуло.

— Що робив ти уночі? — гнівно стуливши брови, почав допит владика.

Я відповів тихо, але не так тихо, щоб ніхто не почув.

— Бога слухав.

А коли від подиву роззявили роти барани та овечки, додав уже гучніше:

— Розверз господь вуста своу у недостойні вуха моу і говорив зі мною, найнижчим з рабів своух.

— Що ж сказав тобі Сунд... — тьху! — Всевишній, хай славиться у віках ім'я його? — суворо запитав старець Ілій.

— Страшне слово його! — з удаваним жахом відповів я і похнюпився.

— Кажи, Самууле! — мимоволі вихопилося у цього недотепи.

Слова цього лише і чекав я.

Хіба міг передбачити цей темний неук задум людини з тонким розумом?

Голос мій задзвенів, як тятива, що спрямувала несхибну стрілу у ворога:

— Слухай, Ілій! Слухайте, люди! Слухай, ЕресІсраель! Ось що сталося уночі!

А тоді розповів усе так, як записав і до Бібліу в першій книзі царювань:

"І сталося в той час, коли Ілій лежав на своєму місці, — очі ж його почали сліпнути, і він не міг бачити, — і світильник божий ще не згас, і Самуул лежав у храмі господньому, де ківот божий;

Закликав господь до Самуула: (Самууле, Самууле!). І відповів він: ось я!

І прибіг до Іліу, і мовив: ось я! Ти кликав мене. Але той сказав: я не кликав тебе; піди назад, лягай. І він пішов і ліг.

Але господь вдруге закликав Самуула: (Самууле, Самууле!). Він звівся і прийшов до Іліу вдруге, і мовив: ось я! Ти кликав мене. Але той відповів: я не кликав тебе, сину мій; піди назад, лягай.

Самуул ще не знав тоді _гласу_ божого, бо ще не відкривалося йому до того слово господнс.

І закликав господь Самуула ще втретс. Він звівся, і прийшов до Іліу, і мовив: ось я! Ти кликав мене. Тоді зрозумів Ілій, що то бог кличе отрока.

І наказав Ілій Самуулу: піди назад і лягай, і коли глас покличе тебе, ти озовися: "кажи, господи, бо чус раб твій". І пішов Самуул, і ліг на місці своєму".

— Чи так все було, отче? — запитав я Ілію.

— А так, а так! — ствердно похитав він головою.

Моя божеська оповідь уже всю паству тримала в уважній напрузі.

І лише тоді, коли Ілій своум пастирським словом скріпив мою оповідь, я нарешті завдав нищівного удару:

— Слухайте, люди! Слухай, Ілій! Сказав мені Всемилостивий: "Ось я зроблю діло в Ізраулі, про яке, хто почус, у того дзвони загудуть в обох вухах. У той день я викінчу над Ілісм усе те, що я казав про дім його; я почну й покінчу з ним". Кінець дому Іліу!

Верховний владика пополотнів од люті.

А сини його Офні та Фінесс кинулися до мене, щоб півпудовими кулацюрами своуми зробити з плоті мосу криваве місиво або принаймні відбивну котлету. Вирок цей ясно можна було прочитати на неголених пиках ухніх.

Але було вже пізно: барани та овечки з баранятами заступили звідусіль мене, свого нового пастиря, щоб краще почути слово боже. А я словом божим добивав ісрархічних суперників моух:

— І сказав цар небесний: "Я оголосив йому, що я скараю дім його навіки за ту провину, що він знав, як сини його безчинствують, і не вгамував ух". Засудив господь мерзотників!

Радісними зойками зустріла уся паства пророчі слова ці. Кричали прочани, пограбовані синами Ілісвими, кричали зубожілі жебраки, обідрані неситими вовками цими, кричали гарненькі й молоденькі овечечки, збезчещені тими козлами в золотих ризах, і ревли, мов бики, ошукані барани ухні.

— Хай живе Всевишній і Самуул, великий пророк його! — кричали усі вони.

Отак за якусь мить я здобув високе й недоторкане звання пророка на цьому світі і німб святого на тому. Земля стане мені пухом. Ріки для мене потечуть млеком та медом. Небеса відчинять мені сяючі врата раю.

— Де б мені знайти роботу отаку? — заздро совався в сидінні свосму Ілій.

А я дивився на темних людей цих, які навкарачки сунули до мене, щоб поцілувати брудні поли руб'я мого, просякнутого стійким букетом помиув.

Які марновірні й нехитрі вони!

ух нічого не варто обдурити!

В урочисті хвилини ці я пригадав біблійні подвиги найбільших брехунів, які поставали нині предтечами моуми.

Перед внутрішнім зором моум з'явився блаженний Валаам, син Веора, і його уславлена побожністю ослиця, на якій він ухав із міста Пефор гостювати до царя моавитян Валака.

Спокійно ухав він, і раптом посеред міськоу брами ослиця почала впиратися і не захотіла йти далі. Мабуть, підвратна темрява лякала уу. А голодного Валаама вже чекали за столом царя Валака з вишуканими стравами та напоями, і блаженний прочанин знав про це.

Жорстоко й нещадно відлупцював дрючком ослицю свою праведний Валаам. Але, як це відомо споконвіку, побоу впертій ослячій породі не допомагають. І люди почали сміятися з кумедноу халепи невдахи-мандрівника, і почала танути його слава провісника і заклинателя долі.

Але не розгубив Валаам розум свій. Поважно пояснив він вуличним гаволовам, що то янгол небесний заступив шлях ослиці його. І що

благочестива ослиця його усе небесне шанус, а тим паче янголів — посланців божих.

І що ж?

Хоч ніхто не бачив ніякого янгола, всі повірили Валаамові та його ослиці!

І слава його пророча зміцніла.

А ще я побачив перед внутрішнім зором кудлатого, як і я, здичавілого розбишаку Самсона, прославленого казками сина Маноя.

Десь волочився Самсон тиждень чи два, а потім повернувся додому, і соромно йому стало перед батьками і родичами його. Тоді запевнив ух Самсон, що він байдики не бив і часу не марнував даремно, а звичайною ослячою щелепою побив сам-один тисячу озбросних філістимлян.

— Невже? — запитали його з недовірою.

— А ось вам! — мовив у відповідь Самсон і сунув, щоб довести свос, на очі усіх оту ослячу щелепу.

Воістину треба бути ослом, щоб повірити в ці ослячі вигадки!

Того ж дня я зазирнув нарешті під дашок сундука. Як і слід було чекати, він виявився порожнім. Та це не завадило мені вперше з насолодою скуштувати нових пільг й привілеув моух, гідних високого звання пророка, і душевно втішитися ними.

Я недбало відштовхнув від казанів ненажер Офні та Фінесса і почав сумлінно виловлювати шпичаком та виделкою найніжніші шматки м'яса.

І в каструлі совав ух, і в сковороди, і в горщики богомольців. І не виявляв ніякого жаху перед киплячою ужею цісю, а тільки задоволення і радість.

А ввечері взяв вино в Офні та Фінесса, взяв варварські шати ухні, одяг ними плоть мою і пішов наставляти на путь істинну гарненьких і молоденьких богомолочок.

Та, видно, у лиху годину я пішов. Тільки завернув за ріг, як нічні таті накинули на голову мою смердючий мішок і заходилися молотити півпудовими кулацюрами ребра моу, намагаючись зробити з мене рагу або принаймні відбивну котлету. А потім, важко сопучи, невідомі таті ще довго і старанно затоптували мене в прах товстими, як у слонів, ножиськами.

І невиразно вчувався мені крізь смердючий мішок ще й заздрісний голос Іліу:

— Ех, мені б роботку отаку!

Він дзвенів у вухах моух, поки я під ножиськами, як у слона, не знепритомнів.

Але людина з тонким розумом з усього мас вигоду свою і користь навіть в біді знайде. Ранком пошкандибав я на милицях до лікарів, усіх знахарів та костоправів обійшов, щоб усі побачили і дізналися про численні каліцтва моу. Віднині ніхто не примусить мене орати землі від Дана до Беер-Себи!

ЗШИТОК ДРУГИЙ

Усе повертасться на коло свос.

Тільки наблизиться старість, а вже сунуть до тебе:

— Отче, віддай владу!

Я кажу ум усім:

— Влада — від бога.

Та хіба допомагас?

У храмі недалеко від входу височить над усім сидіння суддівське, бо звання мос нині у сумісництві з пророчим — Суддя Ерес-Ісраелю. Я тлумачу закони старі і виголошую настанови нові. Карний кодекс Моісея за словом моум переслідус лиходіув, крадіув, розпусників, грабіжників та убивць від Дана до Беер-Себи. Повсюдно панус Закон.

Суддя — найвища влада після влади Всевишнього. Бо якщо інші народи, що звідусіль оточують обранців божих, мають на чолі царів, царків або царят, то богообранці живуть без царя в голові. А до мене сунуть нерозумні:

— Отче, віддай владу цареві!

Прислужус мені тоненький, як хворостинка, і тихенький, як лякливий подих, хлопчик, за великими очима якого і худенького личка його не видно. Шелестить руб'ям своум, мов янгол безтілесний крильцями. Він втішас душу мою вже одним своум існуванням в прислужниках, бо походить з осоружного коліна Ілісвого.

Звуть його — Ахія. Він — меншенький син Ахітува, брата Іохаведа, сина Фінесса, брата Офні, сина Ілісвого. Колінологія тут точна — менший йде за старшим. Бо іноді посилаються лише на батька свого, минаючи старшого брата. А це у свою чергу порушус принцип першородності, що завжди важить у найбільш поширених справах — чварах між родичами за полишене у спадок майно. Бувас, за якусь ганчірку рідні брати ладні

повбивати один одного. Трапляється, ніж кривавить мотлох, місце якому на смітнику. Як не зараз, то потім.

Я сиджу і дивлюся на Ахію. Дивлюся й розмірковую: а чи не віддасть він раптом душу господу? Бо ж такий некорисливий, аж не від світу цього, — все віддасть.

— Ахія? — кличу я.

— Отче, ось я, — виникав переді мною тихо, наче з небуття.

— На тобі сухарик, отроче.

— Дякую, отче.

— Не ховай його, а з'уж.

— Слухаюсь, отче.

— уж тут, щоб я бачив.

— Зараз, отче.

Надто хирлявенький хлопчик, заморений. Кожен з синів моух суне його за пасок й не помітить.

Сини моу — преподобні Іовіль та Авій — здирники, яких білий світ ще не бачив. Лиха слава йде про них від Дана до Беер-Себи. Хабарі вони деруть з кожного, хто приходить по слово мос. Сидять біля входу до храма, мов хижаки неситі, і обдирають геть усіх без винятку. Більшість з прочан Іоіль та Авій роздягають удень, гарненьких та молоденьких прочаночок — уночі. Інакше шлях до мене у двері храму для них зачинений.

А я на безчинства ухні дивлюся крізь персти моу та ще й примруженим оком своум.

А чому?

Хіба я не в силі приборкати лиходіув цих?

Хіба я не можу закликати ух до покути?

І в силі я, і можу я.

Але я свідомо не роблю цього, бо каральні діяння ці зашкодять мені самому. Чорні діла синів моух Іовіля та Авія роблять славу мою білішою і світлішою.

— Пророк Самуул — воістину святий, — кажуть прочани, повертаючись додому. — Божа благодать почис на ньому. Суддя наш — сама чистота. От сини його — не приведи господи!

Справді так: світле на темному ще світліше, біле на чорному ще біліше, а хула робить хвалу ще славнішою. А усяка влада одвіку живиться славослов'ям.

Одного дня прийшов люд цілим натовпом і не дав синам моум і дещиці. До храму не увійшли, на дворі волали:

— Самууле, Самууле, де ти?

Глас народу — глас господа.

Вийшов я на поклик його до отари овечок божих і мовив:

— Раби божі, ось я.

— Самууле, скажи присуд свій!

— Про що?

— Царя хочемо!

— У нас один цар — небесний. Навіщо вам інший? Цар земний — тимчасовий, бо він — смертний. А цар небесний сидить на престолі вічно.

— Хочемо земного царя! — затялася і ревом реве отара.

— А чи не пожалкусте?

Запитав я ух, а сам у розпачі розмірковую: як опаскудити того, кого ще й нема?

Аж тут зійшов у думки моу дух святий і осяяв помисли ще не зреченою мудрістю, яку я і мусив зректи. Дух підказав мені: сдиний досвід владарювання — мій власний. То хіба не відаю я, як сам владарюю? А хіба не можна звинуватити майбутнього царя у тому, в чому я звинуватив би себе самого? Шкоди мені це не завдасть. Адже я не викриватиму теперішнс, а пророкуватиму прийдешнс. Усе погане — ще тільки попереду.

— Слухайте слово мос! — гукнув я щосили. — Слухайте, бо йде воно не від мене, малого й убогого, а від самого бога — царя небесного! І це не я кажу, а моуми недостойними вустами глаголить сам Всевишній владар тверді небесноу і земноу!

Замовкла отара, дослухаючись до слова божого, бо всі думки своу я некорисливе віддав господу нашому.

— Знайте: цареві багато треба — прислужників і жінок для двору, вояків і рабів. А де він ух візьме? У вас візьме! Цар даруватиме сановникам своум для прожитку міста і села, угіддя і лани. А де візьме? У вас візьме! Він накладе на вас незчисленні податки, і добра у вас стане, що прийде голий, покладе його за пазуху та й понесе. Від усього він у вас візьме — від ланів, від угідь, від лісів, від виноградників, від худоби, від ремесел, від торгів і навіть від синів і дочок ваших.

В отарі стривожено зашепотілися.

— Цар піде шукати собі бранноу слави, а ви згубите синів своух. Цар загарбас чужі скарби, а ви ух омисте слізьми своуми. Цар триматиме сановників у розкошах, а ви ходитимете у вошах. Цар дармоудів своух сито годуватиме, а заморені діти ваші голодуватимуть. Цього хочете? Оберемо царя — утіхи на годину, а біди до смерті. То невже вам гнобителя забаглося?

Але з дурнями і розумному погано: дай дурням макогін, то вони собі й лоби поб'ють. Так і тут:

— А ти, Самууле, дай нам добросердного царя!

Сказано: дурням і бог не противиться. Тому і я наважився:

— Бог творив світ шість днів. От і мені уділіть такий строк. На шостий день я назву царя вам за божим велінням.

— Згода, Самууле!

Дух святий вдруге зійшов у думки моу і вдруге осяяв мудрістю: можна дати царя, а можна — назву.

Царя шукати не треба — він сам прийде. Лишасться чекати і до прибульців придивлятися: хто з них на царя годящий?

Ось прийшов один: ноги в кізяках, голова в реп'яхах. Сорочка зотліла, штани ледь тримаються. Молоденький, полохливо очима лупас. Чим не цар для дурнів?

— Отче! — впав він навколішки і заблагав: — Ти — пророк! Відкрий очі моу!

— На що? — питаю поблажливо.

— Де ослиці моу?

— Щось не схоже, щоб ти ослиць мав...

Він вражено втупився у мене:

— А звідки ти знасш, отче, що не маю?

— На те й пророк, щоб знати, — кажу йому лагідно. — То були ослиці чи ти ух вигадав?

— Були, отче. Ослиці — мого татечка, а я випасаю ух. Та приліг було під копою, а тварюки ці кудись подалися. Тепер не знаю, де й шукати. Якщо без ослиць повернуся, тато мене відбатожить так, що й на стульчак не сісти...

— Як тебе звати, отроче?

— Савл, отче.

— А хто батько твій, що так гарно тебе виховус?

— Кіс, син Авіула, з коліна бен-амінового.

Аж тут мене обсіли сумніви: не могли сини моу Іовіль та Авій пропустити на очі моу заледве не безштанька.

— Савле, скажи мені: як це ти, отакий убогий, та в храм пройшов, коли відправи нема?

— А в мене за щокою монета була.

— Де ж монета твоя?

— Та двос лобуряк при вході уу прямо з рота видерли...

Правду каже отрок цей, нема брехні в словах його. Цікаво: прийшов до Судді, щоб минути кари.

— Значить, ослиць шукасш? — зичливо мовив я. — Це добре...

Так, добре це, бо з ослами завжди були пов'язані найсвятіші думки моу. О праведна ослице блаженного Валаама! О щелепо осла в руках волоцюги Самсона! Воістину: де осел, там і промисл божий. У святому письмі тих ослів — ціла череда, куди більше, ніж випасас зашморганий отрок цей.

— Савле, а ти чув, що люди царя хочуть?

— Та ніби й казали щось таке...

— Господь обрав на царя тебе, Савле!

— Мене? — вразився він.

— Так, за монету, що видерли в тебе з рота, ти придбав ціле царство. Ось помащу тебе мирою або слесм, і ти — вже цар! Тільки нікому не кажи.

— Само собою, — розсудливо погодився отрок, — бо хто ж повірить?

— Я сам назву тебе царем, Савле, коли надійде час. А зараз ступай додому.

— Не можу, отче...

— Чому?

— Бо татусь у мене такий: цар не цар, а штани зніме...

— Ах, так! Я й забув про ослиць твоух. Та ось предрікаю тобі: надвечір ух приведе до ясел ухніх незримий янгол небесний. А ти йди, заховайся у кущах та й чекай собі дива господнього. Я тобі чудо це твердо обіцяю!

На шостий день знову зібралася галаслива й вередлива отара овечок божих з усіх колін ізраулевих.

Запитав я ух:

— Досі царя хочете?

— Ой, хочемо, Самууле!

— Істинно кажу: господь обрав вам царя.

— Хто ж він, Самууле?

— Цар ваш — отрок Савл, син Кіса, сина Авіула, сина Церона, сина Бехорафа, сина Афія, з коліна бен-амінова, людина шляхетна!

— А де ж він сам?

І справді: де Савл?

Гукнув я в натовп, нишпорячи очима:

— Царю Савле, де ти?

Ніхто не відгукнувся. У натовпі почали перезиратися. Тоді я вдруге закликав, ще гучніше:

— Царю Савле, де ти?

У відповідь — мовчанка. Куди ж це недолугий миропомазаник подівся? Ну й недотепа! Простотаки — рідкісний.

— Царю Савле, де ти? — утретс покликав я.

І тоді з натовпу хтось озвався:

— Ніби я бачив цього хлопака...

— Де бачив?

— Та ніби він в обозі за риночком на гарбі з сіном спить...

Одразу побігли охочі по царя, хутко привели спанька під ручки. Ну й обранець! Не лише ослиць, а й царство ладен проспати. Ноги в кізяках, голова в реп'яхах. Очі й досі сонні. Чим не цар для дурнів?

І проголосив я урочисто:

— Ім'ям господнім я, слуга божий, нарікаю царем нашим тебе, Савле, сина Кіса, сина Авіула, сина Церона, сина Бехорафа, сина Афія, з коліна бен-амінова, людину шляхетну!

— І це все, отче? — запитав Савл.

— Все, царю!

— То мені вже можна вертатися додому? А то татусь мій лаштується зранку на оранку. А мені ще воликів годувати. Та й батько в мене такий: цар не цар, а штани зніме...

— Можна й додому, царю. Йди собі з богом до воликів та ослиць своух.

І дивувалися люди цареві від Дана до Беер-Себи!

КНИГА ЧЕТВЕРТА. В'ЯЗЕНЬ ЛЕВІАФАНА

"Щоб ні люди, ні худоба, ні воли, ні вівці нічого не ули, не ходили на пасовисько і води не пили. І щоб вкриті були руб'ям люди і худоба, і кріпко вопіяли до бога, і щоб кожний відвернув від злоу путі свосу і від насильства рук своух".

ІОНА, розд.3. ст.7.

"І побачив бог діла ух, що вони відвернули від злоу путі свосу, і пошкодував бог про лихо, про яке мовив, що наведе на них, і не навів".

ІОНА, розд.3, ст.10.

ЗАСТЕРЕЖЕННЯ ВИДАВЦЯ

Рукопис біблійного пророка Іони з "Вступним словом" невідомого Автора потрапив до наших рук випадково — ми придбали його на базарі. На жаль, ми дещо спізнились: перекупка не зналася на справжніх скарбах і збувала дорогоцінні сторінки прадавніх мемуарів легендарного мандрівника Іони з богодухою передмовою загадкового Анонiма по копійці за штуку, аби масовий споживач мав у що загорнути тихоокеанські оселедці. Це варварство тривало вже днів зо два, і тому немас нічого дивного, що в сучасному виданні біблійні подіу виглядатимуть дещо фрагментарне. Адже на тихоокеанські хвости явно пішла кінцівка вікопомного твору. Повністю! І ми тепер не знасмо, як пройда Іона потрапив на сьоме небо. Але не біда: ми знасмо він там!

Зрозуміло, стародавній манускрипт потребус багатотомних коментарів і тлумачень. Але оскільки видавець не женеться за науковою славою, він обмежився одним — подбав, щоб кожному розділові передував путящий заголовок і відповідний епіграф, які розкривали б усю його суть.

ПЕКЕЛЬНІ ПОДІт У РАЮ

Вступне слово Анонiма

"Людина, котра на Землі не співала, там співас; людина, котра на Землі не вміла співати, там набувас цісу властивості. І цей вселенський спів тривас постійно, безперервно, не вгаваючи й на хвилину".

Марк ТВЕН

"Бог християн — це батько, який надзвичайно цінус своу яблука і дуже мало дорожить своуми дітьми".

Дені ДІДРО

На сьомому небі, у райських кущах, безтілесні відчайдухи шепотілися:

— Праведники осатаніли...

— Архангели учаділи від фіміаму...

— А сам Всевишній...

— Тс-с-с!..

А лихо сталося тому, що в раю було запроваджено режим максимального забезпечення блаженством.

Ідеалу досягли просто.

"Головблажзабез" не шкодував витрат — скрізь виставили бочки з нектаром та ночви з амброзією. Солодкий фіміам здіймався вулканічними вибухами. В очах паморочилося. Голова йшла обертом.

Швидко було з'ясовано: надуживання міцним нектаром дозволяс візуально, неозбросним окулярами оком бачити сдиного в своуй суті господа одразу в трьох личинах — бога-батька, бога-сина і бога-духа святого.

Благодать...

То вам не грішна Земля!

Там, унизу, на тверді, від міцних напоув, бувас, в очах подвоюється. Усі знають: траплясться таке.

Але щоб потроювалося?

Щось про таке не чувати...

Та й подумати: хіба можна огидну сивуху порівнювати з небесним нектаром? Не той напій! Не тісу чудодійноу якості! Самі знасте, самогон будь-який волоцюга залюбки хлеще, а нектаром дозволено упиватися лише блаженним.

А на небесі святі та божі (усі поголовне — у білих хітонах) обсіли бочки з нектаром, весело й завзято здіймали кухлі з божеським напосм до осяйного сьомого неба, натхненно скубли струни арф і в один голос вдячно ревли:

— Хвала тобі, господи!

— Хай уславляється ім'я твос!

— Осанна! Осанна! Осанна!

У бога щодня — свято...

Від цього блаженного ревища аж у вухах лящало. Не рятувала ніяка звукоізоляція. Здригалося повітря. Гуляли страхітливі протяги. Туди-сюди неорганізованим натовпом шугали циклони та антициклони. Атмосферний стовп ледь тримався під натиском ураганних тайфунів. Усі пророкування синоптиків були приречені на безсоромну брехню.

Янголи, змучені неугавним славоспівом, мрійно згадували старі часи:

— От колись було!

— Пам'ятасте, у раю тільки й було народонаселення, що Адамчик з рвонькою.

— Еге ж, була, призначав Адам побачення рві під чарівним Древом Пізнання...

— Тихенько й сумирно чекав свою чарівницю з букетиком квітів...

— Або нишком ворожив на королиці, аби дізнатися, любить вона його чи не любить...

— Ой, таки було ж!

— А коли рва приходила на побачення, то хіба ж молодята ревли, як бугау?

— Е, ні! Шепотілися собі про щось у святому невіданні...

— Аж не віриться...

— Ех, було та й загуло!

Від чарівних спогадів янголів огортала чорна туга по світлій минувшині. Та цю поодиноку критику надійно глушило згуртоване навколо бочок з нектаром славоспівне сонмище.

— Хвала тобі, господи!

— Усі вказівки Згори — геніальні!

— Осанна! Осанна! Осанна!

Іноді повз хмари пролітас по дорозі в раймаг необережний янгол і нараз штопором тіадас, завихрений надпотужною "осанною".

— А щоб ви сірки напилися! — безсило ласться янгол, пірнаючи в стратосферу.

— А щоб вам смолою пельки позаліплювало! — свариться він.

— А щоб ви завили від мук пекельних! — бажас бідолаха від щироу душі, тяжко гепаючись на твердь земну і ламаючи крила внаслідок невдалоу вимушеноу посадки.

Контингент падших янголів неухильно збільшувався. А серед земних богодухих створінь поширились реальні уявлення про істинне раювання. Біля бочок з пивом одразу побільшало нероб. Вони швидко опанували високе мистецтво славословити того, хто ух частус...

Саме в ті славословні дні Всевишній викликав на чергову оперативну нараду двох наймогутніших серед потойбічних сановників архангелів небесного теоретика, красунчика й чепуруна Гавриула та головнокомандувача війська небесного, вкритого, мов дракон залізною лускою, усіма можливими й неможливими звитяжними відзнаками, які сучасним стратегам й не снилися, архангела Михаула. Всевишній завжди викликав не більш як двох архангелів. З одного боку, це підкреслювало його нечувану демократичність (один проти двох!), а з другого боку, завжди забезпечувало Наймудрішому вирішальну більшість голосів, оскільки бог-отець, бог-син і бог-дух святий в його трисдиній особі незмінно голосували одностайно. Усі трос трималися твердоу й непохитноу віри: вони вірували у власний Геній. Само собою, усяка решта тій трійці в одній особі ввижалася викінченими придурками. Але, погодьтеся, подекуди саме придурки пречудове пасують принципові колегіальності і створюють неповторний демократичний антураж.

Та перейдемо вже від небесних пліток до конкретних справ небесноу канцеляріу.

— Вельмишановні панове архангели! — гучно мовив Головуючий, відкриваючи нараду. — З часів вікопомного Всесвітнього Потопу ми досягли у такій важливій ланці нашоу діяльності, як змінення віри святоу, незаперечних успіхів.

Архангел Михайло споважнів.

— Супермегатонними блискавками одним махом спалено міста Содом та Гоморру! — не вгавав Гучномовець.

Головнокомандувач, з голови до ніг одягнений в нагородну луску, набундючився.

— Проведено блискучу каральну акцію під кодовою назвою "Десять покарань ргипетських"!

Михайло з удаваною скромністю кахикнув.

— Вирізано до ноги племена хананеян, філістимлян, аморреян та інших іновірців!

Михайло грізно набурмосився і забряжчав нагородною лускою.

— Успішно завершено тисячі дрібніших, але завжди тотальних по нещадності акцій, якими всі ми можемо заслужено пишатися.

— Так точно! — не втерпів Михайло.

— Хвала тобі, господи! — підтримало його ревище за вікном, аж вікна задеренчали.

— Колеги! Незважаючи на ці блискучі, досі нечувані успіхи, я мушу звернути вашу увагу на один істотний недолік.

Чепурун Гаврило нараз пожвавішав.

— А саме: з відділу оборони віри святоу до небесноу канцеляріу досі не подані точні, підрахунки нечестивців, яких ми вже встигли милосердно покарати.

Гаврило з-під довгих пухнастих вій кинув на Михайла диявольський погляд.

— До чого веде це нехлюйство? — грізно наполіг Невгамовний. — А ось до чого: ми послаблюсмо моральний вплив на грішників. Цифра завжди вражас! А де вона?

— А я рахувати не мастак! — насупився головнокомандувач. — Мос діло не рахувати, а карати...

— Ой, порахую тобі ребра, Михайло! — трисдино гримнув Незаперечний.

— Трос на одного? — знітився архангел. — Це не по-божому...

— Цить, вельмишановний!

— Слухаюсь!

— Панове архангели! — вів далі Гучнопромовець, легко перекриваючи славоспіви за вікнами. — Останнім часом ми розробили і впровадили нову для нас, але надзвичайно ефективну і дуже перспективну зброю: ми збагатилися на хор праведних підлабузників.

Красень Гаврило скромно потупив своу чарівні очі.

— Славослів'я вже не одного згубило!

Гаврило млосно зашарівся. Михайло люто зиркав на нього. В очах його жевріла неприхована заздрість.

— Праведний хор підлабузників, якщо він мас достатню концентрацію, дас пречудові наслідки — на земній тверді виникають локальні потопи, тайфуни з погибельними жіночими іменами, отруснння атмосфери, виверження вулканів і землетруси. Однак нікуди правди діти: ця славославна зброя поки що мас певну ваду, точніше, на дію уу весь час впливас фактор випадковості.

Головнокомандувач вмить нашорошив вуха.

— На превеликий жаль, ми ніколи не знасмо наперед, в якому саме місці земноу тверді виникне ураган, станеться вулканічне виверження або розлютується посуха. Отже, не можемо робити ніяких прогнозів та оголошень, які широко практикували раніше. Чи казали ми наперед про Всесвітній Потоп?

— Так точно! — хвацько забряжчав залізною лускою Михайло.

— Чи попереджали про зруйнування Вавілонськоу Вежі?

— Ще б пак!

— Чи обіцяли вчасно спопелити Содом та Гоморру?

— Було!

— А нині наші пророки та янголи-кур'єри сидять без діла, вимушено байдикують, бо також не відають, де і коли відбудеться чергове покарання в ім'я подальшого поліпшеня роду людського. Вони нині не в змозі наперед рекламувати нашу мудру діяльність. А знавіснілі грішники, не маючи на руках точних і чітких прогнозів, сприймають своу лиха як стихійні, а не як наші милосердні турботи про спасіння ухніх

пропащих душ. У свою чергу, свята віра в силу нашого Промисла хитасться і занепадас.

— Р-р-розігнати тунеядців! — войовничо брязнув лускою Михайло.

— Цить, вельмишановний!

— Слухаюсь!

— Колеги! Чи не час нам для необхідноу й назрілоу профілактики повернутися до випробуваноу в багатьох акціях стратегіу, яку ми, мов недбайливі господарі, здали в архів?

Обидва архангели втупилися у Наймудрішого.

— Наші хмари перенасичені буйнопоточними зливами. Наші стратегічні й тактичні блискавки перенапружені спопеляючою енергісю. Ми масмо велетенський запас добірних кам'яних брил — метеоритів, болідів та астероудів. Якщо захочемо, то й Місяць гепнемо на Землю! З технічного боку це цілком здійсненноу

— Оце здорово! — захопився ідесю Михайло. — Такого ще не бувало!

— Космічна катастрофа перший сорт! — лагідно зазначив Гаврило. — Якщо Місяць гепнути на Землю, то й Страшного Суду не треба...

— Ну, то як? — пом'якшав Промовець. — Чи не варто нам знову повернутися до староу, але надійноу методики наставлення на Путь Істинну? Зрозуміло, в посднанні з широкою попередньою роз'яснювальною кампанісю. Аби кожен второпав, що таке наша сфера життсвих інтересів...

— Варто, ой варто! — розквітнув головнокомандувач війська небесного. Господи, ото дам прикурить!

— Які масштаби майбутньоу демонстраціу сили? — діловито запитав архангел Гаврило. — Земна куля? Континент? Крауна? Місто? Селище міського типу чи якась там нікчемна родина фараонів?

Всевишній на мить замислився, а по тому вдумливо відповів:

— Я гадаю, для початку вистачить дощентного зруйнування міста. От коли не збагнуть, що й до чого... Але, ясна річ, слід обрати місто велике, багате, усім добре відоме. Дуже зручно для цього розташований Бейрут...

— Але ж, — делікатно нагадав Гаврило, — Бейрут поки що — лише невеличке приморське селище, не варте бомбардування й бриляками. От у майбутньому!..

— Дайте мені Австралію або хоча б Мадагаскар! — нараз слізно заканючив Михайло.

— Цить, вельмишановний!

— Слухаюсь...

— Які будуть конкретні думки та пропозиціу?

— Дозвольте мені, — звівся на ноги теоретик.

— Кажи, Гавриле.

— Ваша Блискавичність! — уклін у бік Всевишнього. — Ваша Звитяжність! уклін у бік хмарного головнокомандувача. — На мій

погляд, континент Австралія та острів Мадагаскар, як об'єкти карально-виховноу акціу, мають щонайменше два недоліки. По-перше, вони страшенно віддалені від Святоу землі і ніхто там про них поки що навіть не відас: розквіт мореплавства та географічних відкриттів ще попереду.

— Чого ж досі барилися?

— Цить, Михайле!

— Слухаюсь...

— По-друге, аборигени тих віддалених об'єктів ще й пошепки не чули слова Божого, отже, наша карально-виховна операція тільки посилить вплив на авторитет тамтешніх удільних ідолів, кумирів і тотемів. Мовляв, це вони, іроди, розперезалися! Відтак, наша акція виявиться даремною, уу психологічний ефект дорівнюватиме нулю. З однаковим успіхом ми б сиділи отут, бездіяльне склавши руки. До того ж не забуваймо, і наш некерований хор праведників свос діло робить.

— Осанна тобі. Господи! — струсонуло атмосферу.

— Чусте? — тонко усміхнувся архангел.

— Ближче до справи, Гавриле! До чого ти ведеш?

— А ось до чого. Ваша Блискавичність! Я насмілюсь — зрозуміло, з вашого ласкавого дозволу — запропонувати таке: приректи на профілактичну погибель місто, котре межус з обіцяною колінам ізраулевим землею, аби всі і звідусіль на власні очі уздріли потугу, велич і масштабність наших вікопомних діянь. Щоб сама згадка про них жахала!

— Ти здурів, Гавриле, чи що? — щиро здиву-. вався головнокомандувач. Я ж там усе поруйнував! Перетопив, розтрощив,

перетовк на порох! Та й людність повирізував руками згаданих тобою ізраулевих колін...

На цей вибух Гаврило відповів лукавим запитанням:

— І коли ж ти встиг, Михайле?

— Уже й сам не пам'ятаю... Давно було!

— Отож воно і с — "давно"! — чемно зазначив чепурун. — А тим часом повиростали нові міста.

— Невже? — зрадів головнокомандувач. — Каменя на камені не лишу! Винищу у кращих традиціях святого письма! Та я...

— Замовкни, Михайле!

— Слухаюсь...

— Який об'скт ти пропонусш, Гавриле?

— Ось давайте разом поглянемо на карту. Бачите, Ваша Блискавичність і Ваша Звитяжність, ось тут, на перехресті основних торговельних шляхів, стоуть велике, багатолюдне, розкішне місто. Для нашоу мети — просто-таки справжня перлина. Знахідка!

— Ні-не-вія, — по складах вимовив головнокомандувач, бо читати був не мастак.

— Так, Ніневія, — ласкаво зазначив Гаврило. — Як ви гадасте, чи дізнасться про наш профілактичний захід щодо цього міста всенький світ? Чи не заживемо тоді ми новоу невмирущоу слави? Чи не засяють з

новим блиском наші імена на золотих скрижалях історіу? Чи не буде це ще одною славною сторінкою в наших святих діяннях?

— Ой, буде!

— Тому, архігенерале, вам і цю карту в руки, якщо на мою скромну пропозицію зголоситься його Блискавичність...

Та Всевишній тільки заклопотано спитав:

— А про мотиви покарання ти подумав, Гавриле?

— Пхе, мотиви... То, Ваша Блискавичність, вибачте на слові, суща дрібниця. Пригадайте лишень, за що ми руками колін скарали на горло мадианитян поголовне — всіх чоловіків, усіх жінок, усіх дітей і навіть хатніх тварин ухніх? Чому ж ми ух отак всеосяжно покарали?

— Справді — чому?

— Нагадати?

— Шквар, Гавриле!

— Цить!..

— Мовчу, мовчу!

— А тому покарали, що якийсь недотепа мадианитянин буцімто нічноу пори "помочився до стіни" і цим мерзенним фізіологічним актом брутально вразив нашу цнотливість. Цього було задосить...

— Ну й утнули! Любо-дорого! Мовчу, мовчу...

— А що Ніневія? — усміхався —безсоромний Гаврило. — Оголосимо уу сферою наших божеських інтересів, та й годі!

— Ну, оголосимо... А що далі?

— А далі ми матимемо моральне право у своуй сфері вимагати своух правил поведінки. Приміром, мені відомо, що мешканці Ніневіу, коли сьорбають юшку, тримають ложку правою рукою. А це — претяжкий гріх!

— Розтлумач, Гавриле, бо вже і я нічого з твоух теревенів не второпаю, — насупився Головуючий.

— Пояснення нескладне: права рука призначена для того, щоб святий хрест на лоба класти, а не черево набивати, тішачи свою гріховну плоть. Хіба не гріх?

— Масш рацію, Гавриле, — мудро похитав головою Всевишній.

— А кожного лівшу (ух усіх разом і сотні не набереться) оголосимо праведником і врятусмо від погибелі як свідків. Це буде цілком у дусі найкращих біблійних традицій...

— Слушно!

— Так от. Ніневію ми можемо спопелити, як Содом або Гоморру...

— Торох-тороpох! — захоплено розтлумачив головнокомандувач.

— Або піддати нищівному бомбардуванню з небес...

— Бах-бах-бах! — уточнив заповзятий Михайло.

— Або влаштувати місцевий локальний потопчик. Раптова повінь Тигру та рвфрату і...

— Буль-буль-буль! — розчулився головнокомандувач.

— Або, нарешті, здійснимо акцію за комплексним методом.

— Торох-тороpох-бах-бах-бах-буль-буль-буль! — узагальнив архангел Михаул.

Та Всевишній рішуче поклав край втішному для небесного архистратега обговоренню.

— Не про це зараз у нас мова, — суворо проголосив він. — Засоби покарання визначимо пізніше, коли детально виявимо найбільш вразливі місця. Часу на це у нас досхочу. Насамперед ми мусимо вирішити нагальне питання: кому дамо завдання жахати ніневійських удоків страхітливими пророкуваннями? Гавриле, поглянь-но у список реєстрових віщунів. Чи зберігся у нас хоч один кадр, який ще не погруз у марнославстві, хабарництві, казнокрадстві, шахраюванні та інших гріхах, що паскудять пастирів в очах овечок божих?

Красень Гавриул легко знявся з місця, узяв з полиці припорошений космічним пилом фоліант і почав його гортати, елегантно здмухуючи пилюку в ніс головнокомандувача.

Нарешті повідомив:

— р такий кадр, Ваша Блискавичність!

— Ім'я?

— Іона.

— Ап-п-пчхи! — підтвердив Михайло.

— Коли народився?

— Під час володарювання тирана Ісровоама Другого.

— Місце народження?

— Десь у Галілеу. Містечко стерто з лиця землі. Навіть назви не лишилося...

— Ап-п-пчхи! — підтакнув Михайло.

— Соціальне становище?

— Як у всіх святих — дармоуд.

— Фах?

— Віщун, спеціалізований на базарних тлумаченнях снів та пророкуванню по лініях на долоні.

— Не густо, — зітхнув Всевишній. — А що далі?

— А далі в анкеті все "не"... У сектах не перебував... До сресі не вдавався... Облудним ідолам не вклонявся... До поганських кумирень не ходив... Овечок божих не обдирав... Дів непорочних не чіпав...

— А порочних? — вклинцювався Михайло.

— Цить!..

— Слухаюсь...

— Нічні вертепи не відвідував... Предметів релігійного культу з храмів на товкучку не виносив...

Архангел Гавриул все вичитував з фоліанта нові й нові відомості, в кожному з яких обов'язково фігурувало заперечення "не", аж врешті і сам здивувався :

— Це воістину святий, Ваша Блискавичність, бо він досі жодного разу не спокусився принадами й можливостями свого службового становища!

— Так, підозрілий кадр, — погодився Михайло.

— Ну що ж, — резюмував Найму дріший. — Зупинимось на Іоні. Гадаю, ліпшу кадру нам все одно в усій Бібліу не відшукати... На цьому дозвольте нашу невеличку нараду вважати закінченою.

— Хвала тобі. Господи! — з новою силою бабахнуло за вікнами.

Саме у ті незабутні дні вченими було вперше спостережено цікаве атмосферне явище: грім серед ясного неба.

ПРИВАТНІ НОТАТКИ

Із спогадів пророка Іони

"Чи не нагадують священнослужителі тих жонглерів, що... закликають нас дивитися на небо, а самі оббирають тим часом наші кишені?

Томмазо КАМПАНЕЛДА.

1. ХВОРОБА НІКОГО НЕ КРАСИТЬ

"Щось воно таки с. Хай воно до кінця наукою не вивчене, але воно таки с. В церкву я не ходжу, в бога я не вірю, в чорта теж, хоча бачив його одного разу — зелененький такий, як жабеня. Але щось воно таки с..."

Микола БІЛКУН.

Траплясться, що мене, послушника по класу базарних пророків, запитують:

— Іоно, а хто твій улюблений пророк?

Я з гідністю відповідаю:

— Блаженний Самуул!

Від мене одразу з огидою сахаються.

А хіба ж то моя провина, що найбільшого брехуна, інтригана і здирника уславили в Біблію як найвидатнішого пророка? Можна сказати, оголосили зразково-показовим ідеалом! Щоб було кого наслідувати молодій тямущій зміні...

Справжній пророк завжди готовий на будьякий подвиг! Звитяжити над свосю тлінною плоттю — це йому раз плюнути. Приміром, я непитущий. А доводиться й чаркуватися! А все чому? Від полум'яноу любові до свого ближнього, що й заповідав нам пророк Самуул, засновник школи пророків та уу святий патрон.

Чого тільки не вдісш заради ближнього свого!

А мій найближчий ближній — клептоман.

Він мешкас з дружиною Ідою у сусідній келіу студентського гуртожитку.

Хоч мій сусіда Ісвусей клептоман, але не безнадійний. Я з любові до ближнього розробив делікатну психотерапію, яка без тиску з мого боку дас чудові наслідки.

Скажімо, приходжу я з практичних занять (а навчаюся, як уже сказано, в школі пророків) і бачу: знову скрутила Ісвусея тяжка хвороба.

Бо мого німба на цвяшку нема...

Я не зчиняю галасу:

— Грабують! Де дружинники?

Я витягую пару пляшок оковитоу, яка чудодійно виліковус від усіх хвороб (головне — профілактика!), і з слейною посмішкою стукаю до келіу сусіди.

— Хто там?

— Це яб Іона, сусіда твій.

— А чого тобі?

— Ісвусею, — брешу я з гуманністю велелюбного слуги божого, — сьогодні у мене день народження. Запрошую тебе до себе в гості. Посидимо, поговоримо...

І що ви думасте?

Профілактика діс!

Ісвусей розчулено дякус, приходить, дарус мені мій власний німб та ще турботливо непокоуться:

— А чи буде він тобі, Іоно, за розміром?

Я одразу приміряю цінний, а тому й некорисливий дарунок.

І що ви думасте?

Німб як на мене роблений!

Сусіда радіс, наче мала дитина. Несе до мене в келію солоні рижики, мариновані огірочки, квашену капустку з дрібними райськими яблучками. А я ставлю на стіл казанок з картоплею у мундирах та всохлий оселедець (через оту велелюбну профілактику доводитья заощаджувати).

Ми сидимо, гомонимо і до пізньоу ночі співасмо янгольських пісень:

Обнімалися, цілувалися,

Одним крилечком укривалися!..

Наступного дня приходжу я з занять і з присмністю зауважую: нема власяниці.

Проте я не галасую:

— Власяницю поцупили! Куди дивиться варта тирана Ісровоама Другого?

Натомість негайно лечу, мов на янгольських крилах, по швидку допомогу до найближчоу крамниці, а тоді стукаю до сусіди:

— Ісвусею, сьогодні у мене день народження. Заходь — посидимо, поговоримо...

І що ви думасте?

Приносить мені в дарунок мою власну власяницю та ще турбується:

— Ану, одягни! Чи підійде?

Само собою: власяниця — як на мене шита!

Лікувати таку людину — сама насолода. З гордістю усвідомлюсш, що живеш на білому світі немарно. р і в цьому житіу своя втіха!

А оце недавно Ісвусей мене аж розчулив.

Повернувся я в келію і бачу: всіх святих повиносив! Хвала тобі, господи! Явно настала криза, коли Ісвусей навіть на святих злочинну руку підняв.

Негайно стукаю до сусіди і радісно сповіщаю:

— Ісвусею, сьогодні у мене день народження!

І що ви думасте?

Повернув мені в подарунок весь комплект іконок та ще личка на них промив освяченою у храмі водою. Видужус людина! На ознаменування хворобливоу кризи пили первак і закусювали тюлькою (давався взнаки суворий режим економіу). Та хіба щось пошкодусш для доброго діла.

Отак ми й жили душа в душу, аж поки не сталося несподіване лихо.

2. ЩО НЕ СКЛАДНО, ТО НЕ ЛАДНО

"Здоровенькі були! Воже вам поможи!"

"Еге, казали боги, щоб і ви помогли!"

Народна приказка.

На превеликий жаль, оте лікування нараз урвалося. Бідолаха Ісвусей мало не вмер...

Дружина сусіди Іда подала скаргу (а точніше — зломовний наклеп) на розгляд келійноу колегіу. Мовляв, я морально розбещую уу чоловіка. Та ще запевняла, ніби роблю я це з негарною корисливою метою, що ніяк не личить людині, яка дала обітницю животіти в убогості. А горлянка у неу така гучна, що й труба ісрихонська позаздрить.

— Мій хатній ідіот, — трубним гласом волала вона на колегіу, — ладен за пляшку останню сорочку з себе зняти!

— Що ви масте на увазі? — запитав суддя, а підсудки з цікавістю підтакнули.

— А ось що! Оцьому зашморганому охвістю Сатани, — тицяс перстом на мене ця гарненька мегера, — мій хатній дурень подарував чортову дюжину першосортних німбів, тридцять вісім лише трішечки ношених власяниць, п'ять вериг для скрушення гріховноу плоті, дев'ять чоток з кутніх зубів праведників, три святкові ризи і один повний комплект іконописних портретів святих! Хіба мало?

— Приухала баба з міста, привезла вістей триста! — зневажливо бовкнув я, бо зрадила мене рятівна витримка.

Зрозуміло, це була помилка.

Люта жінка одразу напосіла на мене:

— А в цього знахабнілого розорителя, — знову тицяс перстом на мене, щовечір празник — святкус свій нескінченний день народження! Негідник! Хоч би рідну матір не ганьбив! Де це бачено, щоб якась жінка щодня того самого бовдура народжувала? А він одне знас — на дурняк пиячити! Хай він помиув нап'сться і поверне всі подарунки згідно переліку!

Уявлясте?

Набалакала стільки, що й в полу сутани не зібрати.

Плюнув я спересердя на свою хатню терапію і рішуче скасував усі профілактичні зусилля. Двері свосу келіу оздобив такими засувами, що й на воротях фортеці Ісровоама Другого не бачили.

А що я мав робити? Хіба ж вгадасш наперед, що жіноча стать утне? Провіщати жіночі вчинки — справа ще безглуздіша, ніж передрікати прогноз погоди. У святому письмі сказано ж: жінку сотворено на погибель чоловікові. Вона — помічниця диявола! А хіба ні? Як не вірите, підіть на базар та з будь-якою перекупкою побалакайте. Що не баба, то уже й чорт у спідниці!

Коротко кажучи, перекрив я до свосу келіу всі проходи.

Осиротілий клептоман похмуро стежив за моуми огидними діями. Що не день, йому гіршало. Руки в нього трусилися, а в очах з'явився полохливий неспокій. У мене теж на серці шкребло.

Цілий тиждень нещасний Ісвусей тримався героучно. Лише вчора стався знаменний рецидив.

Коли я повертався з практичних занять по спустошенню кишень віруючих, Ісвусей впіймав мене у темному коридорі і притис до стіни, мов розіп'яв.

— Іоно, сьогодні у мене день народження, — збрехав він з гуманністю велелюбного слуги божого. — Заходь до мене увечері — посидимо, поговоримо... А поки дружини нема, візьми на подарунок моу нові натільні кайдани, що пречудове обдирають плоть до самісіньких кісток! Я ух ще навіть не примірював... Будь другом!

Вечір минув пречудове.

Ми з Ідою склали гарний дует і співали янгольських пісень:

Обнімалися, цілувалися,

Одним крилечком укривалися...

По тих співах Іда зачудовано глянула на мене та й мовила:

— Ех, якби до цих пісеньок та додати практичні заняття...

— Все у руці божій! — обережно пообіцяв я. — Усі ми живемо його мудрим промислом...

— Ой, правда? — розквітла Іда, осяяна небесним одкровенням.

— Істинно кажу! — велелюбно засвідчив я.

От тільки Ісвусей дещо псував мені настрій — ніяк не лягав спати. Та ще брехав розумниці Іді, нібито я — клептоман. І що, мовляв. тхній святий обов'язок вилікувати мене від цісу пекельноу хвороби.

І що б ви думали?

Іда охоче погодилася!

Вона навіть вразила нас обох чудовим зразком жіночоу логіки.

— Відомо, — дуже лагідно мовила молодиця, — що жінка — власність чоловіка. Отож, мій любий Ісвусею, якщо ти побачиш мене в келіу клептомана Іони, не сумуй — я повернуся. Не буду ж я пручатися, коли мене, як чужу власність, хапас хвора людина без злого умислу! Як лікувати, то лікувати...

— Золото у мене, а не жінка! — аж розчулився Ісвусей. — Добра душа! Тож з цього приводу...

І він рішуче потягнув до себе сулію.

Отак нівроку і алкоголіком можна стати! А чим тоді лікуватися?

3. БЕЗ МУКИ НЕ ВУВА НАУКИ

"Не все жити чужим розумом, пора і за

свій взятися".

Народне прислів'я.

Як не щастить, то вже не щастить.

Скільки я добрих справ зробив, та якось так виходить, що про них краще мовчати. Така вже у мене лиха вдача.

Візьмемо випадок з Ісвусесм.

Я його лікував від клептоманіу. А що вийшло? Спився сусіда до того, що, окрім практичних занять по жебракуванню у храмах божих, ніякоу іншоу науки не визнав. Правду кажучи, добру копійчину мас! Особливо під час довжелезних всенощних відправ.

Як ніч, він — до храму, його дружина Іда — до мене.

А як мені не втішити покинуту жінку? Зрештою, чого нас навчають? Найголовнішому: щирій любові до ближнього свого, високому вмінню гамувати пристрасті, знімати страждання. Ото приходить Іда та й у своух намірах сповідасться. А на ранок я відпускаю уй усі гріхи. І йде Іда від мене зовсім безгрішною.

І досі не чув від неу жодних нарікань! Та хіба про це комусь скажеш? Адже тауну сповіді слід берегти якнайсуворіше...

Або візьмемо сьогоднішній випадок.

Ішов я на випускний екзамен з першооснов слова божого і твердо вірував, що витягну білет з номером 13.

І не дивина: я щоразу витягаю білет з цим осоружним номером. Не інакше отака моторошна доля мені на роду записана.

Уся наша братія оцісу чортовоу дюжини боуться, як дідько свічки, а бог кочерги.

Та найбільше жахаюся я.

Так жахаюся, що, крім страхітливого білета N 13, нічого і не вчу. Я точно знаю, що витягну саме цей фатальний номер. І маю всі підстави отак думати: наша нажахана до смерті братія завжди якось примудрясться позначити потворний номер святим хрестом.

І що б ви думали?

Коли я пішов відповідати і витягнув білет, то одразу застеріг: таки номер 13.

Жах! Навіть зимно стало...

Від долі не втечеш!

Братія з непідробним жалем і щирим співчуттям дивилася на мене, як на безневинну жертву, приречену до неминучоу страти. Правду старі люди кажуть: без муки не бува науки.

"Ех! — у цілковитому розпачі подумав я. — Як гинути, то паном!"

То й бовкнув з відчаю:

— Можна відповідати без підготовки?

Уся братія вражено остовпіла.

4. У НАУКИ ДОВГІ РУКИ

"Щоб люди прибуток давали помираючи,

вигадали байку про пекло та про рай іще".

Володимир МАЯКОВСЬКИЙ

Отож я запитав наставника нашого, отця Авімелеха, на обличчі якого виразно була зелена нудьга писана:

— Можна відповідати без підготовки?

Він одразу пожвавішав:

— А чого ж! Хоч один сумлінний послушник серед отари бовдурів знайшовся...

— Я готовий — запитуйте! — мовив я, мов у крижану воду пірнув.

— Ну що ж, почнемо, — хижо зиркнув на мене старець Авімелех. Відповідай, отроче Іоно, на перше запитання білета: "Що таке атеуст?"

Я аж похолов, немов живий труп. _

Це одне з найкаверзніших запитань з усіх першооснов слова божого. Ріже воно на екзаменах братву, як гостра коса колоски.

Та хоч який у мене був переляк, однак я знайшов у собі сили, щоб хвацько відповісти:

— Атеуст, панотче, це людина, для якоу немас нічого святого!

— Коротко і ясно! — зрадів Авімелах і мрійливо додав: — Ех, якби усі так відповідали... Уже й додому пішли б! — а тоді до мене: — Запитання друге: "Методика пророкування кінця світу".

Я затремтів, мов осика на вітрі. Адже це також одне з найхитромудріших запитань програми. На нього відповісти "коротко і ясно" попросту неможливо.

Однак я не зволікав з хвацькою відповіддю:

— Методика пророкування кінця світу передбачас три основних етапи. Перший — залякування віруючих. Другий — масові рятувальні

заходи. Третій підготовка докладного звіту, чому не відбувся кінець світу.

Я мав необережність передихнути, і підступний екзаменатор Авімелех негайно з цього скористався. Для нього немас більшоу насолоди, аніж без ножа зарізати когось на іспитах. Певно, походить з коліна Кауна.

— Починай тлумачити поетапно, — солодко заспівав цей гаспид. — Ану, вріж по залякуванню...

Я бадьоро врізав:

— Щоб проголошувати кінець, слід дочекатися початку!

— Як так? — не второпав він.

— Згідно розробленоу інструкціу, панотче! Для успішного пророкування кінця світу слід дочекатися початку чуми, холери або іншоу пошесті чи стихійного лиха. Скажімо, посухи з недородом. Щоб грішник відчув крижаний подих неминучоу погибелі. Саме тоді слід визначити дату кінця світу і почати залякувати.

— Молодця! — поцмокував Авімелех. — Шквар далі...

— На приречених людей, як правило, найбільше впливають сцени Страшного суду, коли кістяки мерців раптом повстають з-під землі і з моторошним вишкіром облізлих черепів стають у довжелезну чергу до Всевишнього. А Найвищий Суддя возсідас на осяйному престолі з гойдливими терезами в руках. На одну шальку він кладе добрі діла кожноу окремоу особи, на другу — гріховні. Якщо переважить перша шалька, мрець потрапить на сьоме небо у сонм праведників. Якщо переважить друга, то стрімголов полетить в гесну вогненну, де вічно кипітиме у смолі та сірці або лизатиме розпечені сковороди, казанки або

миски. А смердить у пеклі ще дужче, ніж у нашому нужнику, бо отець-економ харчус послушників дуже кепсько...

— Тьху на тебе! — збурився від мосу мимовільноу критики Авімелех. Знайшов про що казати! Хіба я питав тебе про отця-економа?

— Та я ж не про економа, я ж — про нужник, щоб яскравіше змалювати страшні пекельні муки...

— Досить! Оповідай про другий етап!

— Щоб підготувати успішне проведення другого етапу, тобто здійснення комплексу рятувальних заходів, слід кожному зокрема і усім в цілому втовкмачити, що найбільший гріх — це достаток. Людина з натоптаною торбою за плечима ніколи не пролізе у врата раю, як верблюд не пройде у вушко голки. Особливо коли верблюд — двогорбий. Правильно?

Авімелех дико поглянув на мене, але змовчав.

А я не вгавав:

— Найтупіший дурень або навіть природжений бовдур, котрих подекуди ще величають кретинами, йолопами, дебілами, колодами, дубами, трухлявими пнями...

— Припини перелік! — зойкнув старець Авімелех. — Кажи по суті!

— Так от, кожен тупак мусить утямити: якщо він хоче врятувати від пекельних мук свою безсмертну душу, то мусить найретельніше подбати, щоб у нього нічого за душею не лишилося. А святий обов'язок скромних прислужників божих — докласти всіх зусиль, аби під час масових рятувальних заходів кожен віруючий лишився голий і босий, щоб душа його звільнилася від мирських тягарів. У цьому разі путівку в

рай забезпечено. Гола і боса душа, мов легенька пташечка, полине, полине, полине...

Я вже мало не приспав екзаменаційну пильність старого Авімелеха, та нараз він прокинувся:

— Куди?

— На небесі! — пояснив я. — Угору!

— Переходь уже до заключного етапу.

— Третій етап починається з біди: термін оголошеного кінця світу минас, аж гульк — ніякого лиха немас! Отут, аби ніхто не подумав, що сумирні слуги божі — брехуни, шахрау, здирники, грабіжники, ошукувачі, пройди, мерзотники, злодіу, дармоуди...

— Припини перелік! — сполошився старець Авімелех. — Кажи по суті!

— Отут і слід подбати про підготовку докладного звіту, чому не відбувся кінець світу. Знову ж таки, це робиться згідно мудрих настанов інструкціу. Мовляв, господь-бог глянувся на щиросердне каяття грішників і пересунув дату кінця світу на кращі часи, коли вони знову одягнуться та зароблять гроші на пристойне взуття. Бо що ти з голого та босого візьмеш?

— У тебе все? — запитав украй виснажений мосю оповіддю Авімелех.

— Все! — збадьорився я.

— Нарешті! — зрадів і він, та все ж таки, ірод, вирішив поставити додаткове запитання. А відомо: хвороблива цікавість до добра не веде.

— Що таке утопія? — підступно запитав він.

Зрозуміло, що таке утопія, я не знав: білет складається лише з двох запитань, а не з трьох. Та вчасно пригадав, що Авімелех — видатний ерудит з питань потопологіу. На проблемах потопатики я й вирішив випливти.

— Утопія, панотче, — зухвало відповів я, — це коли потопаючий даремно сподівається на появу спасателя.

— Не зовсім точно, — суворо зауважив Авімелех. — Не на появу спасателя, а на з'явлення Спасителя. Запам'ятай це надалі, отроче Іоно.

— Довіку пам'ятатиму, панотче!

Авімелех вмочив гусяче перо в каламарик з чорнилом і тремтячою від скаредності на добру оцінку рукою вписав у мою залікову книжку "задовільно".

Ху! Збувся лиха!

А могло бути набагато гірше, якби братія не освятила сатанинський білет божим хрестиком.

Я тоді ще ні сном ні духом не відав, у якій великій нагоді стане мені "Методика пророкування".

5. ДУША ДУШУ ЧУр

"Хто кого любить,

той того чубить".

Народне прислів'я.

За тиждень розпочнеться нове життя.

За тиждень нас розподілять по парафіях.

Цікаво, що мені судилося?

Чи не ошукають?

А поки що я вирішив не гаяти часу даремно і здійснити ще одне благе діяння. Запас добрих діл кишені не тягне, а на терезах Добра і Зла важить.

Неподалік од нашого келійного гуртожитку мешкас в окремій ізольованій печері сестра Марфа, вже добре підтоптана непорочна діва.

Бачу: занепадас сестра, страждас сусідка.

Голос втратила, змарніла, ледь совасться з клюкою.

А раніше, бувало, коли сестра Марфа жила серед комунального збіговиська, то активно втручалася у вируюче життя. Вона тоді зажила заслуженоу слави справжньоу і неперевершеноу великомученици духовних сестер та братів.

Як бійка поміж отроками — тут і вона: всіх запам'ятас, на всіх донесе.

Як сварка поміж сестрами — вона і тут свідок: всі плітки підбере, усякий наклеп занотус.

уу базарний альт викривав ганебні недоліки на зборах у спільній кухні і громив недостойну поведінку братіу на колегіях. У кожну шпаринку лихим оком зазирала. До кожноу щілини у дверях вухо прикладала. Хто тільки від неу не постраждав! Мені теж добряче перепадало...

Одного разу зібралися змучені Марфою брати і сестри та й одноголосне ухвалили: забезпечити великомученицю Марфу окремою, ізольованою печерою. Гуртом узяли кайла та лопати — за день у скелі печеру видовбали.

І з того часу, як Марфу переселили в скелю, де вона й мощі своу складе, сестра наша тихо конас від цілковитоу бездіяльності. Адже наземним пацюкам та летючим мишам на уу буркотіння плювати. І доносами печерних гадів не залякати.

"Ех! — зажурився я. — Не можна кидати людину у біді! Сором забути великомученицю! Треба подати уй руку допомоги, щоб вона знову жила повноцінним буттям. Це святий обов'язок кожного свідомого слуги божого".

А я слугую свідомо.

Сів і написав великомученици співчутливе послання.

І ось які зворушливо-промовисті слова знайшов я у серці своєму:

"Непорочна діво Марфо, радій!

Не побивайся, добродійко, даремно. Твоя страждальна душа матиме ще доволі втіхи.

Ось передрікаю тобі: я бачу твою тендітну душу. Навколо полум'я і клубища диму. Навколо сновигають чорні й рогаті людці з вилами. Бо

душа твоя спочивас не серед райських кущів, а серед казанів протилежного поверху потойбічного світу.

Але ти не сумуй, славна великомученице!

Не тому запроторили тебе до пекла, що ти не заслугувала раювання, а тому, що у раю з твоуми видатними талантами роботи — катма. А в пеклі праці доволі. Ось тебе й швиргонули туди для підсилення згуртованого навколо казанів колективу. Мудро вирішили сили небесні: кращого наглядача для ув'язнених та приречених не знайти.

Ось як високо тебе поцінували!

А душа твоя метлясться серед полум'я і прискіпливо позирас довкола. Усе викликас у тебе підозру. Усе тобі негаразд. Усе не до шмиги.

Ото надивиться душа твоя на різні неподобства досхочу, а по тому на ім'я його пекельноу Величності шкрябас донос на березовому лубі, призначеному для розпалу вогню під казанами:

"НИЗЬКО СХИЛЯЮСЯ І ДОПОВІДАЮ:

а) старший наглядач відділу переварки у киплячій сірці г/д (грішних душ) пан Хвостюк, злочинно користуючись своум службовим становищем, живе на нетрудові доходи, бо збувас цінну опалювальну сировину як наліво, так і направо, особливо — в зимовий сезон. У казанах його г/д буквально розкошують. Для перевірки я занурилася в один з казанів і навіть змерзла;

б) майстер підвідділу розпечених сковорідок пан Копитко влаштувався на цю відповідальну посаду по блату, або, якщо висловитись по-науковому, за протекцісю. Він не мас ніякоу спеціальноу освіти. Не відвідував навіть курси виробничого навчання. Цей темний

неук, не знаючись на справі, занедбав технологічний процес до того, що на пательнях, які лижуть його підопічні г/д, навіть слина не висихас;

в) внаслідок вищенаведених фактів у пеклі не чути ні зойків, ані стогонів, аж нудно стас, як на поганенькій виставі з виробничою тематикою, позбавленоу напруги і драматизму. Усі ці ганебні явища переконливо свідчать про грубі порушення пекельного режиму, затвердженого великою печаткою та особистим підписом Вашоу пекельноу Величності.

Прийміть ці вопіющі рядки до найпильнішоу уваги".

А ухня Величність не бюрократ, вони негайно відповідають:

"Шановна великомученице!

За твоум листом заходів вжито:

а) старшому наглядачеві відділу переварки у сірці г/д за службові злочини поламано роги і розжалувано у рядові грубники;

б) майстра підвідділу розпечених сковорідок пана Копитка надіслано на курси підвищення кваліфікаціу з обов'язковими практичними заняттями лизанням пателень;

в) за відсутність моторошних зойків та потойбічних стогонів обслуговуючому персоналу оголошено сувору догану.

Вельзевул".

А твоя душа, Марфо, натхненна успіхом, — нову скаргу, третю, четверту...

І нарешті настас знаменна мить, коли за твос нечуване сумління сам Князь пітьми Вельзевул Люциперович де Лекло запропонус тобі свій хвіст, роги і копита та й розчулено скаже:

"Вона мене за муки полюбила,

А я уу — за розуміння ух..."

Словом, не журися, непорочна діво Марфо. Побачиш, все буде так як по писаному.

Твій нікчемний брат, смиренний слуга божий,

молодший пророк ІОНА".

І що б ви думали?

Мій лист подіяв, як цілющий бальзам!

Великомучениця буквально ожила, вмить пожвавішала, одне слово зцілилася.

Вчора навколо неу зібрався на потіху розвеселий натовп, коли вона під віконцем мосу келіу гучномовно волала:

— Покидьок нещасний! Наволоч! Мерзенний прохіндей! Я до патріарха зі скаргою на тебе дійду, гаде!

Отак влучно й дотепно вона перетворила мос бюрократичне скорочення "г/д" на загальновживане і дохідливе слово "гад".

А я, телепень убогий, до такого простого тлумачення не додумався!

Сьогодні вранці я одержав офіційний виклик до колегіу на розгляд черговоу персональноу справи.

Що то значить — вчасно морально підтримати людину, не дати уй духовно занепасти, надихнути на активну участь в громадському житті, а не скніти в нікчемній самоізоляціу...

На душі — спокійна й лагідна благодать, хоч мене і примусять відстояти зайву всенощну.

Яких лишень мук не приймеш заради ближнього свого! Як і зобов'язус мій сан...

6. З РОЗКОШІ НЕ ЙДУТЬ У МІХОНОШІ

"Найкраща молитва:

Подай, господи!"

Остап ВИШНЯ.

Братія схвильовано товклася у коридорі перед дверима канцеляріу і чекала призначень. Кожен гадав: що ж йому бог дасть? Ех, якби посаду храмового скарбника! Або непідзвітного агента по продажу відпущень гріхів за готівку! Або шефкухаря якоусь тихоу, святоу обителі!

— Подай мені, господи! — час від часу замріяно зітхав котрийсь із братви, цокаючи, як на рахівниці, кісточками чоток. — Нині і прісно амінь!

А я не молив і не зітхав. Якусь-то парафію мені все одно дадуть. А я вже сам подбаю, щоб парафіяни сунули в храм з дарами, а поверталися з храму, як і належить, голі та босі, у праведній наготі своуй. А ще мені

дадуть підйомні і новеньку сутану на м'якій підкладці, щоб не муляла рубцями тіло, та новенькі чоботи з рипом.

Я намагався розважити заклопотану братву, як міг:

— Хлопці, послухайте ліпше розвеселу притчу! До мудрого царя Соломона приухала славетна спокусниця цариця Савська. Та от біда — сукня до п'ят. Як своу принади цареві показати? "Царю, — грайливо каже цариця, — а я теж вчуся, щоб тобі бути до пари". — "І чого ж ти навчилася?" — спіймався Соломон на гачок. "А ось чого", — відповідас вона і високо задирас спідницю. А тоді бере з таці волоський горіх, кладе його поміж колінами, хрусть — і нема горішка! Соломон вмить запалився. А цариця хрупас та хрупа$ волоські горіхи, а сама усім тілом хтиво вигинасться, мов танцюс. Вже й уся підлога всіяна шкаралупою, а цариця все принадніше витанцьовус. Соломон зовсім отетерів. А його придворні сановники подивилися на це диво і сумно заспівали благочестиву молитву: "Боже, борони царя!"

І що б ви думали?

Ніхто навіть не посміхнувся...

Воістину, братіу у той день було не до сміху!

Нарешті покликали й мене.

Наш наставник старець Авімелех мав такий засушений вигляд, що в гербарій ліпших кладуть. Але, хоч і кволим голосочком, він здобувся на силі, щоб мені врочисто повідомити:

— Іоно, рабе божий, на тебе впала благодать.

Я злякався. Коли йдеться про благодать, чекай лиха. Солодко обіцяють, та гірко пити. Он коли на святого патріарха Авраама впала

божа благодать, він до того знавіснів, що мало свого синочка Ісаака не зарізав... Ач, і мене штовхають на слизьке! Я вам не тать з ножакою!

Проте Авімелех несхибно вів далі:

— Підеш, любий Іоно, у місто Ніневію...

— Ще чого, на периферію?! — одразу став пручатися я.

— Так це ж лише тимчасова роботка, Іоно...

— Ха, ще й тимчасова! — обурився я.

— Атож, бо невдовзі Ніневію буде знищено...

— І ви прагнете мене туди запроторити? — я ледь не захлинувся від гніву. — Під уламки та рууни? Самі йдіть!

— Це наказ, Іоно! — суворо гримнув Авімелех.

— Чий би?

— Самого Всевишнього!

— Ого! З небесних сфер?

— Атож! Ніневію спіткас доля Содома і Гоморри. А тобі випала честь піти туди з пророчим попередженням.

— А за що Ніневію спопеляти?

— Чувати, грішників там забагато...

— А де ух нема?

— У тому й суть: усім буде наука...

— А підйомні вже виписали? — руба запитав я, бо добре відав, що Авімелех — скнара.

— Навіщо тобі? — його аж затіпало.

— А на які кошти я житиму?

— Прохарчусшся, Іоно, святою молитвою. Шлях довгий, встигнеш назбирати повну торбу доброхотних подаянь...

— Значить, не дасте?

— Ані копійчини!

— А сутану?

— Яку ще сутану?

— Нову! З м'якою підкладкою, щоб рубцями тіло не муляла.

— Ти що, здурів, Іоно? Який же з тебе некорисливий пророк, коли ходитимеш в розкошах? Раджу тобі якесь дрантя з першого-ліпшого жебрака зняти... От у мене попервах був халат — мав сімдесят сім лат! А тобі одразу подай сутану? Підеш опудалом, у саморобній власяниці...

— Значить, не дасте? — просичав я.

— Не дам! — прогарчав він.

— А чоботи? — боровся я за свою мрію.

— Які ще чоботи? — саркастично перепитав старий зануда.

— Нові чоботи! Лискучі! З рипом!

— Може, тобі ще райські крильця дати, щоб ніжок не потомив? Але ти не журись, отроче Іоно, що не матимеш чобіт. Менше буде клопоту. А то ух ще мазати треба та взувати...

— Значить, вирушати мені голим і босим?

— Як і належить — голим і босим!

— А я не піду!

— Побійся бога, Іоно!

— А якого лиха мені ще боятися? — остаточно сказився я. — Що з голого та босого візьмеш? Чим покарасш геть знедоленого?

Я вийшов і грюкнув дверима.

А братія — одразу до мене:

— Ну що?

— Ну як?

Я відповів ум короткою, але промовистою байкою у прозі:

— Черевик уперше за свою вірну службу попросив каші. І що ж? Його за це розіп'яли в шевця...

Того ж дня я подався світ за очі: нині на дурняк і зозуля кувати не хоче.

7. ВІД ОДНОГО ВТІК, А ДРУГОГО НЕ ЗДОГНАВ

"Коли читасш біблію, більше дивусшся з

необізнаності бога, аніж з його всевідання".

Марк ТВЕН.

Старець Авімелех, напевне, галасус:

— Негідник! Дармоуд! Невдячна тварюка! Втік і зірвав відповідальне завдання самого Всевишнього!

Погані вісті не сидять на місці. Та й як йому не зарепетувати, коли не так сталось, як гадалось? Та нічого: не щодня йому слухати бридню, деколи слід почути й правду.

А я що?

Я все роблю, як того бог хоче. Адже відомо, що без божоу волі і волосина з голови не впаде, а як схоче господь, то впаде і з лисини. Значить, на те була воля божа, щоб я подався навпрошки до моря, а не в Ніневію.

Всевишній все наперед передбачив!

Коли що, я й богові скажу:

— Всемилостивий боже, а хіба ж ти не знав, що я поміняю маршрут?

Зрозуміло, аби не зронити свого незаперечного авторитету, Всевишній поблажливо скаже:

— Ха! Звісно знав, Іоно! Тому й вказівку персонально на твос ім'я спустив, бо знав, що ти усяке діло завалиш.

— Ну, тоді моя провина не варта й печеноу цибулі! Хіба не так?

— Так, Іоно, так! Я і то падаю, як за власну ногу перечеплюсь.

Оці богодухі роздуми мене вельми втішили.

До того ж, тікаючи від старого придурка Авімелеха, я наочно виявив повну некорисливість — залишив у спадок по собі пудовий хрест свій і не взяв натільні кайдани для скрушення гріховноу плоті. Хай ух бере, кому забажасться! Навіть власяницю залишив у келіу на цвяшку...

Саму Біблію взяв, аби скрізь, де ступне нога моя, заохочувати до святого письма грішників.

А заохочувати с чим!

Візьмемо хоча б скандальну історію праотця Аврама, котрий до глибокоу старості, до білоу сивизни торгував тілом свосу дружини Сари. Навіть коли Сарі минав сьомий десяток, Аврам примудрився вигідно збути уу якомусь хтивому фараонові, мабуть, схильному до статевих збочень. Інакше як це диво дивне пояснити? Адже навколо того фараона товклася ціла отара свіженьких й молоденьких красунь, навчених до усяких любовних ігрищ...

Якого ж гріховодника, питаю я вас, ота пікантна бувалиця не зацікавить?

Та вони вмить розхапають квитки і натовпом посунуть на моу літературні відправи!

І Всевишньому, як Авторові Книги, буде присмно, що я привернув до його бестселера увагу найширших кіл читачів і неписьменних слухачів.

А щоб не наражатися на ревниві нарікання Автора, слід раз у раз невтомно підкреслювати незреченну мудрість господню. Від словесного фіміаму ще ніхто не горнув носа. Хіба мені важко жонглювати словами "геніальний Автор", "сдиний у світі і неперевершений Творець", "глобальний твір". Або закрутити уже зовсім по-науковому, щоб в отих мудрагелях вже ніхто й нічого не второпав, внаслідок чого відчув свою повну розумову нікчемність.

Я й віршами можу ушкварити.

Наприклад:

Не Книга — Диво! А відтак

Писань таких ми ще не знали...

Спасибі, Автор — наш Мастак,

Що Ви нам Книгу написали!

Ясна річ, віршики погані. На рівні школярського римування. Але ух неодмінно оголосять Високою Поезією. Бо хто, питаю я вас, наважиться ух гудити, коли вони хвалебно оспівують "геніального Автора" та ще й "неперевершеного Творця"? Не побоюся висловити сміливе припущення, що за це недолуге римування мені ще й літературну премію господь дасть. Таке вже неодноразово траплялося! А коли що — додам солоденького фіміаму: брехати — не ціпом махати. Що схочу, те й змолочу.

Приміром, як восхвалити Всевишнього за те, що він надихнув Аврама з Сарою на ганебні, аморальні вчинки?

А дуже просто!

Сказав Наймудріший:

— Не будеш ти надалі називатися Аврамом. Віднині ім'я тобі — Авраам. А ти, жінко, вже не зватимешся Сарою. Віднині ім'я твос — Сарра.

Відмінність лише на одну літеру!

Хіба не дотепно?

Ну, хто тепер наважиться звинувачувати архисвятого патріарха Авраама і його цнотливу, благочестиву Сарру за гріхи якихось там блудодійних мерзотників Аврама та Сари? Та якщо хтось патякатиме, Авраам з Саррою вмить притягнуть облудника до суду за образу ухніх священних осіб!

Отак благочестиво розмірковуючи, я бадьоро міряв та міряв ногами твердь земну, неухильно наближаючись до моря.

8. ОКО БАЧИТЬ ДАЛЕКО, А РОЗУМ ГЛИБОКО

"Ми часто кажемо: "Його совість гризе..."

Ви собі уявлясте, що було б, коли б совість

справді зуби мала?"

Федір МАКІВЧУК.

Старець Авімелех наставляв:

— Не украдь!

Спирасться, бувало, обіруч на біблійний фоліант і рече:

— Не убій!

Якщо подумати, він недарма спирався на святе письмо. Адже Біблія збірник унікальних кримінальних історій. Суцільний тобі детектив! З неодмінною мораллю, як воно і годиться: злочинця настигне неминуче покарання.

Загальна думка була проста: усі люди — грішники, або ж, як по-сучасному, злочинці. Така вже людська природа, і нікуди від неу не втечеш. Бо ж неможливо втекти від самого себе! Злочин, немов тінь, чатус за плечима кожного грішника, а в грішниках ходять усі посполиті.

А з чого воно почалося?

З гріхопадіння прабатьків усього нещасного роду людського Адама і рви.

А жилося ж ум: уж — не хочу, пий — не можу!

Не знали і не відали, що воно таке батькувати долю у голоді і холоді.

А все одно потягло на крадіжку!

— Адамцю, ну-мо пішли оту яблуньку потрусимо!

— Та ти що?

— Яблучко хочу!

— Чи ти з глузду з'ухала?

— А що такого?

— Та ж Всевишній заборонив яблуню чіпати!

— Ну й дурень!

— Хто дурень?

— Ти, Адамцю!

— Я дурень?

— А хто ж іще? Ти про кого подумав?

— Добалакались!..

— Бо ти — впертюх!

— Я ще й винен?

— Адамцю, ну, подумай сам: якщо ми з'умо по манюсінькому яблучку, то хіба він збідніс? З торбою піде? Душу з нас за яблучко витрусить?

— Скупому душа дешевша гроша!

— А мені.. яблучка хочеться...

— Ну, добре, ходімо по яблука!..

А йшлося зовсім не про те, збідніс Всевишній чи не збідніс.

Не було мови й про таку дрібницю, піде він з торбою на путівцях старцювати чи не піде.

Річ полягала у принципі — забороні порушувати святі норми приватноу власності.

Але ж знов-таки сказано: не спійманий — не злодій.

Та хіба прабатьки мали кримінальний досвід? Хіба вміли вправно заховати сліди? Хіба мали поняття про алібі?

Нажерлися яблук та й полізли спати у кущі!

Застукав ух Всевишній на гарячому, а ці недотепи одразу розрюмсалися та й розкололися:

— То вона мене на гріх звабила!..

— А мене — яблучко...

А Всевишній ум на те повчально проказус:

— На чужий коровай рота не роззявляй!

Перехресний допит, діло в суд, останнс слово перед вироком і — "в дальний путь, на долгие года", туди, де і холодно, і де голодно...

Цікаво, що тоді було запроваджено перший у світі фах — професію сторожа. Бо приставив Всевишній до яблуні на варту приватноу власності херувима з вогненним мечем. Але той перший гріх глибоко закорінився — усі хлопчаки і досі з яблунь починають.

От Каун, той уже був тямущий мужик! Він постарався все обмізкувати наперед. А коли порішивтаки свого брата Авеля, то навіть і в думці не мав колотися.

Всевишній, що провадив слідство у тій найпершій "мокрій" справі, дуже хитро, ніби мимохідь запитав прадавнього мордувавцю:

— Кауне, де Авель, брат твій?

А Каунові хоч би що — затявся, та й годі:

— Запитайте у нього самого! Хіба я сторож йому? Звідки знати мені, де він вештається і байдики б'є?

— Так уже і не знаєш?

— У мене своух справ — по саму зав'язку! Тільки встигай повертатися...

Якщо розібратися, то божа Канцелярія — це вселенський карний розшук, в якому янголи, херувими і серафими слугують судовими виконавцями. Архангели — верховна колегія. Але всі діла вершить премудрий Всевишній, сам-один у трьох лицях: бога-Слідчого, бога-Прокурора і богаСудді.

Та ось що не подобається в цій небесній каральній установі, особливо з огляду на прийдешній поголовний Страшний суд ("злочинців буде покарано!"), це повна відсутність хоч такоу-сякоу адвокатури. Захиститися — ніяк! То вже, знаєте, не демократично...

Але про що це я думаю?

Геть з голови крамолу!

Хіба не мене, смиренну овечку, обрано для втілення у життя смертних задумів бога-Слідчого, бога-Прокурора і бога-Судді? Сказано: путі господні незвідані. То мені тільки здасться, що простую я навмання. Насправді мене веде Промисл божий туди куди слід. Вибач, о Милосердний, мимовільний гріх мій незумисного розумування! Адже тобі. Всевидющому, згори видко, що я прудко прошкую на завбаченому тобою шляху. А твоя путь — істинна! Зваж, господи: не всякі жарти чогось варті...

Уже надвечір я примандрував до портового міста Іоппіу, щоб далі подорожувати морем. Головне, опинитися якнайдалі від приреченоу Ніневіу. Цікаво, де тут найдешевша корчма?

Усі ліхтарі на захланних вуличках Іоппіу були розбиті з підозрілою послідовністю. Та я чомусь не звернув належноу уваги на це похмуре застереження з явними візуальними натяками. Ковзнув бездумно очима, та й усе. А дарма.

9. ДУМКА ДУМКУ ГОНИТЬ

"Не той кінь, що в болото увезе, а той, що

з болота витягне".

Народне прислів'я.

Тьмяно було в благенькій корчмі. В одному кутку ледь блимав каганець, в другому конала тоненька свічка. За дверима, зовсім неподалік, хлюпало море.

Як на голодного, пахощі тут — запаморочливі. А в мене у кишенях — ані шеляга. Якщо мене звинуватять у тому що я на дурняк досхочу нанюхався смачненького, у мене й мідяків нема, щоб оплатити апетитні пахощі дзвоном.

Трапляються моменти, коли за шматок ковбаси чорту душу віддаси. Без грошви закон один: уж очима, а рукам зась. А в кого в руках, у того і в зубах. Та нічого: кмітлива людина як не руками, то язиком візьме. Мошвою і дурень трусити може...

Потроху очі призвичаулися до пітьми. Ясна річ, сюди позбиралися на нічліг різні безпритульні лобуряки. Зараз нажираються і напуваються, потім спатимуть покотом, впритул один до одного, щоб тепліше було.

Усе це був люд убогий: тільки й грошви, що на полумисок юшки та келишок сивухи. Але ж юшка яка — ложка сторч стоуть! Тільки у кутку, під каганцем, двос смакують не з келишків, а хлебчуть прямо з грубенького барильця та маслаки з чималими шматурами м'яса гризуть. Над мисюрою парус — харч свіженький, щойно з вогню...

Один з них — довгий і худющий, мов корабельна щогла. Морда — з самого профіля. Другий — низенький і товстенький, немов дбайливо натоптана усяким добром торба. Пика — з самого кола. Обидва — у строкатих блузах, в яких полюбляють хизуватися мореходи.

На них я й націлився. Тільки чекаю слушноу нагоди.

Чую, щогловидий поважно каже:

— А гарно украсти і на зуб не попасти!

Його приятель не встиг і рота розтулити, як я вже вклинцювався в розмову:

— Пхе! Поганеньке ремесло'ліпше доброго злодійства...

Строкатий з профілем одразу на мене:

— А ти хто такий розумненький?

Я статечно відповів:

— Без плуга — не орач, без молота — не коваль, а без Бібліу — не оповідач.

— Невже Біблію масш? — вразився він.

— Авжеж!

— Де ж ти отакий скарб роздобув?

— То моя справа...

— І читати по писаному вмісш?

— А чого б я Біблію на горбі тягав?

— То сідай до нас, юний отче, за кумпанію...

Я сів і негайно вдарився у спогад:

— Наш піддячий любить борщ гарячий. А як голодний, зжере і холодний.

— Складно кажеш!

— Слово почусш, та не зжусш.

— То пригощайся — у нас на трьох стане!

— Гріх непрощений — усти хліб немащений. І усти хочу, і горло дере...

— Та ж ось барильце!..

І пішло, і поухало...

— Веселий ти хлопець, отче! Ану розкажи щось з пісанія, щоб ні в тин ні у ворота!

— Можна, — кажу я. — Ось послухайте.

Тут уже всі присутні в корчмі присунулись ближче. Навіть корчмар залишив свос місце за шинквасом і завис наді мною.

10. КОМУ СМІШКИ, А КОМУ ГОРЕ

"Раптом на очах віруючих з-під риз випала пляшка з самогоном, заткнута кукурудзяним качаном. Піп не розгубився. Він суворо поглянув у бік ікони "Тайна вечеря" і сказав:

"Якщо вечерясте, то вечеряйте, а пляшок сюди не кидайте!"

Федір МАКІВЧУК.

— Чули про Мертве море, в якому навіть жаби не живуть?

— Та чули...

— А чого воно мертве?

— Та хтозна...

— А я знаю!

— Чому ж воно мертве?

— А тому, що під водною гладінню поховано стільки пропащих душ, що все живе гине...

— Невже?

— Точно кажу! А сталося це так...

На тому місці, де тепер смердить мерцями море, колись стояли рядком два великих міста — Содом і Гоморра. А перед тим, як погрузнути в море, обидва міста погрузли в розпусту. У Гоморрі жінки покинули чоловіків і втішалися любов'ю поміж собою, а в Содомі все сталося навпаки — поміж собою любилися чоловіки. Уявляєте?

Дізнався про ці неподобства Всевишній і дуже розгнівався:

— Я що людям наказував?

— Любитися і розмножуватися! — хором відповіли йому янголи.

— А що роблять люди в Содомі та Гоморрі?

— Люблятьcя, але не розмножуються! — відповів янгольський хор.

— А що станеться, коли ця пошесть поширитьcя по всій землі?

— Вимруть усі люди!

— Що ж робити?

— А бог знас!

Всевишній і справді знав: винищити безплідних порушників до ноги, та й по тому.

А жив у Содомі праведник Лот, рідний небіж патріарха Авраама. Він дружину не покинув. Тому й двох дочок мав. Обидві дочки — дівки непорочні, бо женихи між собою кохалися.

Послав Всевишній до Лота двох янголів з наказом:

— Хай до ранку покине місто з усім сімейством. Хай ідуть вони світ за очі і не озираються. Якщо озирнуться, лихо буде.

Прийшли янголи до Лота. Та ледь переказали божий наказ, як перед Лотовою халупою зібрався цілий натовп розбещених содомитів.

— Лоте! — нахабно вимагають. — Ану, подай нам своух янголяток!

— Та що ви, люди! — каже ум Лот. — Як вам не сором? Адже це янголи!

— ух нам і треба!..

— Ліпше я вам своух непорочних дочок на поталу віддам...

— А навіщо вони нам, коли ми від власних молодиць повтікали?

Даремно вони галасували: янголи розлютилися і дали добрячоу прочуханки усьому натовпу.

А вранці пішов Лот з міста. За ним — сімейство. І чують: за спинами у них грімотить, гуркоче, на всі голоси волас. Лотова жінка озирнулася і

навіки остовпіла. Лишився праведний Лот без жінки. Поселився він з дочками у печері, подалі від людей.

А далі я вам прямо з Біблію прочитаю.

Ось слухайте:

"у жив Лот в печері, і з ним дві дочки його.

І мовила старша молодшій: батько наш старий; і нема чоловіка на землі, який увійшов би в нас за звичасм всісу землі.

Отож напоумо батька нашого вином, і переспимо з ним, і поновимо від отця нашого плем'я".

Я навмисне зупинився на найпікантнішому місці і зітхнув:

— Ех, без добавки і горілка не смачна...

— І справді! — зголосився сам корчмар. — Дозволь, вчений отроче, я тебе почастую?

— Благословляю намір твій! — не пручався я під нетерплячі вигуки слухачів.

— Ось тобі чарочка, юний отче, читай далі...

"І напоули отця свого вином тісу ночі, і пішла старша і переспала з батьком своум; а він не відав, коли вона лягла і коли встала.

Наступного дня старша мовила молодшій: ось, я спала вчора з батьком моум; напоумо його вином і цісу ночі; і ти піди, спи з ним, і поновимо від отця нашого плем'я.

І напоули батька свого вином і цісу ночі; і пішла молодша, і спала з ним; а він не відав, коли вона лягла і коли встала.

І поробилися обидві дочки Лотові вагітними від батька свого.

І народила старша сина і нарекла його ім'ям: Моав, (кажучи: він від батька мойого). Він отець моавитян понині".

І молодша також народила сина і нарекла його ім'ям: Бен-Аммі, (кажучи: він син роду мойого). Він отець амонитян понині.

Аж тут низенький товстун розхвилювався:

— А чому ж господь за отакі аморальні вчинки не покарав старого гріховодника з молодицями? Інших, бач, карас, а цих — ні! І невже поблизу вже й чоловіків не було?

— Як не було? — загарячкував і корчмар. — А вино? Ти забув про вино! У кого ж хтиві дівки вино купували, коли не в корчмарів?

Розбурхався і щогловидий:

— Не розумію, як це можна переспати з непорочною дівахою і навіть не помітити? Знову ж таки: хто йому новонароджені — сини чи онуки?

А тоді в один голос — до мене:

— Отче, а що ти скажеш?

Я замислився, а потім мудро вирік:

— Дуже складні ваші запитання. Справа ця і дійсно надзвичайно заплутана. Без пляшки в ній нічого не добереш! А щось пляшки я й не бачу...

— Зараз буде, отче. Одна мить!

11. ЩО ВЗЯТО, ТЕ Й СВЯТО

"Духовенство носить плащ убогості, яким приховус секрет уміння збагачуватися і забезпечувати себе всілякими насолодами".

К.ВОЛЬНЕЙ.

Черепок тріщав, мов твердь небесна за часів Всесвітнього Потопу...

Сурми сурмили архангельські...

Груди палило, мов я пекельноу сірки наковтався...

З рота виривалося смердюче дихання...

Фу! Аж самого нудить...

О господи!..

Перед очима стрибало, пливло і гойдалося. Стіни похитувалися, немов п'яні. Стеля раз у раз ніби падала на мою бідолашну голівоньку. Звідусіль рипіло, скреготало і грюкало. Ложе совалось піді мною туди-сюди, немов намагалось скинути мене на підлогу.

Свята трійце, де я?

Раптом двері відчинилися, а на мене посунула така фігура, що я аж отерп.

Фігура була без одного ока, без одного вуха, без однісу руки і без однісу ноги. Голова хвацько пов'язана яскраво-червоною хусткою, зі смаком дібраною під колір носа. Строкатий тільник і широкі, як море, штани довершували вбрання. За широким шкіряним поясом стирчав набір кинджалів. На лівому боці теліпалася шаблюка. А на сдиній руці з засуканим рукавом був витатуйований череп з кістками навхрест. Той хрест був явно не божеського походження.

Та я з присмністю зауважив, що ця напівлюдина тримас напоготові в своуй сдиній руці вже відкорковану пляшку і приязно до мене всміхасться.

Чого б це?

— Що, прочумався, випивохо! — лагідно прохрипів переполовинений незнайомець. — На ось, похмелися! Кращих ліків не знайти — по собі знаю...

Я присмоктався до пляшки, мов до цілющого джерела. Одразу полегшало. Я відчув, що набуваю звичноу форми, гідноу мого сану,

— А де закусь? — жваво наполіг я. Кожному святеннику відомо: завжди слід вимагати більше, коли тобі щось дають і так.

— Отакоу! — здивувався мій несподіваний рятівник. — Ще й закусь йому у ліжко піднось! — він сунув руку до кишені і витяг тверду, як наждак, галету. — На, жери, паскуднику!

Бач, зичливо всміхасться, а сварить...

— Ти хто? — запитав я, зубами викрешуючи з галети іскри.

— Як то хто? — знову здивувався він. — Я капітан Бен-Акула, майбутній адмірал майбутньоу розбійницькоу флотиліу.

— А це що? — я кволо повів рукою навколо.

— Мій флагман "Зі святими упокій".

— Ах, то це корабель морських розбишак! — нарешті остаточно прозрів я. — То ось чого ліхтарі були порозбивані!

— Авжеж...

— Чого ж я тут?

— Бо найнявся.

— Ким?

— Капеланом. Тепер у нас повний керівний комплект — капітан і капелан.

— Щось не пригадую, — непевно промимрив я.

— А що тут дивного? — розсудливо мовив він. — Тебе ж учора двос моух лобуряк ледь на руках принесли. Та ще твою дуже веселу книгу. Ти ж пообіцяв влаштувати на судні колективну читку, щоб навернути корабель на маршрут істинний...

— І де ж ми зараз?

— У відкритому морі.

— Жах! — простогнав я.

— Ніякого жаху нема — не потонемо, — хибно зрозумів мене капітан Бен-Акула і, аби до кінця заспокоути, свос запевнення обгрунтував: — Я переловив усіх щурів і ув'язнив до мишоловок, щоб не повтікали. А поки щури з корабля не втечуть, судно нізащо на дно не піде. Це кожен моряк знас! До речі, отче, як тебе звати? Я й досі не знаю, бо вчора ти лика не в'язав...

— Звуть мене Іона! — поспішив я урвати його паплюжні для мого сану спогади.

— Аз якого роду?

— Мій батько — гицель Амітай з коліна Зебулона.

— А де ж він котів обдирав... тобто де ти народився, хочу я спитати.

— У місті Гад-Хефер.

— І хто ж ти за святенницьким фахом?

— Я, Акуло, пророк.

— А звідки це тобі відомо?

— А в мене диплом с! Я закінчив школу пророків, вперше засновану великим Самуулом!

— І багато таких?

— Та як сказати... Розрахунок простий: щоб на кожен базар у кожному місті стало хоча б по одному пророку...

— А що воно, власне, таке — пророк? — сдине око капітана засвітилося цікавістю.

— Пророк, Акуло, це людина, яка не знас нічого, але здогадується про все.

— Брешеш!

— Собака бреше, а не пророк!

— Ану, відгадай тоді, навіщо я оголосив додатковий набір в команду моух розбишак?

— Ну, це для мене дрібниця: щоб не боятися ні бога, ні чорта!

— Ти диви — вгадав! — він підсів до мене ближче. — А навіщо це мені не боятися ні бога, ні чорта?

— Щоб грабувати і скарби збирати.

— І коли ж я розбагатію? — вихопилось у нього.

— Дай червінця.

— Навіщо?

— Інакше пророцтво не справдиться.

— На два! То коли?

— Як тільки зустрінеш купецький корабель і випорожниш його, як я оцю пляшку.

Я узяв у нього пляшку й присмоктався.

Він стежив за процедурою з непідробним хвилюванням.

— Не лишай ні краплі! — ще й заблагав наприкінці.

— Будь спок! — втішив його я.

Сеанс пророкування проходив напрочуд вдало. Настрій мій значно поліпшився. У голові вже не сурмили архангели і твердь небесна не репала. За бортом лагідно плюскотіли хвилі. У кишені подзенькували червінці. Благодать! Я витяг пачку "Фіміаму" і з насолодою воскурив.

— Іоно, ану дай і мені фіміаму, — попросив капітан.

Отакоу! Його прохання мене вкрай засмутило. Ой, як важко було відмовляти такій благородній людині! Але що я мав робити? Адже нас у школі навчали тільки брати, а давати — не вчили. Хіба ж я винен, що мене випустили у світ до мирян неуком?

Однак, з поваги до капітана, я обрав одну з найбільш делікатних форм відмови.

— А чи знасш ти, Акуло, — слейним голосом запитав я, — що палити шкідливо?

— Ні, не знаю, — похнюпився скалічений у битвах ватаг піратів, — бо я неписьменний...

— А між тим, — велеречиво повчав його я, — куріння дуже шкодить здоров'ю. Щоб ти знав, одна цигарка вбивас коня!

— Зроду не бачив коня з цигаркою в зубах, — розгублено промимрив він. Та ж я — не кінь!

— Тим паче! — наполіг я. — Людині куріння вкорочус життя наполовину. Приміром, скажи: скільки тобі зараз років?

— Неповних сорок п'ять, — відповів морський бувалець.

— Ну от бачиш, — співчутливо зітхнув я. — А все чому? Бо куриш! А якби не палив, тобі вже було б повних дев'яносто!

Поки майбутній адмірал майбутньоу флотиліу намагався збагнути цю математичну нісенітницю, я спокійно докурив "Фіміам".

— Коли будемо усти? — діловито запитав я наувного, як дитина, переполовиненого тесаками розбишаку. Я інтуутивно передбачав, що скоро він сам особисто за моум столом слугуватиме. Дарма що з одною ногою! Хіба не святе діло — зробити з морського вовка покірну овечку божу?

Та не встиг Бен-Акула відповісти, як з дозорноу бочки загорлали:

— Прямо по курсу — "купець"!

— Ну,, Іоно, — вразився моум пророкуванням капітан, — ти як у воду дивився...

— Свистати всіх нагору! — хутко нагадав йому я.

12. ДЕ ХРАМ — І Я ТАМ

"Лякас миша кицьку, та сама з нори не вилазить".

Народне прислів'я.

Морські розбишаки — хлопці всі такі, що й у дідька на рогах хвоста зав'яжуть — миттю обліпили борти та щогли. Майбутній адмірал Бен-Акула грізно гупав протезом на капітанському містку. Корабель "Зі святими упокій" наужачився списами, алебардами, абордажними гаками. Один я лишився у трюмі: мені й звідси все добре видко і чутно.

Два судна невідворотно наближалися одне до одного.

— Будем битися чи миритися? — гучно заволав Бен-Акула, коли кораблі наблизились на звук голосу.

— Битися! — відповіли з купецького судна. — І вам зиск буде, і нам втрат менше!

"Про що це вони?" — здивувався я.

— Молодця! — схвалив героучне рішення гендлярів наш капітан. — А що у вас на борту?

— Сандалове дерево, червоне дерево, золото...

— Оце нам! — заволав капітан. — Золотом бийтеся!

— Так у нас золото чорне — невільники.

— Тьху на вас! Ніколи не повірю, що ви без грошви! Невже ані шеляга не масте?

— Та дещо с... А до того ще — кокосові горіхи з прохолоджувальним напосм! Та кілька ящиків рому, по двадцять пляшок у кожному!

— Оце усе — нам!

— Зараз!

І за мить з купецького корабля долинула суто військова команда:

— Балісти заряджай! З лівого борту — приціл на палубу грабіув постріл!

Заскреготали натягнуті линви. Біля бойових споруд застигли балістіаріу. Дружно гахкнули велетенські ложки баліст. Злетіли ядра і з моторошним виттям швигонули до нас. Але не долетіли і шубовснули у воду.

— Ви що, подуріли? — обурився Бен-Акула. — Ще один такий постріл, і я вас усіх перевішаю на реях! Я нікому не дозволю отак безглуздо губити добро!

— Та це лише пристрілка! — поспішили з поясненням купці. — А стріляли ми кокосовими горіхами. Вони у воді не тонуть. Можна виловити.

І схидно запитали:

— А ви що, хотіли б, щоб ми одразу бабахнули по вас шрапнеллю з монет?

— Ну-ну, — примирливо пробу бнявив зніяковілий Бен-Акула. — Ну, погарячкував... З ким не бувас... А ви розумно вчинили, нічого не скажеш!

— З правого борту — постріл!

Знову рвучко злетіли ложки баліст. Гуркіт розітнув повітря. Кокосові горіхи прошили вітрила і покотилися палубою.

— рсть! — радісно повідомив капітан. — Влучили! Бийте нас далі!

— З лівого борту — постріл!

Лівий борт ляснув ложками, а на палубу рясно сипонуло монетами.

Піратів вмить ніби з ніг позбивало. Усі враз попадали навкарачки.

— З правого борту — постріл!

На палубу порснуло коштовним камінням. Усіх немов ураганним подмухом з ніг змело. Ніхто не встояв! Ну й бійка — жахна!

— Ура! — гукнули на купецькому судні. — Добиваймо бандюг пляшками!

— Полундра! — злякано заметушився капітан.

Я теж затамував подих.

Що ж це буде, о господи?

Та хлопці-молодці всі, як один, трималися напохваті. Жодна пляшка не ляснула на палубі. Хлопці спритно виловлювати ух на льоту, не даючи розбитися.

Ото вишкіл — зразковий!

Аж раптом морська битва вщухла. Певно, у купців вичерпався запас.

Однак Бен-Акула про всяк випадок запитав:

— Це вже все?

На купецькому судні щиро здивувалися:

— А вам хіба мало?

— Ну, тоді бувайте!

— І ви теж!

— Ідіть з миром!

— А вам попутного вітру!

Судна розійшлися як у морі кораблі.

— Боцмане! — гукнув Бен-Акула.

— Я тут, капітане!

— Які у нас втрати?

— Жахливі, капітане, — винувато похнюпився боцман.

— Доповідай, нічого не криючи.

— Біда сталась! Не встиг я взяти пляшки на облік, як ух з півсотні вже встигли висмоктати.

— Ого!

— Авжеж! Мабуть, взяли на борт зайвих відмінників з пиятики. Ондечки ходять з червоними пиками, аж затинаються...

— Ну-ну, бувас! Такі збитки навіть у винмагах передбачені. Називаються — склобій.

— А так, щоб було чим з-під поли торгувати та ще й у неурочний час з випивох три шкури дерти...

— Облишмо зайві балачки.

— Ваша правда, капітане...

Аж тут Бен-Акула велично випростався і змахнув сдиною рукою, закликаючи ватагу до уваги.

— Гей, хлопці! — владно гукнув він. — Гроші і коштовності — на бочку! Не будемо чинитися — будемо ділитися! Кожному катюзі стане по заслузі!

Як? Отаке всенародне свято та без мене?

Я прожогом рвонув на палубу.

— Ось і я!

13. НЕ БУДЕ РИБА РАКОМ

— Чувати, хоче він наставити на путь істинну, — Фанфулик зневажливо сплюнув.

— Хай робить, чого його навчили, — мирно озвався Бочан. — Нам вже однаково нічого не допоможе.

Ярослав ГАШЕК.

Усе було б добре, але я ніяк не міг викишкати з пам'яті оте чарівне видовисько — добряча, мало не до колін купа сонцесяйних монет і набагато менша, але й набагато коштовніша купка зірчастих діамантів.

А де зараз ота купа і ота купка?

Розпорошилися по чужих кишенях!

І як би це мені примудритися та зібрати ух знову докупи?

Мета ніби не з досяжних...

А загалом до мене ставляться добре. Авторитету я набув неабиякого. Моя популярність з дня на день зростас. В очах команди я стаю зразком і прикладом. Кожне зречене мною слово жадібно ловлять і побожно переказують.

От і зараз мимохідь чую оповідку про мою принципову сутичку з боцманом, другою після капітана людиною на судні:

— Боцман каже йому: "Іоно, вип'смо винця натурального?" А святий отець твердо стоуть на свосму: "Краще денатурального". Дотепна людина наш капелан!

— А як він здорово виступив на лекціу про шкідливість випивки, яку заходився читати капітан! — захлинасться інший. — Іона встав і смиренно мовив: "Капітан вам розкаже, а я його оповідку проілюструю". І до того наілюструвався, що аж до ранку у трюмі зелених бісенят ловив... Гідна наслідувань людина!

Словом, діла ідуть, язики плетуть, а ніхто й гадки не має, що я весь час обмізковую, як би ото ще раз побачити дві чарівні купи, сполучені докупи. Ніхто не чує, як нишком щовечора я уклінно молю Всевишнього:

— Господи, нашли на нас хоч такого-сякого штормягу!

А зранку я знову — серед грішників. Дивлюся, як дурять вони один одного, кидаючи на бочку чорні кубики з білими цяточками, або ловлять акул і шукають в ухніх неситих утробах пляшки (закорковані, звичайно). Нудота сказитися можна.

А на морі — гладінь. Навіть за борт поглянути гидко.

— Господи, коли ти нашлеш на нас хоч миршаву бурю? Адже один твій подмух, о господи, і море враз збуриться...

План я розробив простий, але, з огляду на морські забобони, дуже дійовий. Ледве господь дасть шторм, я нишком повипускаю з мишоловок корабельних пацюків і першим запанікую:

— Щури тікають! Рятуйся, хто може! Спасіння наше — в десниці божій!

Безумовно, у штормовому хаосі ніхто не добере, куди голодні тварюки тікають: за борт чи в камбуз по недоудки. Масовою втечею щурів з мишоловок я досягну приголомшливого морального ефекту. Це буде для них немов грім з ясного неба. Адже завдяки мудрій вигадці капітана пірати звикли почувати себе у цілковитій безпеці, мов у бога за пазухою.

На цьому перший етап залякувальноу обробки грішників буде завершено.

Етап другий: серед грому і блискавок (декораціу — во!) я пророкую близький кінець судна, по самі бильця навантаженого неспокутаними гріхами, лихом та кривдою. У зв'язку з цим я миттю засновую і очолюю житлово-кооперативне товариство для вимолювання теплого містечка на небі з окремим персональним райським кущем.

За готівку — монети і нікчемні коштовні камінці — благополучна й успішна подорож за маршрутом "Земля — Небо" гарантована.

Примітка: хто зажилить хоч копійку, до самісінького Страшного Суду кипітиме у пекельному казані, з головою занурений у смолу та сірку. Та ще дідьки рогаті штрикатимуть в бік іржавими вилами...

Коротко кажучи, наслідок операціу під кодовою назвою "Рятуйте ваші душі" мусить бути один — усе награбоване й накрадене опиниться в моуй торбі.

На цьому другий етап обробки буде завершено.

Третій етап, тобто роз'яснювальний, чому не відбувся кінець судна, я вирішив не проводити. Ліпше одразу по акціу "Рятуйте ваші душі" сяду в шлюпку (торба, звісно, при мені) і віддам швартові кінці.

Та на превелику мою скорботу, усе це — в непевному майбутті. Навіть благенького вітерця катма...

Я спересердя плюнув за борт в свічадо неозороу калюжі (хіба ж то море без хвиль з баранцями?) і вже вкотре подумки взмолився:

— О господи, подай штормягу!

14. ТОРОХ, ТОРОХ ОБ СТІНУ ГОРОХ!

"Перебила свиня "Отче наш",

нехай тепер сама молиться".

Народне прислів'я.

Буря шаленіла.

Блискавки несамовито шматували хмари і пірнали у чорні хвилі, що насувалися стіною.

Оглушливо реготав грім.

З усього було видно, що божий посланець Іллягромовержець цісу ночі виконас тижневу норму. Бач, яку розвинув штормівщину! То байдикував, а тепер, немов здурілий, наддас до плану...

Корабель "Зі святими упокій" стогнав усіма шпангоутами. Страхітливо скрипіли щогли. Замість вітрил на реях лопотіло якесь незугарне шмаття. Морські розбишаки попадали на коліна і палко молилися своум однооким, одноруким та одноногим божкам.

Аж раптом велетенська хвиля підняла нашу посудину мало не до роз'ятреного Іллюшею неба, а звідти вдарив такий грім, ніби твердь небесна розкололася.

У цей слушний момент я й запанікував:

— Щурі тікають!

Ефект був надзвичайний.

У непевному освітленні блискавок я з присмністю спостеріг, що навіть боцман пополотнів, хоч мав таку чорну шкіру, ніби одвіку коптився у пеклі і вмивався самісінькою смолою.

— Рятуйся, хто може! — заволав якийсь придурок. У нашій святенницькій справі що добре — завжди знайдеться дурень, який ладен щиро увірувати в будь-яку нісенітницю. Увірувати і гаряче підтримати палким галасом.

Я вже встиг вдертися на імпровізовану трибуну, складену з рятувальних кіл (обережність ніколи не завадить!) й розвинув мудре гасло невідомого мені придурка:

— Грішники! Не тіло, а душі своу безсмертні рятуйте! Божий суд ось зараз гряде!

Зрозуміло, такоу ахінеу морські вовки ще ніколи не чули, тому вона справила належне враження: всі голови повернулися на мій закличний глас.

А я не вгавав:

— Істинно кажу: щурі тікають — настас кінець судна. Погляньте на небо!

Усі слухняно звели очі горі.

— Що ви бачите? — запитав я.

— Хмари та блискавки! — пролунало у відповідь одразу кілька голосів.

Отут я наполіг:

— А я хмари наскрізь прозираю і бачу: на блискучому престолі Всевишній сидить, один у трьох лицях...

Усі з подивом втупились в мене.

— А він що — триголовий? — запитав чорношкірий боцман, явно темний язичник.

— Це в нього після перепою в очах троуться, — з усмішкою гісни пояснив капітан Бен-Акула. — Не звертайте уваги, хлопці. Зараз наш п'яничка почне у трюмі білих слонів ловити. А тепер слухайте мою команду: баласт за борт!

Спокій капітана подіяв на піратів благодійно. Вони повеселішали, ніби й буря вже вщухла.

— Стійте, грішники! — у розпачі відчайдушне заволав я. — Не слухайте капітана! То не ваш славний Бен каже, а сам князь пітьми Вельзевул глаголить його безбожними вустами!

— Що? — нараз визвірився капітан. — Бунт у мене на борту?!

— Всевишній все бачить, все чус! — підвищив я свій пророчий глас. — Він бачить, як ви погрузли в гріхи, немов у смердюче баговиння. Він чус, як радісно скрегочуть зубами чорти у пеклі, весело і завзято готуючи казани для чистки ваших чорних душ.

— Ну? — запитав капітан боцмана.

— Меле, неначе з гарячки, — висловив припущення той, виблискуючи білими зубами.

Та я ух заглушив громоподібним закликом:

— Грішники! Купуйте у мене, поки не пізно, небесне блаженство за гроші та камінці, здобуті злодійством і розбосм! Спокутуйте гріхи ваші тяжкі. А гріхів у вас ой як багато! Господь сказав — "не убій"! Таж хіба ви слухастесь? Господь суворо наказав — "не кради"? А ви що дісте? Зирите неситими очима на праведно накопичене добро ближнього! Навіть один у одного намагастесь останню копійчину видурити! Жах! Господь радить "вдарили тебе по кишені... тьху!.. по щоці, підставляй другу", а ви хіба засвоули божеську науку? Ой, буде вам непереливки, ой, буде!..

Капітан Бен-Акула усе більше хмурнів, слухаючи мою пастирську проповідь.

— Боцмане, — нарешті зловісне процідив він, — чи не здасться тобі, що цей знахабнілий п'яндига розхитус нашу залізну дисципліну?

— Так точно, капітане!

— Морально розкладас наш бойовий колектив?

— Ваша правда, капітане!

— Сіс у наших рядах чорну зневіру?

— Факт, капітане!

— То що з ним робити?

— На рею його, капітане! — кровожерно прохрипів чорний, як із печі, боцман.

— Ні, краще за борт — замість баласту. Нічого з ним не станеться, бо п'яному море по коліна. А прочумас — знову людиною буде.

Не встиг я отямитися, як боцман зробив з професійного пророка позапланового мученика. Схопив мене здоровезними ручиськами, підняв угору, мов пух-перо, та й швиргонув у морську пучину.

Хана тобі, Іоно!

Гаплик!

15. ДИВО ЯК СИТО, А ЧУДО ЯК РЕШЕТО

"Чудеса там, де в них вірять, і чим більше вірять, тим частіше вони трапляються".

Дені ДІДРО.

Аж тут сталося чудо.

Тільки-но я шубовснув у воду, як одразу зіп'явся на ноги. Хоч і похитувало, та стояв твердо.

Неймовірно, але факт!

Спершу я власним очам не повірив — море було мені точнісінько по коліна.

До того ж і буря вщухла: певно, Іллюша вже відгасав тижневу норму.

За кілька ліктів від мене погойдувався на розлогих хвилях грізний піратський корабель "Зі святи-ми упокій". А я стояв серед безмежного морського простору, мов у справжнісінькій дощовій калюжі!

Команда отетеріло лупала очима на мене, а я очманіло лупав очима на команду.

Капітан Бен-Акула поліз сдиною рукою у власну чуприну.

— А таки правду старі люди кажуть, — нарешті вичавив він із себе, — що п'яному море по коліна. Я ж казав, що він насмоктався, як лин мулу. Казав чи не казав?

— Казали, — засвідчив боцман. — А все-таки краще було б його на рею.

Ач який!..

— Якщо на рею, — зауважив капітан, — то він би засмердів нам усю палубу.

— Але рея мас і переваги, — обстоював свою переконання боцман. Уявіть, що поряд з чорним клаптем з черепом та кістками висить вискалений кістяк і вистукус суглобами склянки. Та купці від жаху самі споряджали б до нас кораблі з доброхотними лаяннями!..

Поки між капітаном та боцманом точилася чисто теоретична дискусія про принади й переваги умоглядних постулатів "за борт" та "на рею", я гарячкове оцінював ситуацію. Згідно випробуваних, канонічних настанов з першооснов пророцтва серед неорганізованого базарного натовпу.

У мене на руках було три козирі: щурячий забобон і два чуда — море по коліна і раптове припинення бурі.

Ото дав мені господь!

Не скористатися з цих виняткових умов — все одно що взяти найтяжчий гріх на душу. Та я нізащо не припущу й натяку на гріховні помисли! Праведник я чи нікчемна ганчірка?

Якби я не скористався цією чудовою нагодою з трьома козирними тузами на руках, а братія дізналася про цей віроломний злочин, колегія, поза усякими сумнівами, прирекла б мене до спалення живцем як огидного відступника і мерзотного сретика. Та я й сам з отакого знавіснілого запроданця віри святоу з живого б шкіру зідрав! Сіллю б його рани посипав! На тоненьких патичках смажив би його! Аби усвідомив негідник, що то значить — вчинити злочин...

Ху, аж сам розхвилювався!

Канон глаголить: будь-яке чудо — це золоте дно. Хоч би дивовижа й сталася посеред моря...

Та й справді: якби чудо не давало прибутку, навіщо тоді були б чудеса?

16. БАГАТО р ДУРНІВ, ТА НЕ ВСІ ВКУПІ

"Небесний царю! Суд твій всус,

І всус царствіс твос".

Т.Г.ШЕВЧЕНКО

Від усіх тих благочестивих думок я споважнів і знову подав глас пророчий:

— Грішники! Істинно глаголю вам з пучини морськоу: бачите, Всевишній явив перед негідні його милості очі ваші справжнс чудодійне

диво — підклав під ноги моу серед бурхливих хвиль надійну твердь і одним помахом припинив бурю, яка мала поглинути вас усіх без покаяння та відпущення страхітливих гріхів ваших.

Я врочисто помовчав, щоб надати словам моум ще більшоу ваги. А тоді спитав:

— А що це означає? А ось що: гряде божий суд! Всевишній на престол сяде з точними лихварськими терезами у руках. Сяде і покличе на суд, приміром, боцмана: "Чорний душогубе, де ти?"

— Ось я! — озвався з борту спантеличений моум дивовижним нахабством боцман.

— І запитає Всевишній, мов суворий митар: "Боцмане, чи брав ти на душу гріх убіснія людськоу плоті без мого дозволу?"

— Брав, о господи! — скрушно простогнав боцман.

— Запитає Всемилостивий: "Чи крав ти, чи бажав добра ближнього свого?"

— Крав і бажав, пане, — похнюпився боцман.

— "Чи плюндрував ти, мов препоганий козлище, чесноти дів непорочних? Чи стрибав ти, яко хижий тигр, на доброчесних жон ближніх своух?

— Плюндрував, мов козлище, і стрибав, яко тигр, — зі сльозами каяття в голосі заскиглив боцман. — Нікуди правди діти, ваше Верховенство...

— "Ай-яй-яй! — засудливо похитас сивою головою Всевишній. — І як тобі не сором, боцмане?"

— Ой, сором, ваша Вельможність! Ой, сором...

— "Отож, горіти тобі, боцмане, довіку в гесні вогненній, бо твоуй зчорнілій душі вже ніяка чистка не допоможе".

Нещасний боцман затремтів, немов скрутила його люта пропасниця.

А я неухильно виспівував свосу:

— "Але, о господи, — змолиться наш боцман, бо щиро усвідомив свою злодійську провину, — грошву і камінці, що випали на мою долю після розбійного нападу, я віддав у храм божий на свічки. Прошу списати цей ганебний гріх пограбування з мого вкрай обтяжливого для душі балансу".

Боцман одразу пожвавішав і кинув на своух спільників радісний погляд.

— А далі боцман скаже: "А на ті кошти, боже мій, слуги твоу навіть тонюсінькоу свічечки не купили..."

— Куди ж ви, облудники, ух поділи? — вмить збурився чорний боцман. — У шинок понесли? З дівками на моу кревні бестились?

— Ще чого? — обурився і я. — У голові твоуй — одне неподобство! А ще до каяття узявся... Та ми, смиренні слуги божі, твоу кошти нишком, бо нам мирська слава ні до чого, пустили на утримання згорьованих удів та сиріт убогих. А ці сіромахи вибілили твою душу чистими сльозами подяки краще від усякоу пекельноу чистки. Збагнув?

— Ну, то це — інша справа! — мовив боцман.

— І тоді скаже тобі Всевишній: "Всеньке життя свос, боцмане, ти був на землі затятим грішником, а на небесі зробився праведником. Таке вже не раз траплялося. Бери, боцмане, крила за розміром, бери арфу до рук і паняй в райські кущі, які тобі лишень любі. Там тебе чарівні янголиці, усі — мов з писанки, почастують нектаром з амброзісю, пригорнуть й приголублять..."

Я знову врочисто промовчав, щоб це захоплююче небесне видовисько достеменного раювання вкорінилося в найтупіші голови.

А по тому — рішуче наполіг.

— Грішники! Беріть приклад з вашого чорного праведника! Впровадимо гідний подиву почин святого боцмана в широкі маси розбишак! Вивертайте кишені! Здавайте мені, рабу смиренному, все, що в гаманах подзвонюс та в пояси зашито! Я сам донесу вашу дещицю до храму божого. Донесу, будьте певні! Бачите: море мені по коліна!

— А таки донесе, — розчулено мовив боцман, розмазуючи на своуй брудній пиці чи то чисті сльози каяття, чи то морські бризки — не добереш. — " Донесе аж до першоу корчми...

На борту корабля "Зі святими упокій" вибухнули глузливим реготом.

Виявлясться, цей негідник весь час тільки клеув із себе дурня! От же гад повзучий...

— Що, не вірите? — заволав я, вражений у саме серце нечуваним блюзнірством цього підступного відступника. — Хіба не бачите чуда? Море мені по коліна!

— Ще пару пляшок, — лагідно мовив боцман, — і ти, Іоно, ходитимеш по воді, яко по суху.

О господи! Якоу репутаціу я зажив! Правильно люди кажуть: з кимповедешся, з тим і наберешся. А я вочевидь весь час ще й перебирав...

Однак я ще мав надію на щасливий кінець: раптом станеться ще одне чудо?

— Грішники! — загорлав я. — уй-богу, я не брешу!

— Іоно, — поблажливо озвався капітан БенАкула, — ходь на борт. Як пить дать дамо тобі випити... А ти, боцмане, якоу думки?

— Ну що ж, вистава варта чарки...

Ото й усе за всі моу труди?

— Не піду! — затявся я. — Не піду, коли мені не віруют. Бач, з пророка брехуна зробили!

А капітан на те — миролюбно:

— Та звідки нам знати, брешеш ти чи ні? Он уже скільки лантухів гречаноу вовни намолов...

І тут я зважився на відчайдушний крок.

Цікавитесь який?

Почав сам на себе небесну кару накликати! Аби настановити закоренілих у розбоях грабіжників на путь істинну до справжнього багатства...

— Хай мене грім поб'с, коли брешу! — заприсягнувся я, сам жахаючись свого вчинку.

Подивився на небо — пронесло.

— Хай мене блискавка спопелить, коли щось криве мовив! — мовив уже сміливіше.

Поглянув угору — пронесло.

— Хай хлябі водні розверзнуться, коли хоч гріш втаю! — вже зовсім хоробро збрехав я і на доказ тупнув ногою.

Нараз твердь піді мною захиталася, розверзлася чорна безодня і вмить поглинула мене.

17. У ПЕКЛІ ХОЧ І ТЕПЛО, ТА ХТО ТУДИ ЗАБАЖАр

"Цього Іона не чекав. Але оскільки зробити щось було неможливо, він вирішив терпляче очікувати наступних подій в своєму дивному новому приміщенні".

Лео ТАКСІЛЬ.

Я опинився в абсолютно темній і вогкій камері. Пітьма — хоч в око стрель. Звідкілясь повівало смородом, ніби я вскочив прямісінько в гальюн.

Я витягнув руки і сунувся навмання. Тицьнувся сюди, тицьнувся туди скрізь були вогкі і драглисті стіни, ніби ух слимаками вимазали. Заходився було обтирати одну стіну полою, коли це вона раптом конвульсивне здригнулася, а потім дрібнодрібно затрусилася.

Хтось зареготав страшним утробним басом:

— Ха-ха-ха! Ой, не лоскочи, бо я не втримаюсь, і тебе перетравлю... Хи-хи! Ой, не можу!.. Ха-ха-ха!

Волосся в мене стало сторч, а сам я з ляку задубів, як на лютому морозі, хоч у камері було тепло і навіть задушливо.

— Ц-ц-ц-ц-це де я? — тільки й спромігся, що процокотіти зубами.

— У череві китовому, — відповів той же утробний голос. — Хо-хо...

— А хто ц-ц-ц-це говорить?

— Черево.

— Яке черево?

— Мос, китове.

"Дурить, гнида, — вирішив я. — Морочить мені голову, бо знас — тут не дуже роздивишся..."

— Значить, у череві?

— Авжеж.

— У китовому, кажеш?

— Точно.

— А хіба ж може черево розмовляти?

— Це як у кого, — охоче пояснив утробний голос. — У мене, наприклад, може, бо я кит-черевомовець. Та й подумати: треба ж арештантові хоч з кимось слівцем перекинутись. Хоч би й з наглядачем.

— Так ти наглядач?

— Передусім — в'язниця.

— Як же так?

— А просто — за сумісництвом.

— Виходить, я — ув'язнений?

— Виходить, що так.

— І надовго?

— На п'ятнадцять діб.

— Ото!

— Не огокай! Строк покарання відміряли в самий раз, бо твою провину вирішили вважати дрібною. З деяких міркувань...

— Це ж яких, цікаво?

— Тобі краще знати.

— А тобі доля в'язня байдужа?

— Мос діло мале: за наказом згори хапати і тримати, поки строк покарання не мине.

— І щось за це масш?

— Та не так щоб і розкішно — за харчі.

— І добре годують?

— Найдрібнішим планктоном! Можна сказати, на голодній пайці тримають...

— А ти що?

— Та нічого... Славословлю і за турботи дякую! Бо коли що не так, у море одразу отруйних медуз накидають... Тьху, гидота яка!

Обидва сумовито замовкли. Невеселі думки заснували в моуй голові.

— Боже мій! — заскиглив я. — Змилуйся над смиренним рабом твоум.

— Молодця! — похвалив мене голос. — Повідомляю: термін ув'язнення буде значно скорочений, якщо ти доброчесно розкасшся і невтомно вихвалятимеш Всевишнього.

— То це він мене сюди запроторив?

— А хто ж іще?

— Виходить, ти слугусш Всевишньому?

— Ні, богу морів Посейдону. Однак брат Посейдона верховний олімпісць Зевс уклав з твоум Всевишнім угоду про товариську взасмодопомогу. Отож, у відповідь на дружнс клопотання канцеляріу Сьомого Неба про затримання у володіннях Посейдона небезпечного злочинця, що спритно втік з терену, підвладному Всевишньому...

— Ясно! — урвав я його осоружну канцелярську мову. — Можеш перепочити...

Тільки тепер я усвідомив до кінця власну приреченість. Оце влип! З корабля та в стравохід. Сів я просто у калюжку (певно, шлункового соку) і зажурився. Трапилось як у того невдахи: хотів минути пень, та за колоду перечепився...

А кит-черевомовець питас:

— Як тебе, злодюжко, звати?

— Іоною, — відповідаю, про всяк випадок не реагуючи на образу: зневага до в'язня — святий обов'язок наглядача. — А тебе як величати?

— Невже не знасш?

— Звідки? Я ж уперше...

— І то правда! А звуть мене Левіафаном.

— Що ж, будьмо знайомі!

— А куди дітися? Ти, Іоно, той — влаштовуйся. Зараз я відкрию вентиляційні отвори, світліше стане. Роздивися в череві, що там і до чого...

І справді, вгорі розсунулися два очка, крізь які кити фонтани пускають, і в череві одразу посвітлішало.

18. НЕ ЛЯКАЙ В'ЯЗНЯ ТЮРМОЮ: ТО ЙОГО ХАТА

"Перший: Да, веселий разговор.

Другий (зітхас): Що да, то да".

Федір МАКІВЧУК.

Я озирався навсібіч. Черево Левіафана було не таке вже й велике: три кроки вздовж, два кроки впоперек. Вузенький оберемок водоростей мав, очевидно, правити за ліжко.

Я звів очі і аж застиг від захвату — над ложем було повно парсун найвродливіших нереуд, наяд та русалок, великих, як на мій смак, спокусниць. Отакий набір подекуди й понині можна побачити в парубоцьких келіях. Але хто ці гарні, мов мрія, зображення чарівниць сюди притаскав?

Під кожною парсуною був напис, що в сукупності дещо нагадувало шлюбні оголошення:

БЕЗ ПАРИ НЕМА КОХАННЯ.

ОЙ, ГАРНА Я, МОВ ЗАСВАТАНА.

КОМУ ЩО, А МЕНІ ПАРУБОК.

НЕ ЛІЗЬ, ХОРОШИЙ, ЯКЩО ТИ БЕЗ ГРОШЕЙ.

КРАЩЕ ХВОСТАТА, НІЖ ЯЗИКАТА.

ВРОДА — ЗАВЖДИ МОДА.

ЛЮБИ, ТА НЕ ЗГУБИ.

ПОКОХАЮ ЯКОВА, ТА НЕ УСЯКОГО.

ЛЮБИ МЕНЕ, ЯК Я ТЕБЕ.

"Таж хіба я проти? — подумки мовив я. — Та я за одну живу нереудочку віддав би усю цю картинну галерею!"

Аж тут я застеріг дещо нечемний напис, що був надряпаний на берестяному лубі:

НА ТАКІ ЗАЛЬОТИ НЕ МАЮ ОХОТИ.

— Левіафане, що за нечема тут сидів?

— Про кого ти? — озвався наглядач. — У череві багато хто відбував строк.

— Я про того, хто на дівочі слова грубо відписав: "На такі зальоти не маю охоти". Хто цей недолугий піута?

— Ну, це людина дуже відома...

— Ти кажи прямо — хто?

— Геракл.

— Геракл? — вразився я. — Тобто Гераклес?

— Він самий...

— Виходить, і героя у черево ув'язнили?

— А чого ж?

— На який же строк?

— Безстрокове.

— Щось не збагну...

— Тупий ти, Іоно! Невже ніколи не чув про довічне ув'язнення?

— А я чув, що Геракла оголосили напівбогом і узяли живим на небо. Як же так? Невже брехня?

— Та ні, усе правда...

— Як же так сталося?

— А це — службова тасмниця, — завагався Левіафан.

— Кому ж мені отут тасмниці оповідати? Тобі? Але ж ти й сам усі тасмниці знасш!

— Ну, добре, — неохоче промимрив Левіафан, — скажу тобі: Геракл втік...

— Як утік?

— Відсидів три доби і втік...

— Я не про це, я питаю, в який спосіб?

— Так я тобі й сказав! Щоб і ти втік? Ліпше замолюй гріхи та уславлюй Всевишнього, строк і поменшас...

Однак новина була прецікава: кмітлива людина і з черева може вислизнути!

Я знову втупився в напис:

ЛЮБИ МЕНЕ, ЯК Я ТЕБЕ.

А що, коли це гасло зробити темою моух апеляційних молінь до Всевишнього? Хоч і хвостата дівка, а розумниця. Проте я збагнув й інше для чого тут розвішані парсуни чарівних спокусниць: щоб посилити страждання і скорботу за волею...

Та хай! Зрештою, п'ятнадцять діб — не строк, а життєвий досвід.; До того ж, як на черево, камера була непогано обладнана. Тепло, ложе м'яке, згори світло сіється. Можна буде якось і перебитися два тижні з води на хлорелу. Черево китове — це вам не кам'яний мішок в підвалах тирана Ісровоама Другого! А коли якась наядочка змилостивиться над бідолашним в'язнем та принесе передачу... Ух, аж подих перехопило!

І раптом серед цих ідилічних думок майнула полохлива: а що, як мого Левіафана загарпунять китобоу?

Вони ж мене живцем тут засмажать, коли топитимуть китовий жир!

Ні! Негайно каятися! Негайно вихваляти й усіляко славословити бога! Чи в мене язика нема, щоб дурниці молоти? На брехню мене завжди стане — у школі пророків навчили. Вирішено: бог з ним, з отим богом! Зроблю, як він хоче...

19. У БОГА ВСЕ МОГА

"Якщо розум — дар неба і якщо те ж саме можна сказати про віру, значить, небо послало нам два дари, які несумісні й суперечать один одному".

Дені ДІДРО.

За своуми розмірами Левіафан — найбільший з усіх відомих людству китів. Навіть блакитний кит-блювал значно поступасться йому в габаритах. Це з розлогоу спини Левіафана я даремно намагався навернути морських розбишак на путь істинну. Та долю мою було вже вирішено і вирок ухвалено. Мабуть, тому й моя пастирська мова перетворилася на суцільну комедію для розваги й зубоскальноу потіхи...

Вчора Левіафан з неабияким інтересом вислухав мос самокритцчне каяття, тільки зауважив, що воно дещо одноманітне: там випив, а десь ще й напився. Мас рацію чудисько! В майбутньому треба буде докласти всіх зусиль, щоб виправити цей ганебний недолік: необхідно буде якомога більше урізноманітнювати асортимент напоув. Хіба можна порівняти убогу оповідку пересічного п'янички з професорськими розумуваннями досвідченого дегустатора? Прийму муку, та подужаю цю науку! Будь певен, мій любий Левіафане, виправлюсь.

А сьогодні, аби не повертатися до вичерпаноу по саме денце теми, я заповзявся до другоу умови, накладеноу на мене епітиміу, — на всю губу славословити Всевишнього:

— Наш небесний пан дуже розумний, наймудріший у світі, що не вдіс — все геніально! Що не замислить, ніхто не те щоб слова, а й літери проти не скаже. Така вже у нього нелюдська вдача!

— А як про це дізналися? — цілком слушно запитав Левіафан. Що не кажіть, а допитлива істота!

Я охоче відповів:

— Таж він сам про це сказав!

— І всі одразу повірили?

— Дивак ти! А кому було вірувати? Адже його наймудріша мудрість у всьому світі виявилася ще тоді, коли й білого світу не було. І темного теж. Ніякого світу тоді не було. Взагалі нічого не існувало. Навіть на небі, бо яке може бути небо, коли немас землі? Міріади вічностей ширяв Всевишній у цілковитій самоті, мов довіку ув'язнений в одиночку.

— А де ж він ширяв?

— Кажуть, у цілковитому хаосі, хоч що таке цей хаос, ніхто й понині до пуття не відас. А може, й самого хаосу тоді також не існувало.

Та не біда! Циган з нічого юшку зварить. А куди цигану до Всевишнього? Нікому й на думку не спаде порівнювати цигана з теперішнім Володарем Всесвіту. Так от — повторюю: тоді взагалі нічого не було, отже, не було ні знань, ні будівельного досвіду.

Отут і виявилася нелюдська мудрість Наймудрішого. Інший на його місці, хай би навіть найлукавіший циган, нізащо не додумався б, з чого починати. А Всевишній враз утямив. Він почав з головного: сотворив твердь небесну і твердь земну. Ти запитусш. Левіафане, як він ух сотворив? А просто наказом! Сказав: "Хай буде твердь небесна!" І зависла твердь, невідомо над чим, бо уяви "горі" та "долі" тоді теж не існувало. Бачить господь: непорядок! І наказав господь: "Хай буде твердь земна!", і твердь небесну підперла твердь земна. Вже й Будівничому було на що спертися. Нульовий цикл творіння було звершено.

Тут слід пригадати, що до сотворіння Неба і Землі Всевишній шугав в абсолютній темряві. Але це його не лякало, бо налетіти у пітьмі не було

на що. А тепер як бути, коли він спорудив тверді? Знову ж таки: хіба можливо сотворити щось путнс наосліп?

Завмер Всевишній між двома твердями, щоб ненароком гулі на божому чолі не набити, та й думку гадас:

— Як тепер бути? Отак і стовбичити нерухомо довічним стовпником? Уже й ширяти не можна... От напасть!

Що робити? Інший би нізащо не здогадався. А Всевишній знову дотямив, бо він — Наймудріший. Узяв та й наказав, хоч і сам до того не відав, що воно таке.

— Хай буде Світло!

І враз засяяло Світло.

Подивився Най тямущий на нього і мовив:

— Це добре!

("Ну й затятий ти. Левіафане! Звідки мені знати, хто виконував божі розпорядження? У Бібліу про це — ані слівця... Бог його, того виконавця, знас! Слухай ліпше далі і не патякай зайве... Ач, розбестився на водах!")

Настав третій день творіння ("попереджую тебе, Левіафане, одразу: як Всевишній рахував дні, йому одному відомо, бо доба тоді ще не поділялася на день та ніч, відтак, і самоу доби не було"). У цей день Всевишній захопився садівництвом та озелененням. Він скрізь, по всій землі, посадив яблуні, груші, сливи, кокосові та фінікові пальми, масличні та хлібні дерева, дуби, кипариси, баобаби, евкаліпти і ще багато-пребагато дерев — я навіть усіх назв не знаю. А ще насадовив безліч розмаутих кущів і посіяв різні трави. Того ж дня все повиростало, а надвечір вже й плодоносило.

Продегустував Всевишній фрукти та овочі і мовив, сам себе похвалюючи:

— Це добре!

А головне, в чому найбільше виявилася його геніальність, — це те, що він не поспішав сотворити Критичний Розум. Адже критик одразу почав би вередувати: мовляв, і те зроблено не так, і це йому не до вподоби. Оте треба доробити, оте переробити... Навіть слова, мовлені Творцем, піддав би сумніву. Приміром, зауважив би, що після дегустаціу плодів слід казати "Це смачно", а не "Це добре"... Атож, якби Наймудрішого зрадила інтууція і він на свою голову мав би критика, то й досі не вийшов би з початковоу стадіу творіння, лишився б на віки віків недолугим початківцем. А так сказав сам собі: "Це добре!" — і край.

Хіба не мудро?

А на четвертий день господь вирішив запалити на небі світильники Сонце та Місяць. Ще й зірки весело заяскріли. Отак виникли день і ніч. Сонце освітлюс земну твердь удень. Місяць із зірками — уночі.

Тут Левіафан вже вкотре не стримався і знову урвав мою святу оповідку:

— Навіщо ж було'засвічувати Сонце і Місяць, коли й так уже сяяло Світло? І куди воно поділося?

Я навіть розсердився. Цей Левіафан своуми запитаннями робить з мене викінченого дурня! А я ж оповідаю йому точно за святим письмом, немов закоренілий відмінник. Та щось відповісти цьому тюремному одоробалу таки треба. В'язневі псувати стосунки з наглядачем — ні до чого. Старець Авімелех, бувало, ще й не так мене на іспитах катував...

— У тому-то, — хитро пояснив я, — й виявилася неперевершена кмітливість Всевишнього. Якби хтось міг тут щось второпати, то Наймудріший не заслуговував би на звання Наймудрішого. Яка ж це була б незреченна мудрість, якби кожен дурень міг би до цього дотумкати? Утямив істину?

— Ясно, що нічого неясно, — погодився з моуми теологічними доказами Левіафан. — Хвали свого бога далі.

20. УСЯКОт ТВАРІ — ПО ПАРІ

"Це був, найвірогідніше, кумедний парад. Навіть найбільш вчений природознавець навряд чи наважився б стати в цьому випадку на місце Адама".

Лео ТАКСІЛЬ.

— А на п'ятий день почав Всевишній творити усяке боже дихання: свиней, гадюк, шакалів, удавів, тхорів, павуків, жаб, клопів, стерв'ятників, вовків, акул, блощиць, крокодилів, комарів, тигрів, гадів повзучих, літаючих і плаваючих... Усякоу тварі — по парі.

Подивився потім на своу творіння — птахів, риб, ссавців та гадів, помилувався, запишався від власноу, нічим не приборканоу фантазіу та й мовив:

— Це добре!

— А планктон він теж сотворив? — вже вкотре вклинцювався в мою розповідь Левіафан.

— Само собою. Він усе живе того п'ятого дня сотворив. Тільки він і сам тоді ще не знав, чи це планктон, чи гіпопотам. А може, кенгуру...

Звідкіля було йому знати? Адже ніяких назв для всього сущого ще не існувало.

— А як же ми дізналися?

— Першим до назв доп'яв Адам. Від нього й повелося...

— Адам, хто це?

— О, тут ціла історія! Усі творіння не лише не мали назв, а й були ні на що не схожі. Аж тут Всевишньому закортіло самим собою милуватися. Але як? От він і порішив: сотворю собі живий автопортрет за своум образом та подобою.

— І сотворив?

— Звісно! Інакше звідки взялися б люди?

— Виходить, і ти — як господь-бог?

— Ще б пак!

— Чого ж тебе ув'язнили?

— А хіба я знаю?

— Ну й діла!..

— Атож, діла — мов сажа біла.

— Тоді, Іоно, оповідай про Адама далі.

— Добре, а ти слухай і не уривай, інакше на розповідь й п'ятнадцяти діб не стане.

— Мовчу, як риба! — заприсягнувся по-морському Левіафан.

— Вранці шостого дня взяв Всевишній добрячий кавалок біло-рожевоу глини і заходився ліпити свій скульптурний автопортрет. Погляне на себе у свічадо ставка та й ліпить, погляне та й ліпить... Весь у гливчаку вимастився, але таки зліпив фігуру. Дмухнув на неу, і вона ожила! Вийшов хлопець — хоч куди козак. І нарік його Митець Адамом, щоб не задавався. А це могло статися, коли б він зарєсстрував новоствореного під власним прізвищем. А так — не визнав за свого...

Отут і з'ясувалося, як і яке боже дихання називати. До того богові не було з ким розмовляти. А тепер — стало! Але як розмовляти, коли ніяких назв не існус? Могло ж вийти, як у пісеньці: "Дід каже, що пшоно, баба каже — гречка..." Того ж дня Всевишній організував Адамові грандіозні оглядини усього сущого. Адам давав усьому назви, а Всевишній запам'ятовував. І хто з них був вчитель, а хто учень, й понині не добрати...

Адам дивився на нескінченну череду різноу звірини та птаства і вилущував слівця, мов зернята з насіння:

— Пава, лев, пума, ара, вепр, орангутанг, коза, тур, диплодок, археоптерикс, горобець, лисиця, ворона, кицька, воша, носорог, собацюра...

Того дня Адам залюбки міг зробити з мухи слона, а із слона — муху. Усе залежало тільки від того, як він назве.

А він тільки витирав піт з чола і невтомно шкварив добірними назвами:

— Снігур, дикобраз, шимпанзе, морж, ігуанодон, тиранозавр-рекс, боа-констріктор, лінивець...

Це була неймовірно важка і виснажлива праця. Недарма Всевишній сьомий день оголосив Днем Спочинку.

Тільки вінцю творіння — Адамові — було під силу впорати цей мовний калейдоскоп. Всевишній, напевне, заклав у його черепну коробку перший у світі електронний мозок. Звичайна людина за один день з цим відповідальним завданням нізащо б не впоралася. Нам у школі казали, що коли тільки наземні "божі дихання" звести докупи і щосекунди давати одну назву, то вистачило б на чотири місяці безперервноу роботи. Без передиху! Без сну і спочинку! Адам же впорався за один неповний робочий день, та ще й охопив реєстрацію численних мешканців підводного царства. Кібер, та й годі!

В історіу людства це був перший світовий рекорд. А все чому? Бо творцем Адама був Найдосконаліший, Наймудріший, Усевідаючий Всезнайко, з яким Адамові нема чого й рівнятися. Подумати тільки: Адам за один день лише дав назви усьому сущому, а Всевишній за один день усе те суще сотворив. Що важче? Було б діло, а назва знайдеться! І рівняти ух не можна! Досить згадати, що на його першу дитину. Кауна, пішло аж дев'ять місяців творіння. Однак і того Кауна без Адамовоу помічниці рви не було б...

Отак я воздав хвалу Отцю Небесному. Гадаю, Всевишньому сподобалося. Може, змилостивиться і випустить на волю достроково?

Про всяк випадок (як падати, то на м'яке!) вирішив підлеститись і до мого наглядача.

— Пишайся, Левіафане! — солодко проспівав я.

— Це б з чого? — здивувався той.

— Як з чого? Хоча б з того, що твій родовід давніший від мого. Будь-який цар запишався б, якби дізнався, що походить з черева твого пращура.

— Невже?

— Правду кажу. Усі вельможі рахуються поміж собою, чий родовід давніший.

— А хіба мій рід давніший від твого?

— А ти що — не слухав? Адже пару твоух пращурів Всевишній сотворив на п'ятий день, а моух — на шостий. Та й то — некомплектне...

21. ГОСТРЕ СЛОВЕЧКО КОЛЕ СЕРДЕЧКО

"Мужик поки ще темний, то й у бога вірус, а навчиться — він і церкву забуде, а про батюшку — поминай як звали!"

Панас МИРНИЙ.

Уже настав третій день мого ув'язнення, а про звільнення й гадки нема. Ну, заждіть! Геракл втік, і я — не з гірших.

Ото пожував сухіврю з хлорели і повів хитру мову:

— Всевишній і справді мас світлий розум. А все чому? Бо посеред раю він завбачливо виростив для себе Древо Пізнання. Плоди з нього він усть сам-один. Як тільки чогось не знас, з'усть пізнавальний плід, і вже все йому відомо.

А всім іншим під страхом Страшного суду мудро заборонив оті пізнавальні плоди жерти. Інакше, приміром, мавпи з мавпочками вмить

би оте дерево обнесли, і нині б не люди володіли землею, а мавпи. Навіть Адамові господь заборонив з того дерева куштувати. Щоб не вийшов з нього великий розумник. З дурнем завжди легше: він власноу думки не мас. Що дурневі не скажи, усьому повірус на слово.

І жив Адам в раю у святому невіданні. Мов викінчений дикун. Не знав, темнота, навіть такоу дрібниці: одягатися йому чи ні. Гасав по райських кущах голяком, як його Всевишній сотворив. Весь невмиваний, у синцях та подряпинах...

Одного разу покуштував Всевишній з Древа, і його вмить осяяла чергова істина: усякоу тварі він сотворив по парі, а от Адама — некомплектне!

Явний недогляд!

От і напосівся він на Адама, ніби той винен:

— Час тобі, хлопче, одружитися. А то вештасшся один, мов безпритульний. Треба, ой, треба тобі жінку знайти!..

Адам слухас і в своєму дикому невіданні нічого не годен второпати. Тільки лупас по-дурному очима.

Але на той час, певно, давно вже дощу не було. Глина, мабуть, так всохла, що порепалась. А хіба з сухоу глини щось зліпиш? Та вона у пальцях розсипасться на порох.

Але господь не розгубився, не позадкував перед тимчасовими труднощами, не зірвав планових строків творіння внаслідок несприятливих "об'єктивних причин". Він не з таких! Його виробниче правило тверде: сказано зроблено.

Коли Адам спав, Найспритніший так ловко висмикнув у хлопця ребро, ніби все життя на товкучках по кишенях спеціалізувався. Адам нічого й не помітив, начеб оте ребро у нього було зайвим.

А Всевишній дмухнув на ребро і мовив:

— Хай буде жінка!

І стала жінка. Гарненька! На всіх іконах уу малюють блондинкою з блакитними очима. Томуто з того часу чоловіки надають перевагу білявим. А жінки, знаючи про це, волосся фарбують. Щоб ввести дурнів у оману та спокусу! Ну, це я так — мимохідь відхилився

Коли Адам прокинувся, бачить — веде до нього Всевишній чарівне створіння, з пшеничним волоссям аж до колін. Зрозуміло, голе-голісіньке. Про одяганку, хоч би благеньку, господь зовсім не дбав...

— Ой-ой-ой! — полохливо зойкнув у свосму невіданні повний невіглас Адам. — Нова звірюка! — І щоб одразу покінчити з реєстрацією, тицьнув у нову звірюку пальцем, даючи воістину придурочну назву: — Секс-Бомба!

— Що ти мелеш? — вперше скасував назву Всевишній. — Це твоя подружка, а не звірюка. Ім'я уу ніжне, мов квітка, — рва. Гарна дівчина, правда? Вибирай — не вибирай, а кращоу зараз все одно не знайдеш.

І суворо додав:

— І щоб поганських слів про неу я більше від тебе не чув!

— Слухаюсь, отче, — підкорився Адам і запитав: — А що я маю з нею робити?

— Тобі ще розтовкмачити, бовдуре?

— А то, — промимрив Адам.

— Ну, добре — поясню. Будеш ходити з нею в парі. Куди ти, туди й вона, як нитка за голкою. Ти — під кущик, і вона під кущиком до тебе пригорнеться...

— І оце все? — зрадів Адам.

— Е, ні! Будеш про неу турбуватися, піклуватися, годувати, в доброму тілі тримати. Збагнув?

— Слухаюсь, отче, — похнюпився Адам. — Хай буде так!

А коли Всевишній пішов, ясно всміхаючись, Адам запитав рву:

— Слухай, "ти вмісш по деревах лазити?

— Таж старий казав — краще у кущі, — грайливо відповіла рва, гіпнотизуючи Адама димчастою млосною блакиттю. Адамові здалося, що він ось зараз — втопиться в уу бездонних, як небо, очах.

Моторошно стало хлопцеві. Як від того блакитного потопу врятуватися? І незчувся, як вже гойдався на маківці найвищого дерева, де й ховався в гущавині до ночі. А рва цілісінький день просиділа під деревом, аки вовк, що полює на мисливця. Що вона іще робила? Та нічого такого — пісеньки мугикала, з квіточок віночок сплела...

Отак ганяла рва Адама день у день по райських хащах, аж поки не надибала на богове Древо.

— Адаме, — ніжним голосочком спитала вона, — а чому ти жодного разу не видерся на це дерево? Дивись, які на ньому гарні плоди...

— Ти що, очманіла? — озвався з баобаба захеканий Адам.

— А що я поганого сказала?

— Заборонено— на нього лазити! Під страхом Страшного суду і неминучоу кари заборонено! І плоди з нього жерти — зась!

— Чому, Адаме? — мелодійно джеркотіла рва.

— А я звідки знаю? Що я, бог — усе знати? І взагалі відчепися од мене, бо — уй-богу — урветься у мене терпець! Як дам кокосовим горіхом!

— Ой, дай, Адамцю! Мені щось і справді пити хочеться

Заскреготав Адам зубами, мов шинкар, коли у нього люди сидять і тільки теревенять, а горілки не замовляють, та й подався у хащі виконувати рвину примху. Бач, з лісового джерельця не може напитися...

Ну, тут, як воно завжди бувас, тільки чоловік з очей, як до рви чемний Спокусник суне:

— Дозвольте з вами познайомитися. Мене звуть Змісм.

— А мене рвою... Але я вас щось не бачила...

— І не дивно — моу володіння розташовані окремо від цього чудового райського куточка. Оце завітав познайомитися.

— І що, не жалкусте? — лукаво примружилась рва.

— Жалкувати, що познайомився із справжньою чарівницею? Та ви що! Ви б тільки поглянули на себе. Кращоу статури не знайти! А які коси! А очі! Чаклунка, боже створіння! А ця довбня — ваш Адам — тільки й знас що по деревах гасати. Таку кралю не цінус... Я б для вас, моя крихітко, влаштував би воістину райське життя!..

— З милим рай і в курені, — як могла, пручалася беззахисна рва, зовсім-зовсім оголена.

— Який курінь? Де ви бачили той курінь? Ваш бовдур не з вами у курені, а з мавпочками на гілляках раюс. Ех, мені б отакий скарб! Та я б!.. Та ви б!.. Та ми б удвох!.. Дозвольте, моя чарівнице, почастувати вас оцим прекрасним плодом...

— А мені зараз Адам кокосового горіха принесе...

— Кокосового горіха... Та ще гнилого... Та ще по дорозі сік сам висмокче... Та ще потім вам отим гнилим кокосом усе життя докорятиме... А цей, дивіться, який соковитий!

— Адам сказав, що з цього дерева куштувати найсуворіше заборонено...

— Адам... Сказав... Заборонено... Та чи подумали ви: раптом він бреше? І що він взагалі знас, ваш темний неук Адам? І розум його не посвітлішас, поки нехтуватиме цими чудодійними плодами. Бо плоди з цього дерева солодке джерело пізнання. От покуштуйте і дізнастеся, брешу я чи ні... Я правду кажу: заборонене — солодке...

— Ну, хіба шматочок, щоб вивести вас на чисту воду, — завагалася рва.

Спокусник одразу вклав у ручку рви заборонений плід і у захваті аж сплеснув у долоні:

— Боже мій, яка краса! Хоч картинку малюй "Дівчина з яблуком"... Ну... Ну... Сміливіше, нічого не бійтеся... Нарешті, розумнице моя! А тепер скажіть, володарко моух мрій, чи брехав я, коли присягався, що ви найчарівніша жінка у світі?

— Нахабо! — у рви прорізалася жіноча логіка.

Спокусник отетерів від несподіванки.

— А що таке? — розгублено забелькотів він. — А що я такого? Я ж тільки хвалив...

— Хвалив! — гримнула рва. — Знущався, а не хвалив! Бач, йому порівняти мене нема з ким... Ясно, нема! І не буде, поки я лишатимусь сдиною жінкою на світі! На мосму місці і горбата була б кращою!

— Ну, коли так, — розізлився Змій-Спокусник, — то віднині кожна жінка люто страждатиме від того, що вона — не сдина!

22. ЯКУ ХТО МАр, ТАКУ Й ОБІЙМАр

"Чи не правда, вона досить кумедна, "свята" Біблія, коли читасш уу уважно?"

Лео ТАКСІЛЬ.

— Адамчику, ану злазь з дерева!

— Навіщо?

— Курінь будувати.

— Який ще курінь?

— Ну, як не курінь, то хату.

— Яку ще хату?

— Ну, як не хату, то садиба не завадить.

— Та я навіть слів таких не чув!

— Нічого — я навчу...

— Адамцю, де ти цілий день ноги б'сш? Хоч би дров нарубав...

— А навіщо?

— Щоб розкласти багаття...

— А багаття для чого?

— Для чого, для чого... Боже мій, коли ти зрозумісш? Щоб рибу засмажити — ось для чого! Смажена риба смачніша.

— А ти звідки знасш?

— Знаю, та й усе...

— А без багаття хіба не можна?

— Звісно, можна! Якщо ти грубку складеш...

— Адаме, і не сором тобі цілісінький день на підсонні вилежуватись? Роботи в хаті нема, чи що?

— А що я маю робити?

— Ну, хоч би огірків набрав та насолив, грибів поназбирав на засушку... Бо ж ніяких запасів у хаті! Гість прийде, почастувати нічим...

— Який ще гість?

— Та хоч би отой старець Всевишній...

— А ти звідки знасш, що гість прийде?

— Як не прийде, то й самі з'умо...

— Адамчику, ти хоч би поглянув коли на мене...

— Ха! Ніби я тебе не бачив!

— Невже у всьому роздивився?

— Та не сліпий...

— Щось не помітно, щоб ти був зрячий...

— Адамчику, котику, мур-мур-мур...

— Чого це ти? Чи не захворіла?

— Ну, Адамцю, не будь таким... Ну, приголуб свою рвоньку...

— Знасш, ніколи — роботи по горло.

— Якоу ще роботи? Вже сонце низенько, вже вечір близенько...

— Нічого, ще встигну городину зібрати. Свіжих фруктів та овочів принесу. Сама казала: гість з'явиться — почастувати нічим.

— Ой, ти, певно, зголоднів, мій милий? О, яка я неуважна! На, поласуй оцим...

— Як?! З отого дерева?! Під страхом неминучоу кари?!

— Яка кара? Нічого не буде... Я куштувала... І нічого такого...

— Коли ти ула?

— Та ще позавчора... Знасш, заборонене — дуже солодке... Та ти хоч надкуси на пробу...

— Ну, хіба що надкусити...

— Отак... Молодця!.. Ще, Адамчику, ще!.. Ну, то як? А тепер, мій любий, поглянь на мене...

І впала полуда з очей Адамових:

— Ага, бачу, одне у тебе на думці — голою спокусницею вихилятися... Хоч би листочком затулилася!

— Адамцю, а навіщо мені від тебе ховатися? Хіба ми — не пара?..

Той райський випадок дуже заплутаний. Свідків — катма. Кожен оповідас в міру власноу розбещеності.

Одне ясно: Всевишній був дуже задоволений, що примудрився так хитро втілити свій сміливий задум у життя. Він навіть освятив перше у світі ательс мод, в якому сам обійняв дуже відповідальну посаду першорядного майстра кравецькоу справи.

У святому писаніу прямо сказано:

"І зробив господь (бог) Адамові та дружині його одяги шкіряні, і одягнув ух обох".

І що б ти думав, Левіафане?

Шкіряний одяг досі не вийшов з моди!

23. ВИЙШОВ СУХИМ 13 ВОДИ

"І ось Іона знову на суходолі. Ще й зараз показують місце, де кит виплюнув пророка. Втім, богослови не знають твердо, чи був Іона виригнутий, чи ж кит евакуював його з боку хвоста".

Лео ТАКСІЛЬ.

Це я тільки тут історію гріхопадіння Адама і рви так фрагментарне виклав: щоб і діти до шістнадцяти років могли прочитати. У святому письмі інтимні стосунки янголів та людей розписані з сороміцькою відвертістю, без усякого благопристойного камуфляжу. Недарма в безбожному заокеанському царстві Жовтого Диявола в подарунок молодожонам видано "Порно-Біблію" з "оголеним" ілюстративним "матеріалом". Хтозна, раптом молодята неписьменні! То хоч з чудових малюнків доберуть, що й до чого та як... Вартість видання — ого-го!

Але навіщо мені було розбещувати Левіафана? Мій наглядач — благородна й цнотлива тварюка. До того ж Левіафан виявився напрочуд

уважним й допитливим слухачем. Недарма кажуть, що мозок морських ссавців нічим не поступасться людському.

Наприклад, я оповідаю, а він запитус:

— А який він на вигляд був?

— Хто? — не можу втямити я, уриваючи свою гладеньку оповідку.

— Біблійний Змій.

— рва прийняла його за людину. Змій тоді ходив на двох ногах, а не плазував. Хвацько розмовляв, а не шипів. А людей господь сотворив за своум образом та подобою. Відтак, с грунтовні підстави припустити, що й Змій-Спокусник був копісю самого Всевишнього. Тільки молодший... Зверни увагу. Левіафане: він і по раю вільно вештався!

— А звідки ж він узявся?

— Друже, від твоух запитань упріти можна. Аж голова обертом йде! Звідки узявся велемовний і премудрий Змій, один господь знас, та нічого про це не написав...

— А може, це він — Виконавець Наказів господніх? Сказав господь: "Хай буде Світло!" І стало світло... Як ти, Іоно, гадасш?

— Ой, краще помовч, Левіафане! А то й у тебе Всевишній відбере мову. І замовкнеш ти навіки, як нещасний біблійний Змій... Кому потрібні зайві теревені?

— Так воно ж цікаво...

— Йому, бачите, цікаво! Ха! Та мені лише за те, що я слухав тебе, охальника діянь господніх, строк ув'язнення збільшать на повну котушку! Замкни вуста — тьху! — утробу — і намотуй на вус, що чорним по білому писано. Ясно? Мовчки слухай!

— Та я слухаю...

Я собі далі оповідаю, а він знову:

— А чому Всевишній одразу не вигнав з раю Адама і рву?

— Га? — тупо вигукнув я, силкуючись осмислити нове капосне запитання.

— Сам подумай, Іоно, — вперто розтовкмачус мені Левіафан, — то він молодят голубить і сам ум модні строу шис, а то враз — виганяс! Навіщо було йому стільки часу з ними воловодитись? Адже вирок ухвалено наперед! І судовоу справи порушувати нема потреби... Карай — та й усе!

Аж тут приходжу до тями і викручуюсь, як вуж на пательні:

— А хто тобі сказав, що господь вигнав Адама з рвою за прелюбі діяння?

— Так усі пастирі кажуть!

— Усі пастирі кажуть... Усі невігласи брешуть! Як господь міг виганяти ух за милі любощі? Адже він сам наказав: "Любіться і розмножуйтеся". Второпав? А ті пастирі байдикують на заняттях з першооснов раювання, а потім патякають, як викінчені неуки. Чули дзвін, та не знають, де він...

— А за що ж вигнав? — повертас на свос впертюх Левіафан.

Довелося натужити пам'ять і пригадати заліковий курс з допоміжних писань — апокрифів, що не увійшли до біблійного канону.

— Бо в раю було ще одне Древо, — притишеним голосом повідомив я.

— Яке? — мов змовник, прошепотів і Левіафан.

— Древо Життя! — наважився я прошелестіти безбарвним голосом.

— То й що з цього?

З усього було видно, що Левіафанові мос повідомлення про Древо Життя в новинку. Довелося пояснити докладніше:

— Хто покуштус плодів з цього Древа, здобувас безсмертя. А рва вже добиралася до нього... Варто уй з Адамом було з'усти хоч по одному плоду, як вони поробилися б всемогутніми, немов сам господь-бог! Навіть янголи вже не знали б, кому коритися. З тиранічною владою Наймудрішого було б покінчено назавжди! І ніякого Потопу не було б! Та й інших лих і знищень... Ось на цю безбожну диверсію у раю і замірявся штовхнути несвідомих молодят хитромудрий мерзотник Змій. Та господь вчасно викрив цю підступну змову приречених. Покарав усіх трьох! Особливо було непереливки Змісві... Та всю цю справу Всевишній розумно ховас в найсуворішій тасмниці. Навіщо бентежити своух рабів нездійсненними надіями й мріями?

Коротко кажучи, оповідалося про Адама та рву довго.

Розповідаю Левіафанові, а сам пильно стежу, як він реагус. На початку оповідки (в уу славословній частині) мій кит байдуже жував планктон. Та потім його зачепило. На фривольний гачок. Щодалі — гачок міцніше впинався. Левіафан навіть забув жувати. А потім так заслухався, що аж пащу роззявив.

Отут я й спостеріг, що Левіафан, захоплений біблійними басчками, втратив усяку пильність, що ніяк не личить ні в'язниці, ані наглядачеві. Він навіть за курсом не стежив. Потроху ліниві хвилі прибили його аж до берега.

А я інтригуючим гласом кажу:

— Як дізнався про Древо господь...

Та й стрімголов кинувся через роззявлену китову пельку на берег.

— Ти куди? — запізніло сполошився Левіафан. — Тікати? Ану, гайда назад в утробу!

— Ні, друже Левіафане, не буде цього. Прощавай!

Тоді він почав канючити, мов жебрак нещасний:

— Повернися, Іоно, коли справді вважасш себе моум другом... Мене ж з роботи потурять... Скажуть: роззява... А в мене на шиу китиха чудо-юдо, малі китенята...

Ех, доведеться допомогти! Хоча б корисними в цій ситуаціу порадами...

— Який же ти роззява. Левіафане? — примирливо кажу я. — Та хто й насмілиться отаку нісенітницю верзти? Ти ж сам пречудове знасш, що все — в руці божій. Значить, на мою втечу його воля була. Але про яку це втечу я кажу? Це було звільнення за божим промислом! Твій хазяун Посейдон все одно до пуття не добере, що сталося. Адже свідків нема! Окрім того, ніхто й досі не подбав про те, щоб завести у твосму череві канцелярію з вхідною і вихідною документацісю. Отже, виходить, що ти — непідзвітна адміністративна одиниця.

— Так-то воно так, але...

— Ніяких "але". Левіафане! Забудь про ті лихі "але" і ніколи не згадуй! Пам'ятай: за відсутністю канцелярськоу документаціу тобі мусять вірити на слово. Що скажеш, те й відповідатиме істині! А ще с один бюрократичний прийом, що б'с начальство наповал!

— Який це, Іоно? — схопився Левіафан на мій натяк, мов потопаючий за соломинку.

— А ось який: коли постанеш перед грізними очима Посейдона, наберися нахабства і одразу премію проси!

— А за що?

— Ну, це ясно: за понаднормову трудову вахту по утриманню особливо небезпечного злочинця. Тоді Посейдон буде думати не про мене — втік я чи не втік, а про премію — давати уу тобі чи не давати... Ну, бувай живий-здоровий! А мені в дорогу час!

— Бувай, арештанте! — вже веселіше відгукнувся Левіафан. — Ну, й хитрун же ти, Іоно! Але послухай-но і мосу поради. Іди, хлопче, в Ніневію і не барися. Якщо, звісно, не хочеш бути ув'язненим ще й у череві Бегемота...

24. НЕМА ВОЛІ Й НА ЗАЯЧИЙ СКІК

"Швидко йти — біду знайдеш.

Помалу йти — біда тебе знайде".

З народноу сатири.

Стою на високому пагорбі і милуюся згори пречудовим містом, яке спорудив легендарний цар Нін, а прикрасила уславлена цариця Семираміда. Серед пишних зелених садів височать білі палаци. Вздовж його берегів лине широка ріка Тігр. Тихо струменіють, зблискуючи в сонячних променях, прозорі води. Човник рибалки пливе. Вдалині вітрило корабля пломеніс. Краса!

Отак укляк на пагорбі і милуюся.

Аж гульк — з обох боків біля мене стовбичать ще двос. Один, красунчик у вишуканому хітоні, недбало пальмовою віттю помахус. Другий, барчистий гевал — з шиу до п'ят обвішаний військовими відзнаками, зловісно мечем побрязкус.

Невже я вскочив у нову халепу?

А наувний, мов дитина. Левіафан обіцяв лише Бегемота. Та чого іншого можна чекати від простого морського трударя-добряги? Левіафан тільки зовні — чудисько. А ці двос...

— Як. ти гадасш, Михайле, — ліниво цідить красунчик, — порозумнішав у череві китовому наш молоденький непослух чи й досі дуріс?

— То твос штукарство, Гавриле, тобі й знати, — знехотя бурчить обтяжений м'язами гевал. — А моя метода проста: казанком по морді — і край! Такому — слово, він тобі — сто. А коли даси казанком по морді, одразу — повне взасморозуміння.

— Це ти серйозно?

— Цілком! Казанок, особливо чавунний, дохідливий і переконливий аргумент, що не потребус жодних дискусій.

— Цікаве спостереження...

Отак балакають поміж собою, ніби мене й на спомин нема. А я між ними ні в сих ні в тих....

У кожного на раменах, мов генеральські еполети, лежать маленькі золоті крильця. Чував я, ніби у небожителів завжди так: чим вищий сан, тим менш обтяжують плечі крила. У архангелів, приміром, це просто легесенька ієрархічна ознака — ум небесних бриляк не тягати. А величезні вантажні крила — то у рядових янголів-чорноробів.

Хто ж ці двос?

— Казанком по морді, кажеш? — замріяно помахус віттю милосердя гарненький до огиди красунчик.

— Авжеж, Гаврило. Але можна й чоботом під дих. А то й кулацюрами ребра полоскотати.

— Цікаві пропозиціу, — знову ліниво мимрить потворно-гарний красень.

Боже мій! Невже?..

Невже це перший порадник Всевишнього архангел Гавриул і верховний душогуб архистратиг Михаул? Схоже на те...

Ну, коли так, то ніякі словеса мені не допоможуть. Тільки повна, безмежна й мовчазна покора. Інакше цей ніжний красунчик мене двома пальчиками придушить.

Я бебехнувся на коліна, молитовне склав долоні і звів очі до неба з німим благанням.

— Молодця! — янгольським голосом схвалив моу капітуляційні діу архангел Гавриул.

— Ага! — присднався до нього архистратиг Михаул. — Тепер і чоботом йому по морді зручно дати...

Чоботи архистратига були з міцними чотирикутними носаками, окутими бронзою. Таким чоботам — зносу нема. Скільки б небесний головнокомандувач не човгав ними по мордах, пиках та фізіях.

— Чому ж ти не послухався, Іоно? — слейним голосочком запитав Гаврило. — Тобі ж випала найвища честь: пророкувати ім'ям Всевишнього.

— Дозвольте поясню! — змолився я.

— Тільки коротко, — попередив гевал Михайло. — А то...

— Знаю: по морді!

— Ти диви! — розчулився архистратиг. — Ну, давай, кажи, що масш збрехати.

— Ваші Світлості! В усьому винен старий пень Авімелех. Він сказав, щоб я пішов пророкувати кінець Ніневіу, та не сказав, від чого вона мас загинути. А це с грубим порушенням святоу інструкціу. Адже усяке пророцтво мусить бути конкретним, інакше всі пророчі зусилля виявляться марними.

Я замовк і знову звів очі до неба, не міняючи молитовноу пози.

— Вмотивовано бреше, — оцінив Гаврило.

— Як на дурня, то повірить! — погодився Михайло, побрязкуючи лускою нагород.

— Що ж, Іоно, — провадив далі красунчик Гаврило, — я виправлю помилку Авімелеха. Хоча б для того, щоб надалі ти не мав чим відбріхуватись. Знай: рестр покарань господніх нічим не обмежено. Кінець міста настане через сорок діб з дня початку твоух пророкувань. Можливо, Ніневію спопелять надпотужні блискавки...

— Торох-тороpох! — повідомив кодову назву каральноу акціу архистратиг Михайло.

— Або місто буде зруйновано астероудами, метеоритами, болідами та іншими сфероудами...

— Вах-бах-бах! — пояснив головнокомандувач.

— Або його поглинуть води Тігру купно з хлябами небесними...

— Буль-буль-буль! — уточнив стратиг.

— Може бути застосований комплексний метод покарань господніх.

— Торох-тороpох-бах-бах-бах-буль-буль-буль! — у захваті розтлумачив Михайло.

— Все уяснив,, Іоно?

— Як на духу! — гаряче запевнив я.

— Ну, тоді паняй з богом.

— А то — баняком по морді!

25. ЯКА ПТАШКА, ТАКА Й ПІСНЯ

"Мало знайдеться людей, які наважились би уголос висловити те, про що тасмно просять бога".

Мішель МОНТЕНЬ.

Господи, яке розкішне місто ця Ніневія!

Скрізь стільки принад і спокус, що хоч очі полою затуляй. Особливо коли в тебе, як у мене, в кишенях вітер гуляс...

Того ж дня сів і склав звіт-моління на ім'я самого Всевишнього (той скнара Авімелех — канюч у нього чи не канюч — все одно й ламаного шеляга не дасть):

"Наймудрішому, Всемилостивому, Наймогутнішому

панові Всевишньому,

сдиному і неподільному в трьох лицях!

Уклінно доповідаю: за наказом Вашоу Високості прибув у всеозброснні святих настанов та не менш святих інструкцій на короткочасне пророкування у місто Ніневію.

Тут багато такого, чого я в житті не бачив, а відсутність відповідного досвіду збивас з пантелику і заважас плідно пророкувати.

Скажімо, на місцевому базарі продають жовті і зелені кулі, що своєю формою й габаритами нагадують м'ячі. Якщо розрізати жовту кулю, вона всередині жовта. А якщо розрізати зелену кулю, то вона чомусь всередині яскраво-червона. Місцеві грішники купують ці устівні кулі (і

жовті, і зелені), ріжуть ух на скибки і привселюдно ними запихаються, аж слина та сік з ротів тече. Кажуть, смачно. Не знаю — не пробував. Пришліть гроші попробую.

І ще тут у крамницях продають пляшки, на яких зірки намальовані. Найменша кількість зірок — три. Чим більше зірок, тим пляшка дорожча. Мене аж нуртус: а що воно таке? Місцеві грішники купують цей зоряний напій і кажуть, що відчувають від нього небесне блаженство. Не знаю — не пробував. Пришліть гроші — попробую. А ще тут на березі ріки Тігр є так званий пляж, а точніше — звалище оголеноу людськоу плоті. І на тому пляжі виніжують своу принади місцеві грішниці (геть усі — босі і, можна сміливо казати, голі). Кажуть, дуже апетитні. Не знаю — не пробував. Пришліть придатні на це діло підйомні — попробую.

Ще раз уклінно нагадую: тільки грунтовне вивчення життя дасть мені реальну змогу з успіхом впливати на оточення.

Ваш смиренний слуга, раб божий

пророк Іона".

Тісу ж ночі отримав термінову блискавку:

"Вельмишановний отче Іоно!

Масмо велику присмність нагадати: Вам уже твердо обіцяю дати казанком (баняком) по морді. Однак ми й досі вважасмо, що Ваші домагання дещо передчасні.

Прийміть найкращі наші побажання.

Херувим (підпис нерозбірливий)".

Ну, от — масш!

Та чого дивуватись?

Так нас і в пророчій школі навчали: бог і слуги його все беруть, та назад не віддають.

26. УСЕ — БОЖЕ, ТІЛЬКИ ГРІХИ НАШІ

"Немас такого злочину, якого не вчинила б людина на догоду богові і заради вмилостивлення небесного владики".

Поль ГОЛЬБАХ.

Мені лишалося одне — почати пророкувати.

Чим швидше я позбудуся Ніневіу, тим швидше матиму нове, більш пристойне призначення.

Та от біда — сам процес пророкування мене анітрохи не надихав, не викликав і найменшого ентузіазму. Гнітили спогади з дуже недавнього минулого. Звісно, за борт мене тут не кинуть, бо нема відповідних природних умов: річка — не море. Але місцеві лиходіу цілком можуть вдатися до привселюдного побиття камінням. Або чемно запросити:

— Просимо пана пророка до гілляки!..

До того ж провіщати кінець міста доводилося всупереч настановам інструкціу. У Ніневіу давно вже не лютувала холера, не косила людей чума, і ніхто з грішників не голодував. Один я пестився. Я так схуднув, що в моу штани влізло б два Іони. Сили моу так підупали, що ух ледве вистачило на те, щоб видряпатися на бочку посеред базару.

Я глянув довкола, і з очей моух мимоволі покотилися гіркі сльози. Бо я побачив: скрізь грішники обжираються запашними баранячими шашликами, запивають соковиті шматури м'яса прохолодними напоями, хрумтять редискою, молодим часничком, огірками та помідорами, з хрускотом встромляють гострі леза в смугасті боки кавунів.

А над базаром лунас спокуслива реклама:

— Кому моркви? Кому бурячків на борщ?

— Бублик — за п'ятак, дірка — за так!

— Ідеш до куми, коли нема кума, купи у мене рахат-лукуму!

Я проковтнув сухий клубок, що захряс у мене в горлі, і відчайдушне возопіяв:

— Грішники та грішниці! Ще сорок днів, і Ніневію буде зруйновано!

Мертва тиша впала на гомінкий за хвилину перед тим базар. Усі очі втупились в мене. Навіть удавані сліпі, що завжди по риночках побираються, повернули до мене голови і розплющили повіки. У повітрі запахло грозою.

"Зараз візьмуться за каменюки", — подумав я.

— Люди! — намагаючись врятувати свою плоть від катування, заголосив я. — Істинно кажу: через сорок днів бути тут пусту! — я проковтнув солоні сльози. — Я про кінець міста точно знаю! Ось, дивіться, у мене до вас командировочне посвідчення, видане богом-батьком, підписане богом-сином і засвідчене богом-духом святим! Термін відрядження — тридцять дев'ять діб. Бо на сороковий день вогонь небесний впаде на ваші голови! Торох-торорох!..

Усі завмерли. Забуті шашлики смерділи горілим. Кавуни падали з онімілих рук і репались на бруківці. Ніжки каплунів стирчали з масних ротів.

Хвала тобі господи, злякалися!

Більшого ефекту я б не досяг, коли б навіть ще й грім вдарив з ясного неба. А все чому? Бо жителі міста, на відміну од морських розбишак, добре знають лихий норов Всевишнього — у церквах ух навчають божоу біографіу. А в ній що не сторінка, то кара та й кара...

Що тут сталося!

Усі обступили мене, частують, мов найдорожчого гостя, і розпитують: та як, та що, та за віщо? Переляку мого як не бувало. Я почував себе відмінником на іспитових заняттях і охоче відповідав:

— Так от (хай хтось змотасться у шинок по бутерброд з ікоркою), великий гріх ви взяли на душу, бо надміру розбагатіли. А звідки ваше багатство? Від бога! Усе, що масте, — все боже. А от гріхи — ваші! (Дайте оту сулію з білим — у горлі пересохло). І не знасте ви того, що у пеклі чорти давно вже на вас вила гострять, готуючись до масового прийому... Знову ж таки, не тісю рукою усте. Треба лівою, як у кращих домах Філадельфіу та Александріу, а ви — правою! Явний злочин і гріховний непорядок!

— Що ж нам робити, святий отче? — уже скиглять.

— Звісно — рятуватися, поки с час. (У когось с пляшка з червоним?) Смиренним каяттям і доброхотними подаяннями ще можна заслужити вічне блаженство на Сьомому Небі. Оплату вільних місць приймаю наперед і тільки готівкою. Само собою, під розписку з гарантісю. (Ще одного шашличка під "Перлину пустелі" з'усти, чи що?) Ух, добре пішла!

За годину бочка з-під оселедців аж кректала від подаянь. Я хитався від утоми. Однак пішов ще до шинку — п'яниць лякати.

— Грішники! — грізно повідомив. — Ще сорок днів, і ви пекельноу смоли нап'стеся!

Знову: та як, та що, та за віщо? Я охоче і до ладу, з усіма подробицями ум розтлумачив, не забуваючи сумлінно дегустувати зоряні напоу.

Аж тут згадав про бідолашних грішниць, що у повному невіданні голі і босі виніжуються на березі Тігру. Одразу ж кинувся наставляти ух на путь істинну, залишивши під наглядом шинкаря бочку з-під пива з накиданим туди злотом та сріблом.

— Грішниці! — гримнув я на безсоромних спокусниць з усісю можливою суворістю. — Ще сорок днів, і вас саджатимуть голяком на розпечені пательні!

Ну, ясно — пішли ойки, айки, охи, ахи... Я ум теж натхненно пояснив, як свою безсмертну душу порятувати. Та ще обрав тридцять дев'ять дів найапетитніших (з тих, що найдорожчі), щоб вони мали повну змогу поплакатися в пастирських обіймах в персональному порядку. Прийом, зрозуміло, у нічну пору, бо вдень я по горло зайнятий. Звісно, на пляжі лишив ящик з-під морозива, вщерть засипаний жіночими прикрасами.

Уже надвечір, коли ледве тримався на ногах від трудів праведних, доп'явся до царського палацу.

— Царю! — суворо сказав нещасному помазанику божому. — Ще сорок днів, і прийде кінець твому царюванню! Виймай казну, а гординю свою здай у ломбард! Якщо візьмуть уу під заставу...

27. ГУЛЯЙ, КУРКО, ПО БОРЩУ, ПОКИ ДРУГУ ПРИТАЩУ!

"Ходив рак сім років по воду та прийшов додому. Поліз через поріг, розлив воду та й каже:

— Отак чорт бере скору роботу!"

З народного гумору.

Усе йшло як по писаному. Любо й дорого подивитися. Візьмемо тутешнього царя-батюшку. До того перепудився божий помазаник, що наказ видав на предмет спокутування гріхів:

"Щоб ні люди, ні корови, ні вівці, ні свині нічого не ули, не випасалися і води не пили. Т щоб одяглися у руб'я та власяниці городяни і тварини ухні, і кріпко вопіяли до бога, і щоб кожний з них одвернувся від злоу путі свосу і від насильств рук своух".

Я цей наказ навмисно переписав, щоб він потрапив до святого письма. Всохлий до спинного мозку Авімелех все одно нічого не добере, а людині з розумом, коли вона візьме до рук Біблію, буде потіха. Це ж треба — цар не відрізняв людей від худоби! Городяни у нього випасалися, а тварини вешталися у руб'у та власяницях!

Отак вопіяли вони згідно Його Величності наказу (особливо добре це виходило у негодованоу і неповноу худоби), а я спокійно й діловито оббирав місто.

Надвечір тридцять дев'ятого дня вийшов я з караваном верблюдів (як одногорбих, так і двогорбих), тяжко навантажених "доброхотними подаяннями", за врата приреченого вертограда. Зупинився на тому ж високому пагорбі, з якого милувався містом разом з небесними сановниками Гаврилом та Михайлом. Звідси я в усіх подробицях побачу, як Всевишній спопелятиме це наскрізь прогниле, морально занепаде, розбещене достатком гріховне кубло.

Наступного дня я піднявся разом з сонечком, щоб не прогавити унікального видовиська. Це ж треба: було живе місто і нараз — воно вже мертве! Сів зручніше і чекаю. Сонце піднімасться все вище та вище, а місто як стояло, так і стоуть. У небі — ані хмаринки.

"Що ж це таке? — дивуюся. — Чому затримка? Чи, може, вирішено нищити Ніневію не блискавками, а небесними бриляками? Адже коли нема дощу, то й Потоп відпадас..."

А сонце вже півнеба обійшло. Пече так, що пісок аж п'яти підсмажус. Огорнув мене неспокій. Згадав я господа нашого. Правильно старі люди кажуть: як тривога, то — до бога.

— Господи! — чемно змолився я. — Чи не переплутав хтось у канцеляріу? Великий боже, адже слід грішників, що правою рукою жеруть, спопеляти, а не вірного раба твого!

І що б ви думали? Враз з-під землі виріс райський кущ з напрочуд густим, непробивним для сонячних променів листям!

Всевишній почув, знацця, мос моління і сотворив чергове чудо. То нероби з божоу канцеляріу тобі нічого, окрім казанка (баняка), не дадуть. Розлігся я в присмному затінку, покурюю "Фіміам" і далі покарання чекаю. А його все нема та й нема.

— Господи! — знову звернувся я до небес. — Покарай цих грішників, бо ж мене брехуном ославлять. Пропаде моя пророцька репутація!

І що б ви думали?? Сам Всевишній по воздусях на мій пагорб десантус!

Я, звісно, стаю, як воно і годиться, навкарачки, а лобом старанно товчу пилюгу.

— Чого ти зажурився, Іоно?

— Та як мені не журитися, Ваша Високість? Обіцяв я ніневійцям на сьогодні розкішне покарання з громом та блискавками, а його нема. Виходить, я не пророк в очах ухніх, а жалюгідне базарне брехло.

— Не журися, Іоно, — заспокоюс мене Всевишній. — Сам подумай: навіщо мені зараз карати Ніневію, коли ти уу сам упорав?

— Як так? — вразився я.

— А отак: обібрав під заставу покарання до нитки усіх жителів і лишив ух у самому руб'у та власяницях. Хай вони знову в гріх розкошів погрузнуть, тоді й скарасмо. Я кажу тобі: Ніневія буде спопелена так, що решткі міста майбутні археологи довгенько шукатимуть...

І гукнув я улюбленими словами наймудрішого господа нашого:

— Це добре!

І востаннс пролив Всевишній бальзам на мою зранену марнославством душу:

— Ти перший довів, Іоно, що святе слово — воістину золото. Жоден пророк досі не спромігся такого економічного дива! І твій праведний подвиг, Іоно, назавжди лишиться нетлінним зразком для всіх святих отців церкви.

Зросила зречена мудрість господня думки моу, і я гукнув, множачи глас свій на всі сторони світу:

— Хвала тобі, господи!

Тут рукопис біблійного пророка Іони уривається. Тому ми й досі не знаємо, за які його заслуги один з небесних поверхів названо Іони Сферою. По цьому "тихому" жарті ми й поставимо крапку.